Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava
Oddelenie prevencie a výskumov v oblasti mládeže

Mgr. Mária Janková

Používanie internetu a riziká s tým spojené u žiakov základných a stredných škôl

Bratislava 2024

Výskum bol realizovaný s finančným príspevkom CVTI SR a Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

ISBN 978-80-8240-063-5

Obsah

Úvod 5

Používanie internetu 6

Podmienky pre používanie internetu 6
Množstvo času na internete 9
Aktivity na internete 10
Zručnosti a schopnosti pri používaní internetu 13
Kontrola a záujem rodičov o aktivity detí na internete 16
Poučenie o bezpečnom používaní internetu 18
Hlavné zistenia 21

Online riziká 22

Vnímanie online rizík 23
Negatívne skúsenosti na internete 26
Vystavenie sa nevhodnému obsahu 29
Sexuálny obsah 30
Násilný obsah 31
Nenávistný obsah 33
Dezinformácie a hoaxy 34
Ďalšie nevhodné obsahy 35
Online agresia a kyberšikanovanie 36
Sexting, nátlak na sexuálny styk 38
Rizikové online správanie 41
Zdieľanie osobných údajov a informácií 42
Zoznamovanie a stretávanie sa s neznámymi ľuďmi z internetu 44
Online hazardné hry 50
Nadmerné používanie internetu 51
Internetové výzvy 53
Internetové podvody 53
Hlavné zistenia 55

Zhrnutie a odporúčania 58

Použité skratky a symboly

CVTI SR	Centrum vedecko-technických informácií SR
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR
N	počet respondentov, odpovedí
p. b.	percentuálne body
CH	chlapci
D	dievčatá
SŠ	stredná škola
ZŠ	základná škola

* Pre dobrú čitateľnosť sa v dokumente bude využívať generické maskulínum, ktoré zahŕňa ľudí všetkých rodov.

Úvod

Centrum vedecko-technických informácií, oddelenie prevencie a výskumov v oblasti mládeže, na základe požiadaviek vyplývajúcich z akčného plánu k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore na roky 2022 – 2023 realizovalo výskumnú úlohu *Používanie internetu a riziká s tým spojené u žiakov základných a stredných škôl*. Zaradeniu tohto výskumu do plánu hlavných úloh v roku 2023 predchádzali reprezentatívne výskumy v rokoch 2021, 2019 a prieskumná sonda v roku 2018.

V rokoch 2021 a 2019, podobne ako v roku 2018, sa mapoval a analyzoval spôsob trávenia mimoškolského času žiakov základných a stredných škôl so zameraním na využívanie digitálnych médií. Okrem informácií o sociálno-demografických charakteristikách výberového súboru sa získali informácie o prístupe a príležitostiach spojených s používaním internetu (podmienky pre používanie, vek prvého použitia, množstvo času stráveného na internete), štruktúre mimoškolských aktivít (online aktivity a online aktivity súvisiace so školou), spokojnosti s trávením voľného času, o sociálnych sieťach, schopnostiach a zručnostiach spojených s používaním internetu a online rizikách (násilný a sexuálny obsah, nátlak na sexuálny styk a pod.) a preventívnych faktoroch (mediácia aktivít na internete zo strany rodičov, učiteľov a kamarátov).

Predkladaná správa prezentuje zistenia z výskumu z roku 2023, ktorý kontinuálne nadväzoval na predchádzajúce zisťovania s cieľom poukázať na zmeny v používaní internetu, štruktúre a frekvencii aktivít realizovaných na internete, v skúsenostiach žiakov s vybranými online rizikami a v neposlednom rade aj s mierou poučenia o bezpečnom správaní školy, rodiny alebo iných subjektov na internete. Oproti predchádzajúcim výskumom došlo k rozšíreniu výskumu o zmapovanie ďalších virtuálnych ohrození (rizikové online správanie – zoznamovanie sa cez internet a stretávanie sa s neznámymi ľuďmi z internetu, online hazardné hry, online výzvy, vystavenie sa škodlivému obsahu – propagácia anorexie, bulímie, užívanie drog, anabolických steroidov, spôsoby sebapoškodzovania a spáchania samovraždy a nadmerné používanie internetu).

Zber dát sa realizoval metódou dotazníkového zisťovania v októbri až novembri 2023 vo všetkých krajoch SR prostredníctvom profesionálnej agentúry pre zber dát. Výberový súbor tvorili žiaci 7., 8. a 9. ročníkov základných škôl a žiaci 1., 2. a 3. ročníkov všetkých typov stredných škôl z celej Slovenskej republiky. Výberový súbor žiakov spĺňal kritériá reprezentatívnosti vzhľadom na základný súbor žiakov základných a stredných škôl vo veku od 12 do 18 rokov. Súbor bol vytvorený voľným kvótnym výberom so znáhodnením v poslednom kroku. Štatisticky bolo spracovaných 2 641 dotazníkov, 1 439 dotazníkov od žiakov základných škôl a 1 199 dotazníkov od žiakov stredných škôl.

Väčšina výsledkov je uvádzaná pomocou popisnej štatistiky. V texte, tabuľkách alebo grafoch je uvedený percentuálny podiel prípadov v konkrétnych kategóriách, ktoré sa zvyčajne ďalej členia podľa stupňa vzdelania (ZŠ/SŠ), typu strednej školy (GYM/SOŠ), pohlavia (dievčatá/chlapci), veku (12 rokov, 13 rokov, 14 rokov, 15 rokov, 16 rokov, 17 rokov, 18 rokov), veľkosti bydliska (do 2 000 obyvateľov, 2 001-10 000, 10 001-50 000, 50 001-100 000, nad 100 000) a kraja (BA, TT, TN, NR, ZA, BB, PO, KE). Interpretované boli zistenia, pri ktorých sa potvrdil štatisticky významný vzťah na hladine významnosti $p < 0,05$ a miera asociácie/korelácie vyššia alebo rovná jednej.

Pri čítaní tejto správy treba mať na pamäti, že na niektoré otázky bolo možné odpovedať buď označením iba jednej, alebo aj viacerých odpovedí. Preto pri viacnásobných odpovediach súčet presahuje 100 % (uvedené v poznámke pod grafmi alebo pod tabuľkami).

Používanie internetu

V súčasnej dobe je internet neoddeliteľnou súčasťou každodenného života mladých ľudí. Využívajú ho na rôzne účely, od komunikácie cez vzdelávanie až po zábavu. Avšak, napriek mnohým výhodám, ktoré internet prináša, existujú aj riziká spojené s jeho používaním. V dotazníku sme sa respondentov pýtali na **podmienky používania internetu, množstvo času stráveného na internete, aktivity na internete, zručnosti a schopnosti pri používaní internetu, záujem a kontrolu aktivít na internete zo strany rodičov a poučenie o bezpečnom používaní internetu.**

Podmienky pre používanie internetu

Zaujímalo nás, či majú žiaci v domácom prostredí dostatočné pripojenie na internet, aké majú digitálne zariadenia (mobil, PC/notebook alebo tablet) a ako často ich používajú. Dostatočné pripojenie na internet je kľúčové pre efektívne a plynulé používanie internetových služieb. Zo zistení vyplynulo, že **väčšina žiakov základných a stredných škôl (96,8 %) mala doma dostatočné pripojenie k internetu.**

Tabuľka 1: *Pripojenie na internet v domácom prostredí (v %)*

		Áno	Nie
CELÁ VZORKA		**96,8**	**3,2**
TYP ŠKOLY	ZŠ	96,4	3,6
	SŠ	97,3	2,7
POHLAVIE	chlapci	96,3	3,7
	dievčatá	97,4	2,6
VEK	12 rokov	96,4	3,6
	13	95,8	4,2
	14	97,2	2,8
	15	96,7	3,3
	16	97,4	2,5
	17	97,5	2,5
	18	96,5	3,4
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	95,7	4,3
	2001-10 000	97,0	3,0
	10 001-50 000	97,7	2,3
	50 001-100 000	96,6	3,4
	nad 100 000	96,9	3,1
KRAJ	Bratislavský	98,0	2,0
	Trnavský	96,4	3,6
	Trenčiansky	96,7	3,3
	Nitriansky	96,4	3,6
	Žilinský	95,1	4,9
	Banskobystrický	98,8	1,2
	Prešovský	97,9	2,1
	Košický	95,6	4,4

Znenie otázky: Máte doma dostatočné pripojenie na internet? N=2 590

Rozdiely podľa typu školy, pohlavia, veku, veľkosti a miesta bydliska sa nepotvrdili. Avšak, vo vyššom počte presahujúcom 5 % chýbalo kvalitné pripojenie k internetu: žiakom základných škôl žijúcim v najmenších obciach s počtom do 2 000 obyvateľov (5,3 %), žiakom stredných škôl v najväčších mestách nad 100 000 obyvateľov (5,2 %), žiakom základných škôl zo Žilinského (6,5 %) a Trenčianskeho kraja (5,5 %), žiakom stredných škôl rómskej (11,1 %) a ukrajinskej národnosti (7,7 %).

Tabuľka 2: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (%)*

Pripojenie na internet v domácom prostredí	2019	2021	2023
Áno	98,1	97,6	96,8
Nie	1,9	2,4	3,2

Poznámka: N (2019)=2 219, N (2021)=2 535, N (2023)=2 590. Zdroj: CVTI SR.

Porovnaním výsledkov v rokoch 2019, 2021 a 2023 možno konštatovať **mierne zhoršenie situácie v podmienkach pre používanie internetu v rodinnom prostredí**. Kým v roku 2019 potvrdilo kvalitné pripojenie k internetu 98,1 % opýtaných, v roku 2023 to bolo o 1,3 percentuálneho bodu (ďalej p. b.) menej respondentov.

Možnosť používať mobilný telefón (99,3 %) alebo počítač (95,9 %) v mimoškolskom čase mala väčšina opýtaných, pri tablete to bola približne polovica (49,2 %). Avšak **pripájanie sa na internet prostredníctvom mobilu bolo výrazne častejšie ako prostredníctvom počítača alebo tabletu.** Denne sa telefónom pripájalo 96,3 % žiakov základných a stredných škôl (verzus 48,3 % počítačom a 23,1 % tabletom) a 40,9 % bolo mobilom na internete takmer stále (5 a viac hodín po škole).

Tabuľka 3: *Frekvencia pripájania sa na internet prostredníctvom mobilu, počítača alebo tabletu (v %)*

			Denne	Aspoň raz za týždeň	Takmer nikdy
CELÁ VZORKA		**mobil**	**96,3**	**2,9**	**0,8**
		PC/notebook	**48,3**	**38,0**	**13,6**
		tablet	**23,1**	**24,0**	**53,0**
TYP ŠKOLY	ZŠ	mobil	94,7	3,9	1,3
		PC/notebook	44,7	38,0	17,3
		tablet	23,0	26,8	50,1
	SŠ	mobil	98,2	1,6	0,2
		PC/notebook	52,6	38,0	9,4
		tablet	23,2	20,5	56,4
POHLAVIE	chlapci	mobil	95,4	3,4	1,2
		PC/notebook	59,3	29,7	11,0
		tablet	25,1	21,6	53,3
	dievčatá	mobil	97,2	2,5	0,4
		PC/notebook	38,2	45,7	16,1
		tablet	21,3	26,2	52,5
VEK	12 rokov	mobil	95,7	3,9	0,4
		PC/notebook	38,2	42,5	19,3
		tablet	13,6	37,6	48,8
	13 rokov	mobil	92,6	5,1	2,3
		PC/notebook	42,8	37,6	19,7
		tablet	26,0	23,3	50,7
	14 rokov	mobil	96,1	3,1	0,9
		PC/notebook	49,3	35,0	15,7
		tablet	24,5	26,8	48,6

Tabuľka 3 (pokračovanie): *Frekvencia pripájania sa na internet prostredníctvom mobilu, počítača alebo tabletu (v %)*

			Denne	Aspoň raz za týždeň	Takmer nikdy
VEK	15 rokov	mobil	97,7	1,5	0,8
		PC/notebook	49,7	38,6	11,6
		tablet	23,5	20,9	55,6
	16 rokov	mobil	99,0	1,0	0
		PC/notebook	51,2	38,3	10,5
		tablet	22,9	22,9	54,2
	17 rokov	mobil	97,8	1,9	0,3
		PC/notebook	56,9	37,3	5,9
		tablet	26,2	23,2	50,6
	18 rokov	mobil	94,8	4,6	0,7
		PC/notebook	51,0	36,1	12,9
		tablet	28,8	13,6	57,6

Znenie otázky: Ako často používate v mimoškolskom čase internet v mobile, stolnom počítači, notebooku alebo tablete?

Žiaci základných a stredných škôl sa mierne odlišovali v používaní mobilu a počítača pre prístup na internet. Obe zariadenia pre tento účel častejšie denne využívali stredoškoláci (mobil: 98,2 %, počítač: 52,6 %) ako žiaci základných škôl (mobil: 94,7 %, počítač: 44,7 %). Rozdiely podľa typu strednej školy sa nezaznamenali.

Podľa pohlavia sa zistilo, že chlapci (59,3 %) sa denne vo vyššom počte než dievčatá (38,2 %) pripájali na internet prostredníctvom počítača alebo notebooku, čo súviselo s ich vyššou intenzitou hrania hier. Vek diferencoval iba pripájanie sa na internet prostredníctvom počítača, kedy sa ukázalo, že s vyšším vekom rástol aj podiel žiakov, ktorí používali toto zariadenie.

Prístup na internet prostredníctvom tabletu sa líšil podľa veľkosti a miesta bydliska. V nadpriemernom počte sa denne pripájali na internet cez tablet opýtaní žijúci v stredne veľkých mestách (30,7 %) a s počtom od 2 000 do 10 000 obyvateľov (27,2 %). Podľa kraja používali vo vyššej miere denne tablet v Nitrianskom (34,8 %), Trnavskom (32,1 %) a Banskobystrickom kraji (26,6 %).

Tabuľka 4: *Frekvencia pripájania sa na internet prostredníctvom tabletu podľa veľkosti bydliska a kraja (v %)*

		Denne	Aspoň raz za týždeň	Takmer nikdy
CELÁ VZORKA		**23,1**	**24,0**	**53,0**
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	19,0	24,4	56,6
	2001-10 000	27,2	21,4	51,4
	10 001-50 000	21,6	20,7	57,8
	50 001-100 000	30,7	29,3	40,0
	nad 100 000	16,9	32,4	50,7
KRAJ	Bratislavský	16,3	33,1	50,6
	Trnavský	32,1	20,1	47,8
	Trenčiansky	18,3	25,4	56,3
	Nitriansky	34,6	33,3	31,8
	Žilinský	15,2	25,6	59,1
	Banskobystrický	26,6	18,8	54,5
	Prešovský	18,3	9,9	71,8
	Košický	19,7	19,0	61,3

Najčastejšie používaným zariadením pre prístup na internet bol v sledovanom období mobilný telefón. **Komparáciou údajov** sa zistilo, že od roku 2019 došlo k nárastu podielu žiakov základných a stredných, ktorí doma používali v mobile internet.

Tabuľka 5: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Pripájanie na internet prostredníctvom mobilu	2019	2021	2023
Áno	96,1	95,9	98,5
Nie	3,9	4,1	0,8
Nemá k dispozícii	-	-	0,7

Poznámka: N (2019)=2 229, N (2021)=2 540, N (2023)=2 629. Zdroj: CVTI SR.

Množstvo času na internete

Nástup digitálnej éry nám ponúkol nekonečné množstvo informácií, zábavy a prepojenie s celým svetom. V tejto súvislosti vzniká otázka, koľko času trávime naozaj online. Štúdie naznačujú, že priemerná dĺžka takéhoto času sa výrazne zvyšuje. Potvrdzujú to aj naše zistenia u školskej mládeže. Počas bežného školského dňa 19,4 % najmladších respondentov vo veku 12 rokov strávilo na internete v mimoškolskom čase viac ako 5 hodín. Pri 15-ročných to bolo už 45,7 % a v najstaršej skupine (18 rokov) až 52,9 %.

Tabuľka 6: *Množstvo času stráveného na internete počas bežného školského dňa a víkendu alebo prázdnin (v %)*

		7 a viac hodín	5-6 hodín	3-4 hodiny	1-2 hodiny	Do 1 hodiny	Málo/ vôbec
Celá vzorka	bežný deň	**2**	**26,0**	**37,3**	**16,7**	**4,1**	**1,7**
	víkend	**32,5**	**31,3**	**24,1**	**8,8**	**2,0**	**1,2**
ZŠ	bežný deň	12,1	21,0	36,9	21,2	6,2	2,6
	víkend	30,9	28,3	26,7	10,5	2,1	1,5
SŠ	bežný deň	16,9	32,1	37,7	11,2	1,5	0,7
	víkend	34,4	34,8	21,0	6,9	1,9	0,9
GYM	bežný deň	10,1	31,5	40,5	16,2	1,4	0,3
	víkend	27,1	37,9	25,4	7,0	2,0	0,6
SOŠ	bežný deň	19,6	32,3	36,6	9,1	1,5	0,8
	víkend	37,4	33,6	19,2	6,8	1,9	1,1
Chlapci	bežný deň	12,6	24,3	38,8	17,7	4,2	2,4
	víkend	30,5	31,2	24,7	9,5	2,1	2,0
Dievčatá	bežný deň	15,7	27,9	35,8	15,7	3,8	1,0
	víkend	34,2	31,6	23,6	8,1	2,0	0,5
12 rokov	bežný deň	6,0	13,4	34,3	34,6	10,2	1,4
	víkend	21,7	23,1	35,9	14,2	3,9	1,1
13 rokov	bežný deň	9,4	22,1	36,9	20,0	6,5	5,1
	víkend	30,8	28,2	25,1	11,7	2,3	1,9
14 rokov	bežný deň	15,2	24,1	38,4	18,0	3,3	1,1
	víkend	36,0	31,3	23,3	6,7	1,3	1,3
15 rokov	bežný deň	19,3	26,4	37,9	11,3	3,8	1,3
	víkend	36,0	34,0	20,6	7,6	1,5	0,3
16 rokov	bežný deň	16,3	31,8	38,0	12,9	1,0	0
	víkend	34,1	36,7	20,7	5,2	2,1	1,0
17 rokov	bežný deň	16,0	31,7	37,4	11,7	2,4	0,8
	víkend	36,2	30,7	21,4	8,8	2,5	0,5
18 rokov	bežný deň	20,9	32,0	37,3	7,8	1,3	0,7
	víkend	31,6	35,5	23,7	4,6	2,0	2,6

Znenie otázky: Ako dlho používate internet v mimoškolskom čase počas bežného školského dňa a počas víkendu alebo prázdnin?

Tabuľka 6 ilustruje rozdiely v množstve času stráveného počas bežného a voľných dní na internete. Napríklad, vo vekovej kategórii 18 rokov, 20,9 % opýtaných trávilo na internete počas bežného dňa viac ako 7 hodín, zatiaľ čo počas víkendu alebo prázdnin to bolo až 31,6 %. Čas strávený na internete, sa v školskom dni zvyšoval s vekom.

Rozdiely sa zistili aj podľa typu školy. Viac času na internete trávili žiaci stredných škôl v porovnaní so žiakmi základných škôl a žiaci odborných škôl v porovnaní s gymnazistami. Tieto zistenia platili pre bežný školský deň, ale aj voľné dni. Súvislosť s pohlavím, veľkosťou alebo miestom bydliska sa nepotvrdila.

Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 ukázalo, že došlo k nárastu počtu žiakov, ktorí trávili bežné (nárast o 9,8 p. b.), aj voľné dni (o 15,6 p. b.) na internete 5 a viac hodín a naopak, poklesol počet tých, ktorí boli online menej ako 5 hodín (pokles o 10 p. b.; víkend – o 15,7 p. b.). Z uvedeného vyplýva, že došlo k nárastu počtu hodín strávených na internete počas bežných školských dní, aj počas víkendov alebo prázdnin, pričom počas voľných dní bol výraznejší nárast.

Tabuľka 7: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

		7 a viac hodín	5-6 hodín	3-4 hodiny	1-2 hodiny	Do 1 hodiny	Málo/ vôbec
2019	bežný deň	14,7	15,7	29,6	24,9	14,6	0,7
	víkend	26,2	22,0	27,3	15,9	7,7	0,9
2021	bežný deň	13,1	16,1	30,7	25,8	13,1	1,1
	víkend	32,0	24,8	25,7	11,8	4,7	1,0
2023	bežný deň	14,2	26,0	37,3	16,7	4,1	1,7
	víkend	32,5	31,3	24,1	8,8	2,0	1,2

Poznámka: Bežný deň: N (2019)=2 225, N (2021)=2 524, N (2023)=2 620; víkend: N (2019)=2 216, N (2021)=2 512, N (2023)=2 586. Zdroj: CVTI SR.

Aktivity na internete

Mladých ľudí môžeme v súčasnosti považujeme za „digitálnu" generáciu, pretože boli od útleho veku pripojení na internete. Objavovali a využívali rôzne komunikačné platformy a aplikácie. To nás vedie k otázke: Čo *vlastne robia mladí ľudia na internete?* V dotazníku sme respondentom predložili zoznam aktivít, ktoré môžu byť vykonávané online a opýtali sa ich ako často sa daným aktivitám venovali za posledný mesiac. Odpovedať mohli na 3-stupňovej škále: *denne, aspoň raz za týždeň alebo takmer nikdy/nikdy*.

Tabuľka 8 uvádza percento respondentov, ktorí sa venovali daným aktivitám každý deň. **Najpopulárnejšími aktivitami boli komunikácia s kamarátmi, rodinou (84,5 %) a sledovanie videí (83,7 %).** Pre ¾ opýtaných významnú úlohu zohrávali aj sociálne siete a počúvanie hudby. Necelá polovica respondentov sa pomocou internetu pripravovala do školy a 40 % žiakov hrávalo každý deň počítačové hry. Činnosti v online skupinách pre zdieľanie záujmov, sledovaniu filmov a vyhľadávaniu informácií, ktoré mladých ľudí zaujímali, sa venovala približne tretina opýtaných. Necelá pätina respondentov uvádzala získavanie a vyhľadávanie praktických informácií o štúdiu alebo práci. Viac ako desatina žiakov sa denne venovala online nákupom, sebavzdelávaniu, čítaniu správ, zdieľaniu vlastnej tvorby, ale aj sledovaniu erotických alebo pornografických stránok/videí. K menej frekventovaným aktivitám patrili vyjadrovanie názorov o politike a spoločnosti, online hazard, nadväzovaniu známostí a účasť na online kampani, proteste alebo podpísanie petície.

Tabuľka 8: *Aktivity na internete, ktorým sa žiaci venovali za posledný mesiac (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	Chlapci	Dievčatá
Komunikácia s kamarátmi, rodinou	**84,5**	82,3	87,1	83,1	86,1
Sledovanie videí	**83,7**	82,5	85,0	83,3	84,0
Sociálne siete, aplikácie	**75,2**	68,8	82,9	74,8	75,7
Počúvanie hudby	**75,1**	68,1	83,5	71,3	78,9
Príprava do školy	**47,6**	49,2	45,7	43,0	52,1
Hranie hier	**40,4**	43,7	36,5	60,5	21,0
Online skupiny na zdieľanie záujmov	**31,3**	33,6	28,7	44,2	19,1
Sledovanie filmov	**30,5**	31,4	29,3	28,2	32,5
Vyhľadávanie informácií, ktoré ho/ju zaujímajú	**29,9**	25,9	34,6	36,2	24,2
Získavanie praktických informácií	**17,8**	16,7	19,1	20,1	15,6
Vyhľadávanie informácií o štúdiu a práci	**16,5**	15,9	17,2	15,7	17,2
Online nákupy	**15,1**	16,5	13,6	12,7	17,6
Sebavzdelávanie	**14,6**	14,3	15,0	17,1	12,5
Čítanie alebo pozeranie správ	**13,9**	13,8	14,0	16,6	11,6
Zdieľanie vlastnej tvorby	**13,4**	16,3	9,9	14,3	12,6
Prezeranie erotických/porno videí, stránok	**13,2**	10,7	16,2	21,9	4,9
Vyjadrenie názorov o politike a spoločnosti	**6,8**	5,8	8,2	9,9	4,1
Online hazard	**6,5**	5,4	7,8	10,4	2,6
Nadväzovanie známostí	**5,0**	5,7	4,1	6,5	3,5
Účasť na online kampani, proteste, podpísanie petície	**3,5**	4,1	2,9	5,3	1,9

Znenie otázky: Ako často ste sa venovali za posledných 30 dní nasledujúcim aktivitám na internete? Percentuálny údaj vyjadruje kategóriu „denne“.

Viaceré sledované aktivity na internete diferencoval stupeň vzdelania okrem komunikácie s kamarátmi, rodinou, sledovania videí, filmov, sebavzdelávania, prípravy do školy, vyhľadávania informácií o štúdiu alebo práci, čítania správ, získavania praktických informácií, online nákupov, nadväzovania známostí, online hazardu, vyjadrovania názorov o politike, spoločnosti a zapojenie do online kampane, protestu, podpísania petície, ktorým sa žiaci základných a stredných škôl venovali s podobnou intenzitou alebo iba s minimálnymi rozdielmi. Počúvaniu hudby, sociálnym sieťam, vyhľadávaniu informácií, ktoré ich zaujímali a sledovaniu erotických alebo pornografických stránok/videí sa viac venovali žiaci stredných škôl, činnosti v online skupinách pre zdieľanie záujmov, hraniu hier a zdieľaniu vlastnej tvorby zas žiaci základných škôl.

Gymnazisti sa vo vyššom počte na internete denne venovali príprave do školy (50,7 %; SOŠ: 43,7 %), čítaniu správ (19,4 %; SOŠ: 11,8 %) a zdieľaniu vlastnej tvorby (súčet kategórií denne a aspoň raz za týždeň: 33,8 %; GYM: 22,3 %), žiaci stredných odborných škôl zas hraniu hier (39,2 %; GYM: 29,8 %) a online nákupom (14,6 %; GYM: 11,0 %). Ostatné sledované aktivity uvádzali v podobnej miere.

Podľa pohlavia sa najväčšie rozdiely zistili pri hraní hier. Väčšina chlapcov ich hrávala denne (60,5 %), pričom u dievčat to bola iba pätina (21,0 %) a výrazne viac dievčat potvrdilo, že hry nehrávali takmer nikdy, alebo nikdy (44 %; chlapci: 11,7 %). Chlapci sa s vyššou intenzitou venovali aj činnosti v online skupinách, sledovaniu erotických alebo pornografických stránok, vyhľadávaniu informácií, ktoré ich zaujímajú, online hazardu, vyjadrovaniu názorov o politike, spoločnosti a zapájaniu do online kampane, protestu, podpísaniu petície. Dievčatá častejšie uvádzali počúvanie hudby, sledovanie filmov, prípravu do školy a online nákupy.

Tabuľka 9: *Aktivity na internete podľa veku (v %)*

	12 rokov	13 rokov	14 rokov	15 rokov	16 rokov	17 rokov	18 rokov
Komunikácia s kamarátmi, rodinou	80,6	82,6	83,7	85,6	86,1	87,0	83,9
Sledovanie videí	81,0	77,9	88,3	84,7	86,7	82,2	81,0
Sociálne siete, aplikácie	60,1	66,7	76,6	76,9	81,2	85,8	76,5
Počúvanie hudby	54,9	56,1	75,5	79,5	81,3	84,9	87,6
Príprava do školy	53,5	48,7	51,4	48,0	42,4	47,2	40,1
Hranie hier	46,5	43,1	42,3	38,1	35,5	40,9	34,2
Online skupiny na zdieľanie záujmov	30,6	31,9	33,5	32,6	28,8	31,3	21,6
Sledovanie filmov	27,1	32,4	32,2	32,2	31,0	27,4	26,8
Vyhľadávanie informácií, ktoré ho/ju zaujímajú	24,7	25,9	26,6	30,9	33,4	36,0	36,2
Získavanie praktických informácií	16,0	14,6	17,9	18,9	18,0	20,1	21,6
Vyhľadávanie informácií o štúdiu a práci	9,6	14,5	18,0	17,5	16,2	21,1	19,5
Online nákupy	11,5	16,9	17,4	17,1	11,9	15,3	12,5
Sebavzdelávanie	11,3	13,6	17,0	14,7	14,4	14,9	18,9
Čítanie alebo pozeranie správ	11,7	13,9	13,1	16,3	15,2	13,6	11,8
Zdieľanie vlastnej tvorby	14,2	17,2	15,9	14,5	8,6	9,8	8,7
Prezeranie erotických/pornografických videí, stránok	4,6	8,3	13,5	14,6	15,5	16,6	19,7
Vyjadrenie názorov o politike a spoločnosti	4,6	3,7	7,2	6,5	7,2	10,6	9,2
Online hazard	2,1	6,5	5,5	8,1	6,7	7,3	11,9
Nadväzovanie známostí	3,6	5,8	6,5	5,4	3,7	4,2	5,4
Účasť na online kampani, proteste, podpísanie petície	1,1	3,5	5,7	4,1	2,3	3,3	4,6

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kategóriu „denne“.

Vek diferencoval intenzitu vykonávania takmer všetkých sledovaných aktivít na internete okrem sledovania filmov, komunikácie s kamarátmi alebo rodinou, čítania alebo pozerania správ a nadväzovania známostí (tabuľka 9). Pri väčšine sa vekom zvyšoval aj počet respondentov, ktorý ich vykonával, okrem činnosti v online skupinách pre zdieľanie záujmov, zdieľanie vlastnej tvorby, ale aj prípravy do školy prostredníctvom internetu, kde naopak, vekom klesal.

Podľa veľkosti bydliska sa rozdiely zistili iba pri online nákupoch. Tejto aktivite na internete sa denne vo vyššom počte venovali respondenti žijúci v malých obciach (do 2 000 obyvateľov: 17,5 %) a v malých mestách (2 001-10 000: 15,8 %, 10 001-50 000: 15,6 %) než respondenti zo stredne veľkých (50 001-100 000: 10,4 %) a veľkých miest (nad 100 000: 12,2 %), ktorí majú pravdepodobne väčšie možnosti pre nákup v klasických kamenných predajniach alebo nákupných centrách.

Kraj diferencoval intenzitu, akou sa žiaci základných a stredných škôl venovali na internete sociálnym sieťam, príprave do školy, sledovaniu filmov, online nákupom a prezeraniu erotických alebo pornografických obsahov (tabuľka 10). Vo vyššom počte denne navštevovali sociálne siete respondenti z Trenčianskeho (79,9 %), Prešovského (78,2 %), Žilinského (77,4 %) a Nitrianskeho kraja (76,3 %) oproti respondentom v Bratislavskom (69,5 %), Banskobystrickom (69,9 %) a Trnavskom kraji (72,3 %). Prípravu do školy najčastejšie realizovali pomocou internetu žiaci z Prešovského (56,6 %), Nitrianskeho (53,6 %) a Žilinského kraja (53,1 %), naopak, najmenej opýtaní v Trenčianskom kraji (37,2 %). Sledovaniu filmov na internete sa denne venovala viac ako tretina žiakov z Trnavského (39,9 %), Nitrianskeho (35 %) a Košického kraja

(34,6 %), výrazne menej respondenti zo Žilinského kraja (22,5 %). Online nákupy boli frekventovanejšie denne v Košickom, Trnavskom (zhodne po 19,1 %) a Prešovskom kraji (18,9 %). V nadpriemernom počte si prezerali erotické alebo pornografické stránky/videá opýtaní v Trenčianskom (20 %) a v Trnavskom kraji (16,8 %).

Tabuľka 10: *Aktivity na internete podľa kraja (v %)*

	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
Sociálne siete, aplikácie	69,5	72,3	79,9	76,3	77,4	69,9	78,2	77,4
Príprava do školy	46,6	43,6	37,2	53,6	53,1	46,9	56,6	41,0
Sledovanie filmov	29,0	39,9	27,3	35,0	22,5	30,0	28,5	34,6
Prezeranie erotických/ porno videí, stránok	12,3	16,8	20,0	10,9	11,9	9,8	13,2	11,3

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kategóriu „denne".

Na základe porovnania údajov v roku 2019, 2021 a 2023 možno konštatovať, že došlo k zmenám v intenzite niektorých vykonávaných aktivít na internete (tabuľka 11). Oproti roku 2021 výrazne poklesol podiel žiakov, ktorí každý deň čítali správy na internete (pokles o 18,5 p. b.) a vyhľadávali praktické informácie (o 13,5 p. b.). Znížilo sa aj vyjadrovanie názorov o politike, spoločnosti, vyhľadávanie informácií (podľa záujmu) a hranie hier. Mierny nárast sa zaznamenal iba pri príprave do školy (nárast o 4,9 p. b.) a sledovaní videí (o 4,1 p. b.). Podobnú intenzitu ako v predchádzajúcom zisťovaní si zachovala komunikácia s kamarátmi, rodinou, činnosť na sociálnych sieťach a zdieľanie vlastnej tvorby na internete.

Tabuľka 11: *Porovnanie[1] výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Aktivity na internete	2019	2021	2023
Komunikácia s kamarátmi, rodinou	85,3	82,0	84,5
Sledovanie videí	75,0	79,6	83,7
Sociálne siete	79,9	74,2	75,2
Hranie hier	27,6	45,1	40,4
Príprava do školy	22,0	42,7	47,6
Vyhľadávanie informácií, ktoré ho/ju zaujímajú	N	36,5	29,9
Čítanie správ na internete	44,0	32,4	13,9
Získavanie praktických informácií z internetu	37,3	31,3	17,8
Vyjadrenie názorov o politike, spoločnosti	8,3	14,0	6,8
Zdieľanie vlastnej tvorby	9,2	12,4	13,4

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje súčet kategórií „takmer každý deň" a „každý deň" (roky 2019 a 2021) alebo „denne"(rok 2023). N=nesledovalo sa.

Zručnosti a schopnosti pri používaní internetu

S rastúcim vplyvom a dostupnosťou internetu sa čoraz častejšie kladie dôraz na zručnosti a schopnosti pri jeho používaní. Poskytnutie vzdelávacieho obsahu, ktorý podporuje informačnú gramotnosť, kritické myslenie a bezpečnosť na internete, je kľúčové pre to, aby mladí ľudia boli úspešní v súčasnej digitálnej ére a schopní riešiť jej výzvy a riziká.

Pod schopnosťami pri používaní internetu sa rozumie, aké zručnosti a znalosti o používaní internetu na webových stránkach a sociálnych sieťach majú mladí ľudia. Zohrávajú významnú úlohu pri znižovaní výskytu online rizík. Žiaci s väčšími schopnosťami v tomto smere sú aj schopnejší na takéto riziká reagovať (napr. zmeniť si nastavenie súkromia,

[1] Porovnávané sú iba výsledky za aktivity, ktoré boli sledované minimálne v rokoch 2021 a 2023.

zablokovať osobu, s ktorou nemajú záujem pokračovať v komunikácii a pod.). Respondenti v našom výskume hodnotili 10 ponúknutých digitálnych zručností na škále áno alebo nie.

Tabuľka 12: *Hodnotenie vlastných zručností a schopností pri používaní internetu (v %)*

Stĺpcové %	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	Chlapci	Dievčatá
Blokovať správy	**95,6**	94,2	97,4	94,9	96,4
Nahlásiť agresora	**82,4**	76,8	89,0	83,5	81,3
Odstrániť ľudí z kontaktov	**94,8**	93,2	96,7	93,3	96,3
Zmeniť nastavenie súkromia	**93,1**	90,1	96,7	91,8	94,4
Znalosť o tom, ktoré informácie by sa nemali zdieľať na internete	**83,5**	79,0	88,8	82,8	83,9
Overiť, či je informácia z internetu pravdivá	**78,2**	74,0	83,3	83,4	73,4
Nahlasovať nevhodný obsah	**79,1**	73,1	86,3	79,8	78,5
Uskutočniť nákupy na internete	**87,8**	81,9	94,7	86,5	88,9
Nájsť informácie o bezpečnom používaní internetu	**84,2**	79,5	89,8	85,1	83,5
Znalosť o tom, na koho sa obrátiť, ak sa mu/jej na internete stane niečo zlé	**80,5**	77,2	84,4	80,4	80,5

Znenie otázky: Ktoré z nasledujúcich činností viete urobiť na internete? Percentuálny údaj vyjadruje kategóriu „áno“.

V tabuľke 12 je uvedené percento žiakov, ktorí potvrdili, že majú uvedené schopnosti. **Väčšinu sledovaných digitálnych zručností vo väčšej miere uvádzali žiaci stredných škôl** okrem blokovania správ, ktoré hodnotili so žiakmi základných škôl podobne. Podľa typu strednej školy sa výraznejšie rozdiely nepotvrdili. Podľa pohlavia chlapci (83,4 %) častejšie ako dievčatá (73,4 %) uvádzali, že si vedia overiť, či je informácia z internetu pravdivá.

Hodnotenie takmer všetkých sledovaných digitálnych schopností diferencoval vek okrem blokovania správ, odstránenia ľudí z kontaktov a vedomosti o tom, na koho sa obrátiť, ak sa žiakovi na internete stane niečo zlé. **S vyšším vekom sa zvyšoval aj podiel žiakov, ktorí deklarovali uvedené digitálne zručnosti.**

Tabuľka 13: *Hodnotenie vlastných zručností a schopností podľa veku (v %)*

	12 rokov	13 rokov	14 rokov	15 rokov	16 rokov	17 rokov	18 rokov
Blokovať správy	94,0	92,9	95,9	95,2	99,0	96,7	95,5
Nahlásiť agresora	73,3	70,4	82,7	86,7	87,7	89,5	87,0
Odstrániť ľudí z kontaktov	93,3	91,5	95,9	94,7	97,4	95,7	96,1
Zmeniť nastavenie súkromia	87,7	88,8	93,3	93,7	96,7	96,8	95,5
Znalosť o tom, ktoré informácie by sa nemali zdieľať na internete	79,6	72,3	84,6	85,1	88,7	88,8	85,5
Overiť, či je informácia z internetu pravdivá	70,5	69,6	79,2	79,9	82,3	83,2	84,4
Nahlasovať nevhodný obsah	66,0	69,0	79,0	83,2	86,4	84,9	86,3
Uskutočniť nákupy na internete	77,1	80,7	85,1	89,5	94,9	95,7	94,2
Nájsť informácie o bezpečnom používaní internetu	83,8	76,6	79,6	84,9	89,2	89,2	92,8
Znalosť o tom, na koho sa obrátiť, ak sa mu/jej na internete stane niečo zlé	81,3	76,2	76,4	80,2	85,5	81,8	84,3

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kategóriu „áno“.

Menší počet žiakov z najväčších miest nad 100 000 obyvateľov (79,4 %) bol zistený pri potvrdení schopnosti vykonať online nákupy (do 2 000 obyvateľov: 86 %, 2 001-10 000: 89,3 %, 10 001-50 000: 88,4 %, 50 001-100 000: 93,8 %). V stredne veľkých mestách, od 50 001 do 100 000 obyvateľov, opýtaní v menšej miere ako v ostatných veľkostných skupinách obcí a miest uvádzali, že vedia nájsť informácie o bezpečnom používaní internetu (75,1 %; do 2 000: 84,1 %, 2 001-10 000: 83,1 %, 10 001-50 000: 87,8 %, nad100 000: 85,9 %) a na koho sa obrátiť, ak by sa im na internete stalo niečo zlé (68,1 %; do 2 000: 81,1 %, 2 001-10 000: 79,3 %, 10 001-50 000: 84,5 %, nad100 000: 85,1 %).

Tabuľka 14: *Percento žiakov, ktorí potvrdili všetkých 10 sledovaných zručností (v %)*

N=2 613		10 z 10	0 až 9
CELÁ VZORKA		**50,2**	**49,8**
TYP ŠKOLY	ZŠ	39,3	60,7
	SŠ	63,2	36,8
POHLAVIE	chlapci	54,4	45,6
	dievčatá	45,9	54,1
VEK	12 rokov	34,0	66,0
	13	34,7	65,3
	14	42,6	57,4
	15	52,9	47,1
	16	64,9	35,1
	17	64,9	35,1
	18	60,3	39,7
KRAJ	Bratislavský	49,0	51,0
	Trnavský	47,7	52,3
	Trenčiansky	57,2	42,8
	Nitriansky	47,4	52,6
	Žilinský	48,3	51,7
	Banskobystrický	54,2	45,8
	Prešovský	51,9	48,1
	Košický	44,9	55,1

Kraj ovplyvňoval iba hodnotenie vedomostí o tom, ako administrátorom nahlásiť nevhodný obsah na internete. V najvyššom počte ju potvrdili respondenti z Bratislavského (88,4 %) a najmenej z Košického kraja (71,1 %; TT: 78,9 %, TN: 80,2 %, NR: 80 %, ZA: 77 %, BB: 80,4 %, PO: 78 %). Hlbšia analýza ukázala, že žiaci mali vysokú mienku o svojich digitálnych zručnostiach – **polovica (50,2 %) odpovedala, že disponujú všetkými desiatimi sledovanými počítačovými zručnosťami** (tabuľka 14). Častejšie žiaci stredných (63,2 %) než základných škôl (39,3 %), podľa veku najviac 16- a 17-roční (zhodne po 64,9 %; 12 rokov: 34 %, 13 rokov: 34,7 %, 14 rokov: 42,6 %, 15 rokov: 52,9 %, 18 rokov: 60,3 %). Rozdiely podľa pohlavia a kraja boli minimálne.

Tabuľka 15: *Porovnanie[2] výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Hodnotenie zručností a schopností pri používaní internetu	2019	2021	2023
Blokovať správy	89,8	90,2	95,6
Zmeniť nastavenie súkromia	85,7	86,6	93,1
Overiť, či je informácia z internetu pravdivá	78,9	79,6	78,2
Nájsť informácie o bezpečnom používaní internetu	78,7	80,1	84,2

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kategóriu „áno“.

[2] Porovnávané sú iba výsledky za sledované zručnosti a schopnosti v rokoch 2019, 2021 a 2023.

Porovnanie výsledkov pri jednotlivých zručnostiach ukázalo, že oproti roku 2021 viac žiakov potvrdilo, že vedia zmeniť nastavenie súkromia na svojom profile na sociálnych sieťach (nárast o 6,5 p. b.), blokovať správy od osôb, od ktorých ich nechcú dostávať (o 5,4 p. b.) a nájsť informáciu o bezpečnom používaní internetu (o 4,1 p. b.). V podobnej miere deklarovali schopnosť overiť si, či je informácia z internetu pravdivá.

Kontrola a záujem rodičov o aktivity detí na internete

Kontrola aktivít detí na internete je dôležitá pre zaistenie ich bezpečnosti a ochrany pred nevhodným obsahom a nebezpečnými situáciami v online prostredí. Rodičovská kontrola môže zahrňovať rôzne opatrenia, ako filtrovanie alebo blokovanie niektorých internetových stránok, limitovanie času stráveného na internete, využívanie bezpečných prehliadačov a aplikácií a tiež komunikáciu s deťmi o ich online správaní. Vplyv rodičov na ich deti sme sledovali v rovine záujmu rodičov o aktivity detí na internete, regulácie času stráveného na internete a jeho dodržiavanie. Na otázku, či sa rodičia často zaujímajú akou činnosťou trávia ich deti čas na internete, kladne odpovedalo 24,4 % opýtaných, pričom vyše polovica respondentov (51,1 %) uviedla, že ich rodičia sa o tieto aktivity zaujímajú len niekedy. **Nezáujem rodičov o činnosť detí na internete deklarovalo až 24,5 % opýtaných.**

Tabuľka 16: *Záujem rodičov o aktivity žiakov na internete (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Často	**24,4**	29,7	18,0	24,1	24,5	33,8	31,5	28,7	22,1	18,1	14,9	19,9
Niekedy	**51,1**	51,6	50,6	48,0	54,5	54,1	51,0	51,1	53,8	48,4	52,7	42,4
Vôbec	**24,5**	18,7	31,4	27,9	21,0	12,1	17,5	20,2	24,1	33,4	32,4	37,7

Znenie otázky: Zaujímajú sa vaši rodičia (alebo opatrovníci), akým spôsobom trávite svoj čas na internete? N=2 620

Častý záujem rodičov o činnosť detí v online prostredí potvrdili vo vyššom počte žiaci základných škôl (29,7 %; SŠ: 18 %), zatiaľ čo názor, že rodičia sa nezaujímajú, čo ich deti robia na internete, prezentovali častejšie stredoškoláci (31,4 %; ZŠ: 18,7 %). Z uvedeného je zrejmé, že o činnosť detí na internete sa vo vyššej miere zaujímali rodičia žiakov základných škôl. Rozdiely podľa typu strednej školy a pohlavia sa nepotvrdili.

S väčším záujmom o činnosť detí na internete sa stretli mladší žiaci do veku 14 rokov než vo vyšších vekových kategóriách. Často bola kontrolovaná tretina 12-ročných (33,8 %), o niečo menej 13- a 14-roční, približne pätina 15-, 16- a 18-ročných a najmenej 17-roční respondenti (17 %). Viac ako polovica respondentov vo veku 12 až 15 a 17 rokov uviedla, že rodičia sa občas zaujímali o to, čo robia na internete, v skupine 18- a 16-ročných to bola menej ako polovica. Úplnú voľnosť na internete mala v priemere tretina opýtaných vo veku 16 až 18 rokov a iba necelá pätina mladších žiakov. Z týchto zistení vyplýva, že **rodičia vo vyššej miere dozerali na činnosť mladších žiakov**. Výraznejšie rozdiely podľa veľkosti a miesta bydliska sa nepotvrdili.

Porovnanie výsledkov ukázalo, že záujem rodičov o to, čo robia ich deti na internete, sa oproti roku 2022 zmenil. I keď v podobnom počte približne štvrtina opýtaných potvrdila, že ich rodičia sa zaujímajú o tieto aktivity často, už o 6,7 percentuálnych bodov viac respondentov prezentovalo názor, že len niekedy. Je pozitívne, že negatívnu odpoveď označilo menej respondentov. Z uvedených zistení vyplýva, že **rodičia sa zaujímali o činnosť svojich detí v online priestore s vyššou frekvenciou ako v roku 2022.**

Tabuľka 17: *Porovnanie výsledkov za roky 2020, 2022 a 2023 (v %)*

Záujem rodičov o aktivity žiakov na internete	2020	2022	2023
Často	24,8	22,5	24,4
Niekedy	46,6	44,4	51,1
Vôbec	28,5	33,0	24,5

Poznámka: N (2020)=2 194, N (2022)=1 979, N (2023)=2 620. Zdroj: CVTI SR.

Len štvrtina opýtaných (26,2 %) mala doma určený čas, ktorý mohli stráviť na internete, z tohto počtu ho väčšinou dodržiaval každý desiaty respondent (10,7 %) a len niekedy o niečo viac žiakov (15,5 %). **Bez časových obmedzení mali dovolené tráviť čas na internete takmer tri štvrtiny žiakov základných a stredných škôl (73,8 %).** Signifikantné rozdiely sa potvrdili podľa stupňa vzdelania a veku (tabuľka 18).

37,6 % žiakov základných škôl a iba 12,3 % stredoškolákov malo doma stanovený čas na činnosť na internete, pričom ho dodržiavali vo vyššom počte mladší respondenti (16,3 %) ako stredoškoláci (4 %). Len niekedy ho dodržiavalo 21,3 % žiakov základných a 8,3 % stredných škôl. Bez časových obmedzení trávilo voľný čas v online prostredí až 87,6 % stredoškolákov a 62,4 % žiakov základných škôl. Z týchto zistení je zrejmé, že o činnosť žiakov základných škôl na internete prejavovali väčší záujem rodičia a zároveň mali aj vo vyššom počte limitovaný čas strávený na internete než stredoškoláci.

Tabuľka 18: *Stanovenie času na činnosť na internete a jeho dodržiavanie (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Väčšinou ho dodržiava	**10,7**	16,3	4,0	11,0	10,5	22,0	19,3	11,9	9,6	4,2	2,7	5,3
Dodržiava ho iba niekedy	**15,5**	21,3	8,3	15,9	15,0	29,1	21,3	18,0	11,9	9,1	9,2	4,6
Nemá stanovený čas	**73,8**	62,4	87,6	73,1	74,5	48,9	59,4	70,1	78,5	86,7	88,1	90,1

Znenie otázky: Máte doma stanovený čas, ktorý môžete tráviť na internete? N=2619

Rozdiely podľa veku ukázali, že v najvyššom počte mali stanovený časový limit na činnosť na internete 12-roční (51,1 %), už výrazne menej 13- (40,6 %), 14- (29,9 %) a 15-roční žiaci (21,5 %). Nástupom na strednú školu vo veku 16 (13,3 %), 17 (11,9 %) a 18 rokov (9,9 %) to bolo už iba v približne 10 % prípadoch. Najčastejšie ho dodržiavali najmladší žiaci (12 rokov: 22 % a 13 rokov: 19,3 %), zatiaľ čo starší oslovení žiaci iba v minimálnej miere (od 16 rokov v priemere 4 %). Na základe vyššie uvedených zistení možno konštatovať, že rodičia najčastejšie určili časový limit na internete najmladším respondentom. So zvyšujúcim sa vekom klesal počet opýtaných, ktorí mali takto určený čas na činnosť na internete a zároveň, ktorí ho aj dodržiavali.

Komparácia výsledkov za roky 2022 a 2023 ukázala, že sa počet respondentov, ktorým rodičia stanovili čas strávený v online prostredí, a ktorí ho aj dodržiavali, výrazne nezmenil. Tri štvrtiny mladých ľudí trávia na internete neobmedzený čas, **čo môže do budúcnosti predstavovať riziko nárastu počtu žiakov, na ktorých bude mať internet negatívne dopady súvisiace s jeho nadmerným používaním.**

Tabuľka 19: *Porovnanie výsledkov za roky 2022 a 2023 (v %)*

Stanovenie času na činnosť na internete a jeho dodržiavanie	2022	2023
Väčšinou ho dodržiava	11,1	10,7
Dodržiava ho iba niekedy	14,0	15,5
Nemá stanovený čas	74,9	73,8

Poznámka: N (2022)=1 972 a N (2023)=2 619. Zdroj: CVTI SR.

Poučenie o bezpečnom používaní internetu

Vzdelávať mladých ľudí o bezpečnom používaní internetu je kľúčové pre ochranu ich bezpečia, súkromia a aj duševného zdravia v digitálnom prostredí. Tým, že získavajú znalosti a zručnosti potrebné k bezpečnej a zodpovednej orientácii v online svete, sa môžu stať aj aktívnymi účastníkmi digitálnej spoločnosti. Preto nás zaujímalo, či škola, rodina, kamaráti, alebo iné osoby a organizácie informovali žiakov ako používať internet bezpečne.

Z našich zistení vyplynulo, že **žiakov základných a stredných škôl o bezpečnom správaní na internete najčastejšie poučili rodičia (49,3 %) a učitelia (40,7 %).** Vo výrazne nižšom počte uvádzali odborníkov na prednáške alebo diskusii (27,8 %) a klasické médiá (TV, rozhlas, noviny: 24,7 %). Približne pätina respondentov sa poradila s kamarátmi, spolužiakmi (21,8 %) alebo so súrodencami (17 %), prípadne si o tomto probléme prečítali na internete (20,1 %). Od ostatných príbuzných alebo na nástenkách, stránke školy, v školských novinách (zhodne po 13,7 %) získala tieto potrebné informácie viac ako desatina opýtaných. **O niečo menšia časť oslovených žiakov (8,3 %) pripustila, že dosiaľ nedostala žiadnu radu o bezpečnom používaní internetu.** Okrem toho, významná časť respondentov (15,6 %) sa k danej otázke nevedela vyjadriť.

Tabuľka 20: *Osoby a inštitúcie, od ktorých dostali žiaci radu o bezpečnom používaní internetu (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Rodič	**49,3**	51,4	46,8	39,2	58,8	60,2	52,4	51,9	44,4	50,4	42,1	42,3
Učiteľ	**40,7**	39,8	42,0	32,5	48,9	41,5	40,1	40,5	41,1	44,2	40,7	34,9
Odborník na prednáške	**27,8**	18,4	39,1	22,3	33,0	16,2	13,5	23,7	35,5	40,0	38,3	31,5
Médiá	**24,7**	18,0	32,9	18,0	31,1	17,6	16,0	21,1	25,4	31,7	35,0	29,5
Kamarát, spolužiak	**21,8**	17,6	26,8	18,6	24,7	17,6	16,5	17,0	20,3	30,1	26,8	28,9
Internetové stránky	**20,1**	14,0	27,5	16,9	23,1	14,1	11,1	16,8	21,8	24,4	28,7	32,2
Súrodenec	**17,0**	15,6	18,7	14,1	19,8	18,3	13,9	17,4	15,0	19,5	18,6	18,8
Nástenka, stránka školy, šk. noviny	**13,7**	11,2	16,8	9,8	17,3	12,7	10,9	11,3	15,7	19,2	15,6	12,8
Iný príbuzný	**13,7**	14,7	12,6	9,6	17,6	15,1	14,4	16,1	11,7	13,2	13,7	10,1
Iný	**1,5**	1,2	1,9	1,9	1,1	0,7	1,4	1,7	1,8	2,3	1,6	0
Nedostal/a radu	**8,3**	9,6	6,7	11,2	5,6	7,7	9,3	10,7	9,6	4,9	7,7	9,4
Neviem	**15,6**	16,6	14,4	19,0	12,2	13,4	17,4	14,5	16,5	13,5	13,1	18,1

Znenie otázky: Od koho ste dostali radu o bezpečnom používaní internetu? N=6 625. Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Druhostupňové triedenie ukázalo, že stredoškoláci častejšie dostali poučenie ako sa správať bezpečne na internete od odborníkov na prednáške, prípadne si o tom prečítali z klasických médií, na internete, od kamarátov, spolužiakov alebo na nástenke, stránke školy, v školskom časopise. Žiakov základných škôl zas vo vyššej miere informovali rodičia. Obe skupiny žiakov sa o tejto téme v približne rovnakom počte rozprávali s učiteľmi, súrodencami, inými príbuznými, prípadne boli poučení od niekoho iného. Takéto poznatky chýbali 9,6 % žiakom základných škôl a 6,7 % stredoškolákom. Tieto zistenia ukázali, že **žiaci základných škôl získali potrebné informácie najmä od rodičov a učiteľov, stredoškoláci vo vyššej miere aj od odborníkov na prednáške v škole a z klasických, aj digitálnych médií**.

Podľa typu strednej školy sa zistilo, že gymnazistom častejšie poskytli tieto informácie rodičia (49,3 %; SOŠ: 45,8 %) a odborníci na prednáške (42,8 %; SOŠ: 37,6 %), prípadne im boli vo vyššom počte sprostredkované z klasických médií (37,2 %; SOŠ: 31,1 %). Ostatné informačné zdroje obe skupiny uvádzali podobne. Žiadne poznatky o bezpečnom správaní na internete nemalo 7 % žiakov stredných odborných škôl a 5,9 % gymnazistov.

Rodové rozdiely ukázali, že dievčatá vo vyššom počte uvádzali takmer všetky sledované informačné zdroje, okrem možnosti „od niekoho iného“, ktorú označili v približne rovnakom počte. **Nikdy nedostalo radu o bezpečnom používaní internetu dvakrát viac chlapcov (11,2 %) než dievčat (5,6 %)**. Chlapci aj častejšie nevedeli na otázku odpovedať. Z uvedených zistení je zrejmé, že dievčatá dostali radu o bezpečnom správaní na internete od širšieho spektra informačných zdrojov ako chlapci.

Rodičia poučili najčastejšie opýtaných vo veku 12 rokov, vo vyššom veku informačný význam rodičov v tejto oblasti klesal a naopak, zvyšoval sa význam internetu. Od pedagógov získali poznatky o bezpečnom správaní sa na internete v nižšom počte 18-roční než ostatné vekové kategórie respondentov a od kamarátov alebo spolužiakov zas 12- až 15-roční. Odborník na prednáške v škole informoval vo vyššom počte respondentov vo veku 15 až 18 rokov. Klasické a aj digitálne médiá v nižšom počte uvádzali respondenti do veku 14 rokov než starší žiaci. So súrodencami sa v menšej miere poradili 13- a 15-roční žiaci. Tieto potrebné informácie si prečítali na nástenkách, školskej stránke alebo v školských novinách vo vyššom počte opýtaní vo veku 15 až 17 rokov. Približne rovnaký počet opýtaných v jednotlivých vekových kategóriách dostal radu od iných príbuzných. Poznatky o bezpečnom správaní na internete najmenej chýbali žiakom vo veku 16 rokov, v ostatných vekových kategóriách sa toto percento pohybovalo okolo 10 %. Na otázku nevedeli odpovedať najmä 18-, 13- a 15-roční respondenti.

Rozdiely podľa veľkosti bydliska ukázali, že respondenti žijúci v najväčších mestách nad 100 000 obyvateľov (57,8 %) vo vyššom počte dostali radu od rodičov ako žiaci v ostatných veľkostných kategóriách (do 2 000: 46,7 %, 2 001-10 000: 49,9 %, 10 001-50 000: 48,9 %, 50 001-100 000: 47,1 %). **Od učiteľa získali tieto informácie v najnižšej miere opýtaní zo stredne veľkých miest od 50 000 do 100 000 obyvateľov** (34,9 %; do 2 000: 40,7 %, 2 001-10 000: 44,6 %, 10 001-50 000: 39,8 %, nad 100 000: 39,5 %). Odborníkov na prednáške alebo besede najviac uvádzali žiaci vo väčších obciach a malých mestách (32,1 %; do 2 000: 24,7 %, 10 001-50 000: 28,8 %, 50 001-100 000: 27,6 %, nad 100 000: 21,3 %). Približne rovnaký počet opýtaných dostal potrebné informácie v jednotlivých veľkostných kategóriách obcí a miest od kamarátov (alebo spolužiakov), súrodencov alebo iných príbuzných, prípadne

si ich zistil z klasických alebo digitálnych médií. **Vo výrazne vyššom počte nedostali žiadne rady o bezpečnom používaní internetu respondenti zo stredne veľkých miest** (24,3 %; do 2 000: 7,1 %, 2 001-10 000: 6,1 %, 10 001-50 000: 5,5 %, nad 100 000: 8,5 %).

Žiakov základných a stredných škôl vo všetkých krajoch v najvyššom počte informovali o bezpečnom správaní sa na internete rodičia, pričom v Žilinskom (60,4 %) a Bratislavskom kraji (58,5 %) výrazne častejšie než v ostatných krajoch. Pedagógovia výrazne častejšie sprostredkovali potrebné informácie respondentom zo Žilinského kraja (49,7 %), v ostatných krajoch bola táto odpoveď zastúpená v priemere u 39,2 % opýtaných. Žiakom v Žilinskom a Banskobystrickom kraji poradili v najvyššom počte odborníci na prednáške alebo na besedách. Na internete získali tieto poznatky najmä respondenti v Prešovskom a Banskobystrickom kraji, v klasických médiách zas opýtaní v Žilinskom kraji, pričom pri oboch spôsoboch získavania informácií to bolo najmenej u žiakov v Košickom kraji. V Žilinskom, Košickom a Bratislavskom kraji boli v najvyššej miere zastúpení kamaráti alebo spolužiaci. Respondenti zo Žilinského kraja v najvyššom počte získali informácie o bezpečnom správaní na internete aj od súrodencov alebo od iných príbuzných. **Negatívna odpoveď bola výrazne častejšie zastúpená u žiakov z Nitrianskeho kraja (20,9 %) než v ostatných krajoch.**

Tabuľka 21: *Osoby a inštitúcie, od ktorých dostali žiaci radu o bezpečnom používaní internetu podľa kraja (v %)*

	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
Rodič	58,5	50,4	44,6	43,8	60,4	44,1	46,8	43,7
Učiteľ	40,8	40,2	36,7	37,9	49,7	39,2	39,6	40,0
Odborník na prednáške	23,5	23,9	26,0	24,8	34,7	33,3	27,9	26,5
Médiá	27,3	21,4	21,7	21,9	30,5	26,9	27,3	19,1
Kamarát, spolužiak	25,4	18,8	19,0	19,0	27,4	15,4	25,8	21,5
Internetové stránky	20,6	21,7	19,0	17,3	18,8	23,5	25,2	15,4
Súrodenec	18,0	18,1	16,2	12,4	24,6	10,8	17,7	16,9
Nástenka, stránka školy, šk. noviny	11,3	16,3	7,6	13,7	17,8	16,0	14,7	12,0
Iný príbuzný	14,5	13,8	11,9	10,5	20,6	12,7	14,1	10,2
Iný	14,5	13,8	11,9	10,5	20,6	12,7	14,1	10,2
Nedostal/a radu	5,5	8,3	8,0	20,9	4,8	6,2	7,8	6,5
Neviem	12,5	15,9	17,7	13,4	11,9	19,4	16,4	17,5

Poznámka: Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Medziročné porovnanie zistení za roky 2022 a 2023 ukázalo, že sa zvýšil počet opýtaných, ktorým boli informácie o bezpečnom používaní internetu sprostredkované klasickými médiami (nárast o 10 p. b.), učiteľmi (o 5,1 p. b.), odborníkmi na prednáške alebo besede (o 4,1 p. b.). Menší nárast (o 3 p. b.) sa zaznamenal aj pri internetových stránkach, iných príbuzných a súrodencoch. Klesol počet respondentov, ktorí sa k danej otázke nevedeli vyjadriť (pokles o 4,8 p. b.). Nezmenil sa počet oslovených žiakov, ktorým poradili rodičia alebo kamaráti, spolužiaci. Zistenie, že sa zvýšil počet žiakov základných a stredných škôl, ktorí nedostali žiadnu radu o bezpečnom používaní internetu (nárast o 4,1 p. b.), je negatívne.

Z prezentovaných údajov vyplýva, že **situácia v informovanosti mladých ľudí v tejto oblasti sa mierne zhoršila.**

Tabuľka 22: *Porovnanie výsledkov za roky 2021, 2022 a 2023 (v %)*

Osoby a inštitúcie, od ktorých dostali žiaci radu o bezpečnom používaní internetu	2021	2022	2023
Rodič	67,7	49,7	49,3
Učiteľ	47,1	35,6	40,7
Odborník na prednáške	18,1	23,7	27,8
Kamarát, spolužiak	61,6	21,4	21,8
Internetové stránky	25,0	16,5	20,1
Médiá	23,2	14,7	24,7
Súrodenec	26,7	14,2	17,0
Nástenka, stránka školy, školské noviny	N	11,3	13,7
Iný príbuzný	17,5	10,2	13,7
Iný	1,1	0,7	1,5
Nedostal/a radu	2,5	4,2	8,3
Neviem	9,1	20,4	15,6

Poznámka: N (2021)=7 920 a N (2022)=4 462, N (2023)=6 625, N=nesledovalo sa. Zdroj: CVTI SR. Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Hlavné zistenia

Žiaci základných a stredných škôl mali priaznivé podmienky pre používanie internetu v domácom prostredí, kedy 96,8 % opýtaných potvrdilo dostatočné pripojenie na internet. K mobilnému telefónu malo prístup 99,3 %, k počítaču (alebo notebooku) 95,9 % a k tabletu 49,2 % respondentov.

Kvalitné pripojenie na internet chýbalo najmä žiakom základných škôl z obcí do 2 000 obyvateľov, zo Žilinského a Trenčianskeho kraja a stredoškolákom z najväčších miest a podľa národnosti rómskym a ukrajinským žiakom.

40,2 % opýtaných trávilo na internete v mimoškolskom čase viac ako 4 hodiny, z toho 14,2 % 7 a viac hodín. **Až 63,8 % bolo online 4 a viac hodín počas víkendu alebo prázdnin,** z toho 32,5 % 7 a viac hodín. Viac času strávili na internete stredoškoláci oproti žiakom základných škôl a žiaci stredných odborných škôl v porovnaní s gymnazistami. Počas bežného školského dňa sa množstvo času na internete zvyšovalo s vekom. Napriek tomu aj medzi 12-ročnými bolo 6 % žiakov, ktorí trávili online 7 a viac hodín počas bežného dňa a 21,7 % počas víkendu. Rozdiely podľa pohlavia, veľkosti a miesta bydliska sa nepotvrdili. ***Došlo k nárastu počtu hodín strávených na internete počas bežných školských dní, aj počas víkendov alebo prázdnin****, nárast bol výraznejší počas voľných dní.*

Pre prípravu do školy používalo internet aspoň raz za týždeň a častejšie 90,3 % žiakov základných a stredných škôl. Sociálne siete denne navštívilo 75,2 % opýtaných. Pre komunikáciu s kamarátmi alebo rodinou používalo internet denne 84,5 % respondentov. Online videá si denne prezeralo 83,7 %, hudbu počúvalo 75,1 % a filmy sledovalo 30,5 % oslovených žiakov. Hraniu hier sa denne venovalo 40,4 % respondentov, výrazne častejšie chlapci (60,5 %) než dievčatá (21 %). Naopak, 53,8 % opýtaných si nikdy alebo takmer nikdy nehľadalo správy na internete, 79 % nevyjadrilo svoje názory o politike, spoločnosti a 90,6 % sa nezapojilo do online kampane, protestu alebo podpisu petície.

Oproti roku 2021 výrazne poklesol podiel žiakov, ktorí každý deň čítali správy na internete a vyhľadávali si praktické informácie. Znížilo sa aj vyjadrovanie názorov o politike, spoločnosti, vyhľadávanie informácií (podľa záujmu) a aj hranie hier. Mierny

nárast sa zaznamenal iba pri príprave do školy a sledovaní videí. Podobnú intenzitu ako v predchádzajúcom zisťovaní si zachovala komunikácia s kamarátmi, rodinou, činnosť na sociálnych sieťach a zdieľanie vlastnej tvorby na internete.

95,6 % žiakov uviedlo, že vedia blokovať správy, 94,8 % odstrániť ľudí zo svojich kontaktov a 93,1 % zmeniť nastavenie súkromia v profile na sociálnych sieťach. **78,2 % opýtaných si vedelo na internete overiť pravdivosť informácií a 80,5 % na koho sa obrátiť, ak by sa im stalo niečo zlé.** Väčšinu sledovaných digitálnych zručností vo vyššom počte potvrdili starší žiaci.

Oproti roku 2021 viac žiakov uviedlo, že vedia zmeniť nastavenie súkromia na svojom profile na sociálnych sieťach, blokovať správy od osôb, od ktorých ich nechcú dostávať a nájsť informácie o bezpečnom používaní internetu. V podobnej miere deklarovali schopnosť overiť si, či je informácia z internetu pravdivá.

Štvrtina žiakov základných a stredných škôl (24,4 %) uviedla, že ich rodičia sa často zaujímajú o ich činnosť na internete. Naopak, **približne rovnaký počet opýtaných deklaroval nezáujem rodičov (24,5 %)**. S väčším záujmom o činnosť detí na internete sa stretli respondenti do veku 14 rokov. Výraznejšie rozdiely podľa pohlavia, miesta a veľkosti bydliska sa nepotvrdili. V porovnaní s rokom 2022 sa rodičia zaujímali s vyššou frekvenciou o činnosť svojich detí.

Bez časových obmedzení mali dovolené tráviť čas na internete takmer tri štvrtiny žiakov základných a stredných škôl (73,8 %). Najčastejšie mali stanovený časový limit na činnosť na internete 12-roční (51,1 %), už výrazne menej 13- (40,6 %), 14- (29,9 %) a 15-roční žiaci (21,5 %). V strednej škole vo veku 16 (13,3 %), 17 (11,9 %) a 18 rokov (9,9 %) to bolo už iba v približne 10 % prípadov.

Počet respondentov, ktorým rodičia stanovili čas, ktorý mohli tráviť v online prostredí, a ktorí ho aj dodržiavali, sa oproti roku 2022 výrazne nezmenil.

Informácie o bezpečnom používaní internetu boli žiakom sprostredkované najmä od rodiny a školy. 8,3 % respondentov nikdy nedostalo takéto poučenie. Častejšie neboli poučení o bezpečnom používaní internetu mladší žiaci, chlapci, respondenti zo stredne veľkých miest a podľa kraja oslovení žiaci z Nitrianskeho kraja.

Online riziká

Mladí ľudia patria medzi zraniteľné skupiny v online prostredí. Na internete sa môžu stretnúť s rizikovými situáciami, ktoré môžu byť pre niektorých z nich veľmi nepríjemné, až ohrozujúce. Online riziká majú rôzne formy a môžu negatívne ovplyvniť sociálne vzťahy, psychické a fyzické zdravie.

V tejto časti správy sa budeme venovať len niektorým z nich. V prvej časti popíšeme, do akej miery si mladí ľudia uvedomujú existenciu rizík spojených s používaním internetu, ktoré medzi ne zaraďujú a či sa stretli za posledný rok na internete s nejakou negatívnou skúsenosťou. Druhá časť správy sa zameriava na skúsenosti žiakov s nasledujúcimi online rizikami:

- vystavenie sa nevhodnému obsahu – sexuálnemu, násilnému, nenávistnému, dezinformáciám a hoaxom, ďalšiemu škodlivému obsahu (propagácia anorexie, bulímie, užívania drog, anabolických steroidov, spôsoby sebapoškodzovania a spáchania samovraždy),

- online agresia a kyberšikanovanie,
- sexting, nátlak na sexuálny styk,
- rizikové online správanie – zdieľanie osobných údajov a informácií, zoznamovanie a stretávanie sa s neznámymi ľuďmi z internetu, online gambling, nadmerné používanie internetu, internetové výzvy a
- internetové podvody.

Vnímanie online rizík

Vnímanie online rizík u mladých ľudí môže byť veľmi rôznorodé a ovplyvnené mnohými faktormi, vrátane veku, kultúry, digitálnej gramotnosti a osobných skúseností. Niektorí mladí ľudia môžu mať povedomie o potenciálnych nebezpečenstvách spojených s online svetom a aktívne sa snažiť chrániť pred nimi, zatiaľ čo iní môžu byť vo svojom online správaní menej informovaní, alebo menej opatrní.

Naše zistenia ukázali, že **viac ako polovica žiakov základných a stredných škôl (58,3 %) sa domnievala, že na internete sa možno stretnúť s obsahom alebo správaním, ktoré by mohlo mladých ľudí v ich veku obťažovať alebo vyviesť z miery.** Až 40,6 % opýtaných malo na to opačný názor – neuvedomovali si existenciu rizík spojených s používaním internetu. 1,1 % respondentov na danú otázku nevedelo odpovedať.

Tabuľka 23: *Vnímanie online rizík (v %)*

		Áno	Nie	Neviem
CELÁ VZORKA		**58,3**	**40,6**	**1,1**
TYP ŠKOLY	ZŠ	54,4	44,5	1,1
	SŠ	62,7	36,2	1,1
POHLAVIE	chlapci	50,4	48,8	0,8
	dievčatá	65,2	33,4	1,4
VEK	12 rokov	63,6	35,1	1,4
	13	55,4	43,5	1,1
	14	50,5	48,2	1,3
	15	60,3	38,6	1,2
	16	62,6	36,2	1,2
	17	57,7	41,3	1,0
	18	57,1	42,3	0,6
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	53,7	44,0	2,2
	2001-10 000	62,2	37,0	0,8
	10 001-50 000	62,2	37,2	0,7
	50 001-100 000	48,8	50,2	1,1
	nad 100 000	57,0	42,6	0,4
KRAJ	Bratislavský	56,2	43,5	0,3
	Trnavský	53,1	45,6	1,3
	Trenčiansky	61,3	37,3	1,4
	Nitriansky	47,7	50,2	2,2
	Žilinský	63,7	35,1	1,2
	Banskobystrický	66,1	33,0	0,9
	Prešovský	61,5	38,0	0,6
	Košický	53,8	45,3	0,9

Znenie otázky: Myslíte si, že sú na internete veci, ktoré by mohli obťažovať alebo vyviesť z miery mladých ľudí vo vašom veku?

Ako vidieť z údajov v tabuľke 23, väčšie obavy z online rizík vyjadrili stredoškoláci (62,7 %) v porovnaní so žiakmi základných škôl (54,4 %), dievčatá (65,2 %) oproti chlapcom (50,4 %), 12-, 16- a 15-roční respondenti než v ostatných vekových kategóriách, žiaci žijúci vo väčších obciach a malých mestách a podľa kraja najmä v Banskobystrickom, Žilinskom, Prešovskom a Trenčianskom kraji.

Porovnanie výsledkov ukázalo, že od roku 2019 **došlo k výraznému zníženiu obáv z rizík spojených s používaním internetu** (pokles o 31,3 p. b.).

Tabuľka 24: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Vnímanie online rizík	2019	2021	2023
Áno	89,9	84,0	58,3
Nie	10,1	15,7	40,6
Neviem	-	0,2	1,1

Poznámka: N (2019)=2 229, N (2021)=2 565, N (2023)=2 778. Zdroj: CVTI SR.

Na otázku, aký konkrétny obsah alebo správanie by mohlo obťažovať alebo vyviesť z miery mladých ľudí v ich veku, odpovedalo 26 % opýtaných. **V najvyššom počte uvádzali sexuálne obťažovanie (37,7 %) a násilný obsah (33,5 %)**. Vo výrazne nižšom počte rôzne prejavy online agresie a kyberšikanovania (14 %), najčastejšie zastrašovanie, vyhrážanie a bodyshaming[3]. Nasledovali dezinformácie a hoaxy (6,7 %), sexuálne obťažovanie (6,3 %) a šírenie nenávisti voči niektorým skupinám ľudí (6,1 %). Najmenej ako ohrozenie vnímali sociálne siete (4,1 %), LGBTIQ+ ľudí (3,2 %) a politiku, politické témy (3,1 %). Jednotlivo uvádzali aj propagáciu, alkohol, fajčenie a drogy; strašidelné a znepokojivé veci; deepweb/darkweb, reklamy, zoznamovacie aplikácie...

Tabuľka 25: *Obsah a správanie, ktoré by mohli obťažovať alebo vyviesť z miery mladých ľudí vo veku respondentov (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Sexuálny obsah	**37,7**	43,7	32,1	37,2	37,6	37,0	52,3	40,7	33,6	33,6	28,3	31,6
Násilný obsah	**33,5**	30,7	36,1	31,9	34,3	35,0	29,9	24,4	39,3	39,3	33,3	28,9
Kyberšikana	**14,0**	16,0	12,1	10,2	16,9	14,0	16,8	18,6	5,7	5,7	14,1	10,5
Dezinformácie, hoaxy	**6,7**	3,9	9,3	7,7	6,1	3,0	2,8	7,0	9,8	9,8	11,1	10,5
Sexuálne obťažovanie	**6,3**	5,7	6,8	3,2	8,3	5,0	8,4	4,7	9,0	9,0	5,1	7,9
Šírenie nenávisti	**6,1**	3,0	9,0	2,8	8,3	1,0	5,6	2,3	6,6	6,6	4,0	10,5
Sociálne siete	**4,1**	3,6	4,5	6,0	2,8	3,0	2,8	3,5	3,3	3,3	6,1	5,3
LGBTIQ+ľudia	**3,2**	1,5	4,8	7,4	0,3	2,0	0	1,2	6,6	6,6	4,0	2,6
Politika, politické témy	**3,1**	0,9	5,1	3,9	2,5	1,0	1,9	0	5,7	5,7	5,1	10,5
Iné	**12,7**	13,9	11,5	11,9	13,4	16,0	10,3	14,0	8,2	8,2	16,2	5,3

Znenie otázky: Myslíte si, že sú na internete veci, ktoré by mohli obťažovať alebo vyviesť z miery mladých ľudí vo vašom veku? Ak áno, aké? N=874. Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Porovnaním výsledkov podľa stupňa vzdelania sa ukázalo, že žiaci základných škôl v najvyššom počte ako ohrozenie na internete vnímali sexuálny obsah, stredoškoláci zas násilný obsah. Okrem toho, starší žiaci vo vyššej miere uvádzali aj dezinformácie a hoaxy, šírenie nenávisti voči určitým skupinám ľudí a politiku, politické témy. Podľa

[3] Ponižovanie, kritika alebo urážanie jednotlivca kvôli jeho telesnému vzhľadu.

typu strednej školy gymnazisti (13,2 %) častejšie ako žiaci stredných odborných škôl (7,1 %) vo svojich odpovediach uviedli šírenie nenávisti voči určitým skupinám ľudí.

Dievčatá na internete vnímali častejšie ako chlapci online ohrozenie, ktoré mali podobu kyberšikanovania (16,9 %; chlapci: 10,2 %), **šírenia nenávisti voči niektorým skupinám ľudí** (8,3 %; chlapci: 2,8 %) **a sexuálneho obťažovania** (8,3 %; chlapci: 3,2 %). Naopak, **chlapci vo vyššom počte uvádzali ako hrozbu LGBTIQ+ ľudí** (7,4 %; dievčatá: 0,3 %). V obidvoch skupinách podobne rezonovali sexuálny a násilný obsah, dezinformácie a hoaxy, niektoré sociálne siete a politika.

Podľa veku **respondenti do 15 rokov v najvyššom počte uvádzali ako online riziká sexuálny obsah, vo veku 16 a 17 rokov násilný obsah a 18-roční žiaci opäť sexuálny obsah.** Kyberšikanovanie vnímali vo výrazne nižšej miere ako ohrozenie pre mladých ľudí opýtaní vo veku 16 rokov (5,7 %). S vyšším vekom sa zas zvyšoval počet oslovených žiakov, ktorí uvádzali dezinformácie, hoaxy. Sexuálne obťažovanie v nižšej miere rezonovalo u 14-, 15-, 12- a 17-ročných a naopak, šírenie nenávisti zas najviac v skupine 15- a 18-ročných respondentov. Názor, že niektoré sociálne siete by mohli obťažovať alebo vyviesť z miery mladých ľudí, potvrdili častejšie žiaci vo veku 17 a 18 rokov, šírenie nenávisti na internete zas 15- a 18-roční a LBTIQ+ ľudia ako hrozba rezonovala najmä u 16-ročných respondentov (6,6 %). Politika a politické témy prekážali v online prostredí vo zvýšenej miere od veku 16 rokov vyššie.

Veľkosť bydliska respondenta diferencovala názory na online riziká spojené najmä so sexuálnym a násilným obsahom, kyberšikanovaním a sexuálnym obťažovaním. Násilný obsah vo vyššom počte uvádzali v obciach a malých mestách do 10 000 obyvateľov (do 2 000: 34,7 %, 2 001-10 000: 39,8 %, 10 001-50 000: 28,7 %, 50 001-100 000: 28,8 %, nad 100 000: 29,7 %) a sexuálny obsah zas v mestách od 10 001 do 50 000 obyvateľov (42,6 %; do 2 000: 36,1 %, 2 001-10 000: 34,6 %, 50 001-100 000: 35,6 %, nad 100 000: 37,5 %). Kyberšikanovanie v nižšom počte rezonovalo v najväčších mestách (9,4 %) a v malých mestách (10,9 %) ako v ostatných veľkostných kategóriách (do 2 000: 15,3 %, 10 001-50 000: 15,3 %, 50 001-100 000: 20,3 %). Názor, že mladých ľudí na internete ohrozuje sexuálne obťažovanie, mierne stúpal s veľkosťou bydliska respondenta (do 2 000: 4,9 %, 2 001-10 000: 6,2 %, 10 001-50 000: 5,9 %, 50 001-100 000: 6,8 %, nad 100 000: 9,4 %).

Vo väčšine krajov žiaci základných a stredných škôl v najvyššom počte uvádzali ako online ohrozenie sexuálny obsah okrem Nitrianskeho, Žilinského a Košického kraja, kde dominoval násilný obsah (tabuľka 26).

Tabuľka 26: *Obsah a správanie, ktoré by mohli obťažovať alebo vyviesť z miery mladých ľudí vo veku respondentov podľa kraja (v %)*

	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
Sexuálny obsah	37,7	40,3	38,6	30,6	36,6	46,8	37,0	33,3
Násilný obsah	26,0	26,0	34,7	46,8	40,7	26,6	28,0	39,4
Kyberšikanovanie	11,7	11,7	14,9	3,2	18,7	16,5	15,0	15,2
Dezinformácie, hoaxy	3,9	3,9	7,9	6,5	6,5	5,1	12,0	6,1
Sexuálne obťažovanie	10,4	2,6	5,9	4,8	5,7	8,9	5,0	7,6
Šírenie nenávisti	9,1	9,1	3,0	4,8	2,4	10,1	5,0	9,1
Sociálne siete	1,3	3,9	4,0	9,7	3,3	3,8	5,0	3,0
LGBTIQ+ ľudia	1,3	6,5	9,9	0	1,6	1,3	1,0	1,5
Politika, politické témy	2,6	6,5	2,0	8,1	0,8	2,5	4,0	0
Iné	16,9	19,5	9,9	12,9	13,8	7,6	9,0	13,6

Poznámka: Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Kyberšikanovanie a jeho prejavy najviac rezonovali u opýtaných zo Žilinského kraja (18,7 %), nasledovali Banskobystrický (16,5 %), Košický (15,2 %), Prešovský (15 %) a Trenčiansky kraj (14,9 %), kde bol nadpriemerný výskyt. V Bratislavskom a Trnavskom kraji (zhodne po 11,7 %) uvádzala kyberšikanovanie viac ako desatina opýtaných a v Nitrianskom kraji iba 3,2 % respondentov. Dezinformácie a hoaxy boli najviac zastúpené v Prešovskom kraji (12 %), sexuálne obťažovanie v Bratislavskom (10,4 %), Banskobystrickom (8,9 %) a Košickom kraji (7,6 %) a šírenie nenávisti zas v Banskobystrickom (10,1 %), Košickom, Bratislavskom a Trnavskom kraji (zhodne po 9,1 %). Názor, že niektoré sociálne siete by mohli mladých ľudí obťažovať alebo vyviesť z miery, dominoval u respondentov z Nitrianskeho kraja (9,7 %), LGBTIQ+ ľudia u oslovených žiakov z Trenčianskeho (9,9 %) a Trnavského kraja (6,5 %) a politika zas u opýtaných z Nitrianskeho kraja (8,1 %).

Negatívne skúsenosti na internete

Negatívne skúsenosti s používaním internetu u mladých ľudí sú v súčasnej dobe relatívne bežné, môžu mať rôzne formy, aj dôsledky. V dotazníku sme sa respondentov pýtali, či sa im za posledný rok na internete niečo stalo, čo ich obťažovalo alebo nejakým spôsobom vyviedlo z miery (cítili sa nepríjemne, boli znepokojení, vystrašení, alebo si hovorili, že to radšej nemali vidieť). Tých, čo niečo také zažili, sme sa ďalej pýtali, ako často sa to dialo, komu o tom povedali a ako túto situáciu riešili.

Tabuľka 27: *Negatívne skúsenosti žiakov na internete za posledný rok (v %)*

		Áno	Nie
CELÁ VZORKA		**40,3**	**59,7**
TYP ŠKOLY	ZŠ	37,5	62,5
	SŠ	43,6	56,4
POHLAVIE	chlapci	33,3	66,7
	dievčatá	46,9	53,1
VEK	12 rokov	42,4	57,6
	13	34,6	66,4
	14	37,3	62,7
	15	42,0	58,0
	16	42,4	57,6
	17	43,5	56,5
	18	40,5	59,5
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	39,9	60,1
	2001-10 000	39,3	60,7
	10 001-50 000	42,9	57,1
	50 001-100 000	36,4	63,6
	nad 100 000	41,5	58,5
KRAJ	Bratislavský	42,7	57,3
	Trnavský	40,1	59,9
	Trenčiansky	42,2	57,8
	Nitriansky	34,5	65,5
	Žilinský	46,1	53,9
	Banskobystrický	28,8	61,2
	Prešovský	39,3	60,7
	Košický	37,6	62,4

Znenie otázky: Stalo sa vám osobne na internete za posledných 12 mesiacov niečo, čo vás obťažovalo alebo nejakým spôsobom vyviedlo z miery (cítili ste sa nepríjemne, boli ste znepokojení, vystrašení, alebo ste si hovorili, že ste to radšej nemali vidieť)? N=2 629

Zo zistení vyplýva, že **40,3 % žiakov základných a stredných škôl zažilo na internete za posledný rok nejakú negatívnu skúsenosť**, kedy ich niečo obťažovalo alebo vyviedlo z miery a boli to častejšie dievčatá (46,9 %) než chlapci. (33,3 %). Rozdiely podľa typu školy, veku, veľkosti a miesta bydliska sa nepotvrdili. Hlbšia analýza potvrdila súvislosť s množstvom času na internete, najmä cez víkend. **Žiaci, ktorí trávili viac času na internete** (5 a viac hodín), **mali vyššiu šancu, že sa na internete stretli s niečím nepríjemným alebo obťažujúcim**.

Graf 1: *Súvislosť medzi množstvom času strávenom na internete v mimoškolskom čase a negatívnou skúsenosťou za posledný rok (v %)*

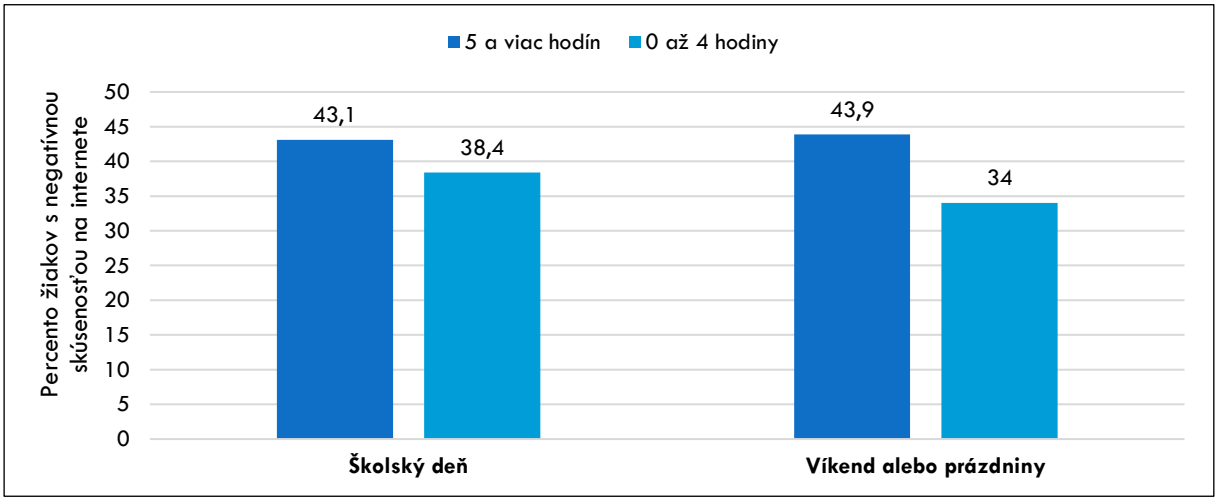

Je dôležité tiež vedieť, či bola táto negatívna skúsenosť na internete častá alebo ojedinelá. Ukázalo sa, že **len malý počet žiakov sa s niečím podobným stretával denne (2,1 %), alebo aspoň raz za týždeň (5,6 %)**. U dievčat bola takáto skúsenosť o niečo častejšia (aspoň raz mesačne a častejšie: 20,7 %) ako u chlapcov (17,7 %). Rozdiely podľa ostatných sledovaných znakov sa nepotvrdili.

Tabuľka 28: *Frekvencia negatívnych skúseností žiakov na internete za posledný rok (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Denne/tak-mer denne	**2,1**	2,1	2,2	2,2	2,0	1,8	1,6	2,6	2,3	1,8	1,9	4,6
Aspoň raz za týždeň	**5,6**	5,5	5,7	4,9	6,2	6,4	4,6	6,1	5,8	5,4	3,8	7,8
Aspoň raz za mesiac	**11,6**	11,3	12,0	10,6	12,5	13,3	11,5	10,2	9,6	13,2	12,8	11,1
Párkrát za rok	**23,3**	20,7	26,5	18,0	28,5	23,3	20,5	19,5	26,4	25,6	26,2	21,6
Nikdy	**57,3**	60,4	53,6	64,3	50,6	55,6	61,8	61,6	55,9	54,0	55,2	54,9

Znenie otázky: Ako často sa to stalo za posledných 12 mesiacov? N=2 611

Tabuľka 29 uvádza, komu žiaci povedali o negatívnej skúsenosti na internete. **Najviac sa ich**, naprieč všetkými vekovými kategóriami, **poradilo so svojimi kamarátmi alebo spolužiakmi (48,3 %)**. Dievčatá s kamarátmi alebo spolužiakmi (54,1 %) hovorili o tejto skúsenosti častejšie než chlapci (39,3 %). Rodičom sa zdôveril už výrazne nižší počet žiakov (17,8 %), pri najmladších (vo veku 12 rokov) to bolo výrazne viac než u starších. So súrodencami o tomto probléme hovorilo 13,1 % respondentov, častejšie dievčatá (14,8 %) než chlapci (9,8 %). Medzi respondentmi boli aj takí, ktorí sa zdôverili starým

rodičom (3,1 %). Častejšie žiaci základných škôl (4,9 %) ako stredoškoláci (1,4 %), 13- až 15-roční v porovnaní s ostatným vekových kategóriami a respondenti žijúci v malých obciach (4,9 %) a v stredne veľkých (5,1 %) a veľkých mestách (5,6 %).

Tabuľka 29: *Osoby, ktorým sa žiaci zdôverili s negatívnou skúsenosťou na internete za posledný rok (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Spolužiakom, kamarátom	**48,3**	47,1	49,6	39,3	54,1	45,4	49,7	48,0	44,8	50,3	47,8	59,0
Nikomu	**36,3**	32,6	39,9	41,7	33,2	31,9	29,5	36,8	41,2	35,6	40,3	31,1
Rodičom	**17,8**	20,9	14,7	19,3	16,6	31,3	20,1	14,0	11,5	17,8	14,5	21,3
Súrodencom	**13,1**	12,4	13,8	9,8	14,8	15,1	12,1	9,9	11,5	13,5	13,2	16,4
Starým rodičom	**3,1**	4,9	1,4	4,1	2,4	1,7	6,0	5,8	3,6	1,8	0,6	1,6
Učiteľom	**2,3**	3,0	1,6	3,2	1,8	3,4	3,4	1,8	3,0	1,2	1,9	3,3
Odborníkom	**1,0**	0,8	1,2	1,0	1,0	0,8	1,3	0,6	0	1,8	1,9	0
Inej osobe	**3,8**	3,8	3,9	2,7	4,5	5,0	3,4	2,9	4,8	4,3	4,4	1,6

Znenie otázky: Komu ste o tom povedali? N=1 317. Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Až 36,3 % opýtaných uviedlo, že o negatívnej skúsenosti na internete nepovedali nikomu, vo vyššej miere to boli stredoškoláci (39,9 %; ZŠ: 32,6 %), chlapci (41,7 %; dievčatá: 33,2 %), 15- (41,2 %) a 17-roční (40,3 %), respondenti žijúci v malých obciach (do 2 000 obyvateľov: 38,9 %) a mestách (2 001-10 000: 40,1 %) a v Trenčianskom kraji (44,9 %). Iba 2,3 % o tejto skúsenosti informovala učiteľov a 1 % odborníkov (výchovného poradcu, psychológa, pracovníka Linky dôvery, Ipečka a pod.). Reakcie mladých ľudí na negatívne skúsenosti na internete sa môžu líšiť podľa charakteru problému a individuálnych faktorov.

Z našich zistení vyplýva, že **najfrekventovanejším riešením nepríjemnej situácie bolo jej ignorovanie (55,6 %)**, pričom častejšie bolo u žiakov stredných škôl, gymnazistov (62,1 %; SOŠ: 56,3 %), chlapcov a žiakov vo veku 16 rokov.

Približne polovica opýtaných zablokovala osobu, ktorá ju obťažovala na internete, aby ich nemohla ďalej kontaktovať (49,3 %). Týmto spôsobom častejšie reagovali najmladší respondenti, dievčatá, žiaci žijúci v najväčších mestách (56,6 %) a v Košickom (53,4 %), Bratislavskom (52,7 %) a v Žilinskom kraji (52,3 %). Už v nižšom počte sa oslovení žiaci poradili s kamarátmi (14,2 %), rodičmi, či inými príbuznými (10 %) alebo požiadali útočníka, aby prestal (10,3 %). Podobný počet respondentov útočníka nahlásil administrátorovi (14,2 %), alebo si zmenil nastavenie súkromia a kontaktov na sociálnych sieťach (11,9 %). V menšej miere riešili žiaci situáciu tak, že prestali na nejaký čas používať internet (5,5 %), zrušili profil, účet na sociálnej sieti (3,5 %), odplatili sa podobným spôsobom (3,1 %), zmenili si telefónne číslo, email (2,2 %) alebo vec ohlásili na polícii (1,4 %). Políciu o svojej negatívnej skúsenosti informovali najmä 15-roční (3,1 %) a respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (2,9 %).

Tabuľka 30: *Riešenie negatívnej skúsenosti na internete za posledný rok (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Ignorovanie	**55,6**	53,4	58,0	60,4	52,8	47,9	49,7	56,9	56,3	62,1	53,6	56,7
Zablokovanie útočníka	**49,3**	48,7	49,8	40,9	54,3	59,0	51,7	44,3	41,9	50,9	51,7	53,3
Zmena nastavenia súkromia a kontaktov	**11,9**	12,2	11,6	10,9	12,0	11,1	17,9	9,6	9,4	13,0	11,3	13,3
Na nejaký čas prestal/a používať internet	**5,5**	7,0	4,0	5,6	5,4	8,5	4,8	6,0	5,0	3,7	6,6	3,3
Povedal/a to rodičom alebo iným príbuzným	**10,0**	11,8	8,2	9,6	9,8	10,3	13,1	10,8	7,5	7,5	8,6	13,3
Poradil/a sa s kamarátmi	**15,7**	17,2	14,1	10,4	19,0	14,5	21,4	18,6	13,8	13,7	13,2	16,7
Požiadal/a útočníka, aby prestal	**10,3**	11,0	9,6	10,7	9,8	7,7	12,4	10,8	12,5	9,9	9,9	6,7
Zrušenie profilu alebo účtu	**3,5**	5,2	1,8	5,1	2,3	6,8	6,2	3,0	3,8	1,9	1,3	3,3
Zmena tel. čísla alebo emailu	**2,2**	3,3	1,0	3,0	1,3	5,1	3,4	1,2	0,6	2,5	0,7	0
Nahlásenie útočníka administrátorovi	**14,2**	11,4	17,1	12,7	14,8	12,8	12,4	8,4	15,6	19,3	16,6	18,3
Informoval/a políciu	**1,4**	1,5	1,2	1,8	1,0	0,9	1,4	1,2	3,1	0,6	1,3	0
Odplatil/a sa podobne	**3,1**	4,5	1,6	4,1	2,6	3,4	7,6	4,8	0,6	1,2	4,0	0
Iné	**1,9**	2,1	1,6	2,5	1,3	2,6	2,1	2,4	3,1	0,6	1,3	1,7

Znenie otázky: Ako ste túto situáciu riešili? N=1 882. Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Vystavenie sa nevhodnému obsahu

Vystavenie detí a dospievajúcich nevhodnému obsahu na internete je rozšíreným problémom, ktorý môže mať negatívne dôsledky na ich emocionálne, psychické zdravie a sociálne vzťahy. Aké sú dôsledky vystavenia sa škodlivým obsahom? Pri sledovaní násilných, šokujúcich, sexuálne explicitných videí môžu mladí ľudia pociťovať úzkosť, depresiu, strach alebo iné emocionálne problémy. Nevhodný obsah zameraný na krásu, diéty alebo dokonalú postavu môže zas viesť k vzniku porúch príjmu potravy alebo k negatívnemu obrazu svojho tela a k dosiahnutiu nereálnych štandardov. Napríklad, propagácia násilia, agresivity alebo rizikového správania môže zas viesť k imitácii takýchto prejavov správania. Vystavovanie sa sexuálnemu obsahu zas k predčasným sexuálnym skúsenostiam, nechránenému sexu, zvýšenému riziku oslovenia sexuálnym predátorom alebo vytvoreniu nereálnych predstáv o sexe. A netreba zabudnúť na riziko vzniku závislosti na používaní internetu a zanedbávaní iných dôležitých aspektov života mladých ľudí.

Sexuálny obsah

Prvý z potenciálnych online rizík, ktorému sa budeme venovať, a ktoré žiaci základných a stredných škôl v najvyššom počte považovali za obťažujúce, bol sexuálny obsah. Mnohí mladí ľudia sa môžu dostať k tomuto typu materiálov na internete náhodne, napríklad pri vyhľadávaní informácií alebo pri prezeraní sociálnych médií, čo môže mať na jedinca rôzne emocionálne dopady. Naopak, časť mladých ľudí aktívne vyhľadáva sexuálny obsah na internete zo zvedavosti, alebo ako zdroj informácií o sexuálnych témach, ktoré im rodina alebo škola neposkytla. Napríklad, o sexuálnom zdraví, sexuálnych právach a zodpovednom sexuálnom správaní. Dostupnosť spoľahlivých zdrojov informácií môže pomôcť mladým ľuďom pri budovaní zdravých postojov a správania v sexuálnej oblasti. Avšak pre časť mladých ľudí môže byť expozícia sexuálnym obsahom na internete spojená s negatívnymi dôsledkami, ako sú pocity hanby, zneužitia, nerealistickými očakávaniami v sexuálnom správaní alebo obrazu vlastného tela, alebo ako riziko nebezpečných situácií, ako sú kyberšikanovanie alebo vydieranie.

V tejto súvislosti výskumy ukázali, že až časté vyhľadávanie sexuálne explicitných materiálov spolu s preferenciou žánru, užitočnosťou a atraktívnosťou sprostredkovaného obsahu má potenciál ovplyvniť sexuálne postoje a správanie dospievajúcich mladých ľudí. Je málo pravdepodobné, že by náhodné a nezámerné vystavenie sa sexuálnym obsahom, na ktoré reagujú dospievajúci skôr podráždene, mohlo automaticky viesť k preberaniu zobrazovaných noriem alebo foriem správania (Ševčíková a kol., 2014).

V dotazníku sme sa respondentov pýtali, či sa za posledný rok stretli na internete s videami, fotografiami, textami alebo internetovými stránkami so sexuálnym obsahom (napr. nahých ľudí, sexuálneho styku). Odpoveď mohli uviesť na škále od 1 do 5 (1 = denne alebo takmer denne, 2 = aspoň raz za týždeň, 3 = aspoň raz za mesiac, 4 = párkrát za rok, 5 = nikdy).

Zistenia ukázali, že **aspoň raz do mesiaca a častejšie videlo na internete sexuálny obsah 43,2 % žiakov základných a stredných škôl**. Podľa stupňa vzdelania výrazne častejšie stredoškoláci. Nie je prekvapením, že s vyšším vekom narastala aj skúsenosť respondentov so sexuálnym obsahom na internete. S týmito materiálmi sa na internete denne stretlo 3,9 % opýtaných vo vekovej kategórii 12 rokov, ale až 17,6 % v skupine 17-ročných a 16,2 % dospelých žiakov.

Podľa pohlavia sa zistilo, že chlapci mali nielen väčšie (aspoň raz za mesiac a častejšie: 54,5 %; dievčatá: 32,4 %), ale aj frekventovanejšie (denne: 17,6 %; dievčatá: 5,5 %) skúsenosti so sexuálnym obsahom na internete než dievčatá.

Podľa kraja sa ukázalo, že v najväčšom počte, ale aj najintenzívnejšie sa so sexuálnym obsahom na internete stretávali žiaci z Trenčianskeho (aspoň raz za mesiac a častejšie: 56,1 %, denne: 16,1 %) a Trnavského kraja (50 %; denne: 15,1 %).

Tabuľka 31: *Skúsenosť žiakov so sexuálnym obsahom na internete za posledný rok (v %)*

		Denne/ takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
CELÁ VZORKA		**11,5**	**16,7**	**15,0**	**24,1**	**32,6**
TYP ŠKOLY	ZŠ	7,7	13,7	12,5	25,1	41,0
	SŠ	16,0	20,4	18,2	22,9	22,6
POHLAVIE	chlapci	17,6	21,8	15,1	19,8	25,7
	dievčatá	5,5	11,7	15,2	28,4	39,1
VEK	12 rokov	3,9	9,9	10,2	24,7	51,2
	13	7,4	11,5	11,5	23,0	46,7
	14	8,9	16,5	14,7	27,1	32,9
	15	12,1	19,1	13,6	25,1	30,2
	16	15,9	19,3	18,5	24,9	21,3
	17	17,6	19,8	17,3	23,8	21,4
	18	16,2	20,8	18,8	23,4	20,8
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	11,4	15,2	12,7	20,0	40,7
	2001-10 000	11,3	15,4	15,6	23,8	33,9
	10 001-50 000	12,0	20,0	14,2	24,6	29,3
	50 001-100 000	10,3	14,7	19,9	31,3	23,9
	nad 100 000	11,1	14,9	17,2	28,4	28,4
KRAJ	Bratislavský	11,6	17,7	15,1	28,6	27,0
	Trnavský	15,1	15,5	19,4	25,0	25,0
	Trenčiansky	16,1	23,0	17,0	18,8	25,2
	Nitriansky	10,1	12,4	13,7	34,6	29,1
	Žilinský	9,1	16,4	15,4	18,2	40,9
	Banskobystrický	10,4	15,0	10,7	21,8	42,0
	Prešovský	11,3	18,8	14,9	22,3	32,7
	Košický	8,9	15,0	14,1	25,8	36,2

Znenie otázky: Stretli ste sa vy osobne za posledných 12 mesiacov s videami, fotografiami, textami alebo internetovými stránkami so sexuálnym obsahom (napr. zobrazenie nahých ľudí, sexuálny styk)? N=2 625

Porovnaním výsledkov v rokoch 2019, 2021 a 2023 sa ukázalo, že po poklese výskytu skúsenosti žiakov základných a stredných škôl so sexuálnym obsahom na internete v roku 2021 (aspoň raz mesačne a častejšie – 2019: 46,1 %, 2021: 40,9 %), **došlo v ďalšom zisťovaní k miernemu nárastu (2023: 43,2 %)**. Frekvencia dennej skúsenosti zostala na podobnej úrovni, približne 12 %.

Tabuľka 32: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov so sexuálnym obsahom na internete za posledný rok	2019	2021	2023
Denne alebo takmer denne	12,8	11,9	11,5
Aspoň raz za týždeň	14,9	13,9	16,7
Aspoň raz za mesiac	18,4	15,1	15,0
Párkrát za rok	25,1	18,8	24,1
Nikdy	28,8	40,3	32,6

Poznámka: N (2019)=2 215, N (2021)=2 480, N (2023)=2625. Zdroj: CVTI SR.

Násilný obsah

Ďalším, žiakmi najčastejšie vnímaným online ohrozením, bol násilný obsah. Mladí ľudia sa môžu dostať k tomuto druhu obsahu na internete náhodne, napríklad prostredníctvom sociálnych sietí alebo zdieľaných odkazov. Násilný obsah môže zahŕňať explicitné videá alebo fotografie zobrazujúce násilie, brutálne scény alebo iné formy agresie. Pre

významnú časť mladých ľudí môže byť násilný obsah šokujúci, až traumatizujúci. Môžu pociťovať úzkosť, strach, trpieť depresiou alebo inými psychickými ťažkosťami. To môže mať dlhodobé dôsledky na psychické zdravie a pocity bezpečia.

Tabuľka 33: *Skúsenosť s násilným obsahom na internete za posledný rok (v %)*

		Denne/ takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
CELÁ VZORKA		**6,8**	**13,6**	**18,2**	**30,7**	**30,7**
TYP ŠKOLY	ZŠ	5,9	11,1	16,3	29,0	37,8
	SŠ	7,9	16,7	20,6	32,8	22,0
POHLAVIE	chlapci	8,7	14,0	17,1	29,0	31,3
	dievčatá	4,9	13,0	19,6	32,7	29,8
VEK	12 rokov	3,5	8,2	13,5	29,8	45,0
	13	5,3	11,0	14,0	27,7	42,1
	14	6,7	13,0	19,3	31,6	29,4
	15	6,8	15,2	21,3	28,1	28,6
	16	8,0	14,1	20,3	32,9	24,7
	17	8,1	17,9	20,1	32,8	21,1
	18	10,4	13,0	23,4	33,8	19,5
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	8,9	14,6	17,6	23,8	35,1
	2001-10 000	6,3	13,8	17,6	32,1	30,2
	10 001-50 000	6,5	13,1	17,9	33,6	29,0
	50 001-100 000	4,4	11,4	27,3	34,3	22,5
	nad 100 000	5,0	13,0	13,8	33,3	34,9
KRAJ	Bratislavský	5,8	15,2	15,2	31,0	32,9
	Trnavský	10,6	11,6	21,5	25,7	30,6
	Trenčiansky	7,8	19,6	20,2	27,1	25,3
	Nitriansky	6,2	10,8	25,9	35,1	22,0
	Žilinský	6,3	11,2	15,7	31,5	35,3
	Banskobystrický	6,7	9,8	14,1	31,8	37,6
	Prešovský	3,6	14,8	20,2	34,1	27,3
	Košický	7,7	16,0	15,0	29,1	32,2

Znenie otázky: Stretli ste sa vy osobne za posledných 12 mesiacov s videami, fotografiami, textami alebo internetovými stránkami, ktoré zobrazovali násilie (napr. vraždy, násilné činy, ubližovanie zvieratám)? N=2 625

Ďalším efektom pravidelného vystavenia sa násilnému obsahu na internete môže byť normalizácia násilia a strata citlivosti voči brutálnym alebo neetickým zobrazeniam. To môže ovplyvniť mladých ľudí pri vytváraní zdravých vzťahov a v ich vnímaní násilia vo svete. Rizikom pre deti a dospievajúcich, ktorí sa ešte len formujú a vyvíjajú, môže byť aj negatívny vplyv na kognitívny vývoj a morálne hodnoty. Násilný obsah môže ovplyvniť chápanie etických noriem a správania voči druhým. Niektoré formy násilných materiálov na internete môžu zahŕňať aj zneužívanie a vykorisťovanie, ako je detská pornografia, kyberšikanovanie alebo sexuálny nátlak. Mladí ľudia, ktorí sa stali obeťami násilia, môžu preto po ich prezeraní zažívať výrazný duševný a emocionálny stres. Preto nás zaujímalo ako často sa žiaci základných a stredných škôl na internete za posledný rok stretli s násilným obsahom – s videami, fotografiami, textami, internetovými stránkami zobrazujúcimi násilie. Výsledky ukázali, že **násilný obsah videlo denne na internete 6,8 % žiakov**. Týždennú skúsenosť malo 13,6 %, mesačnú 18,2 % a párkrát za rok menej ako tretina respondentov (30,7 %). S násilným obsahom sa vôbec nestretlo 37,8 % žiakov základných škôl v porovnaní s 22 % stredných škôl. Významné rozdiely sa potvrdili aj podľa veku. S vyšším vekom sa zvyšoval počet žiakov, ktorí potvrdili takúto skúsenosť. Rozdiely podľa pohlavia, veľkosti a miesta bydliska sa nepotvrdili.

Ako vyplýva z tabuľky 34, **v porovnaní s rokom 2019 došlo k miernemu poklesu počtu žiakov základných a stredných škôl, ktorí videli na internete aspoň raz za mesiac a častejšie násilný alebo šokujúci obsah na internete** (pokles o 2,8 p. b.)

Tabuľka 34: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov s násilným obsahom na internete za posledný rok	2019	2021	2023
Denne alebo takmer denne	6,8	8,0	6,8
Aspoň raz za týždeň	14,3	14,5	13,6
Aspoň raz za mesiac	20,3	18,5	18,2
Párkrát za rok	28,9	21,4	30,7
Nikdy	29,7	37,6	30,7

Poznámka: N (2019)=2 217, N (2021)=2 491, N (2023)=2 625. Zdroj: CVTI SR.

Nenávistný obsah

Nenávistný obsah na internete je jedným z najväčších problémov modernej digitálnej éry. Môže mať rôznorodé formy, od nenávistných komentárov až po agresívne a zahanbujúce statusy, či videá. Jeho hlavným cieľom je šíriť nenávisť, podnecovať nepriateľstvo a rozdelenie medzi ľuďmi. Medzi jeho typické príklady patrí rasizmus, xenofóbia, homofóbia, mizogýnia a ďalšie formy diskriminácie a nenávisti voči rôznym skupinám ľudí. Nenávistný obsah môže mať veľmi negatívny vplyv na jednotlivcov a spoločnosť ako celok, môže vyvolávať emocionálnu úzkosť, strach a dokonca vyprovokovať násilie.

Tabuľka 35: *Skúsenosť žiakov s nenávistnými obsahmi na internete za posledný rok (v %)*

		Denne/takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
CELÁ VZORKA		**13,6**	**14,3**	**18,5**	**18,9**	**34,7**
TYP ŠKOLY	ZŠ	10,5	12,2	17,1	18,8	41,5
	SŠ	17,4	16,7	20,4	19,0	26,5
POHLAVIE	chlapci	16,7	14,5	17,2	16,5	35,1
	dievčatá	10,5	14,2	20,1	21,2	34,0
VEK	12 rokov	5,7	8,5	15,2	21,3	49,3
	13	8,5	10,8	14,5	19,1	47,1
	14	13,3	15,5	19,8	17,9	33,6
	15	16,5	17,2	19,0	19,0	28,4
	16	16,3	16,0	20,9	16,8	30,0
	17	16,5	14,9	20,9	22,8	24,9
	18	23,5	14,4	19,0	13,1	30,1
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	14,6	13,4	15,4	19,1	37,5
	2001-10 000	11,9	13,7	18,5	19,4	36,5
	10 001-50 000	14,8	13,8	18,3	17,5	35,6
	50 001-100 000	12,5	19,8	27,1	14,7	26,0
	nad 100 000	12,0	13,9	17,4	25,9	30,9
KRAJ	Bratislavský	13,9	15,2	18,1	23,6	29,1
	Trnavský	16,4	14,2	16,7	18,1	34,5
	Trenčiansky	18,7	18,1	22,6	16,9	23,8
	Nitriansky	13,5	16,1	23,4	18,4	28,6
	Žilinský	11,6	11,4	13,7	20,0	43,3
	Banskobystrický	13,2	12,6	16,9	16,6	40,8
	Prešovský	12,8	14,0	21,7	18,5	33,0
	Košický	9,9	13,0	16,4	19,4	41,4

Znenie otázky: Stretli ste sa vy osobne za posledných 12 mesiacov s videami, fotografiami alebo textami, ktoré útočili na niektoré skupiny ľudí alebo jednotlivcov (napr. s inou národnosťou, sexuálnou orientáciou)? N=2 617

Na otázku ako často sa žiaci základných a stredných škôl stretli s videami, fotografiami alebo textami, ktoré útočili na niektoré skupiny ľudí alebo jednotlivcov, **menej ako polovica opýtaných (46,4 %) odpovedala, že aspoň raz za mesiac a častejšie.** S týmto druhom obsahu sa nikdy nestretlo na internete alebo sa im to stalo iba párkrát za rok 53,6 % respondentov. Druhostupňové triedenie ukázalo rozdiely podľa stupňa vzdelania, typu strednej školy, pohlavia a veku. S nenávistným obsahom sa častejšie stretli stredoškoláci (aspoň raz mesačne a častejšie: 54,5 %) oproti žiakom základných škôl (39,8 %) a gymnazisti (60,5 %) v porovnaní so žiakmi stredných odborných škôl (52 %). Podľa pohlavia ich vo vyššom počte videli chlapci (48,4 %) než dievčatá (44,8 %). Skúsenosť s nenávistným obsahom rástla s vekom (tabuľka 35). Rozdiely podľa miesta a veľkosti bydliska boli minimálne.

Dezinformácie a hoaxy

Dezinformácie a hoaxy sú dva spôsoby, ako šíriť nepravdivé alebo zavádzajúce informácie. Existujú však medzi nimi určité rozdiely. Dezinformácie majú za cieľ ovplyvniť názory alebo správanie ľudí, zatiaľ čo hoaxy môžu byť vytvorené a šírené pre zábavu, alebo s cieľom vyvolať určitú reakciu. Pravdivosť, dezinformácie sú čiastočne založené na skutočných udalostiach alebo vytrhnuté z kontextu, naopak, hoaxy sú úplne falošné alebo vymyslené.

Tabuľka 36: *Skúsenosť žiakov s dezinformáciami alebo hoaxmi na internete za posledný rok (v %)*

		Denne/ takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
CELÁ VZORKA		**15,6**	**19,0**	**20,2**	**18,2**	**27,0**
TYP ŠKOLY	ZŠ	11,4	15,8	17,3	19,5	35,8
	SŠ	20,6	23,0	23,7	16,4	16,4
POHLAVIE	chlapci	19,0	20,8	18,0	15,6	26,5
	dievčatá	12,3	17,6	22,4	20,6	27,2
VEK	12 rokov	5,3	11,0	16,4	21,0	46,3
	13	8,3	13,4	18,0	18,0	42,4
	14	16,2	20,1	18,3	20,1	25,3
	15	18,3	19,5	21,1	18,5	22,6
	16	19,4	22,3	23,8	17,9	16,6
	17	19,5	25,2	22,5	17,0	15,9
	18	21,7	21,7	25,0	13,2	18,4
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	15,7	15,9	20,5	18,0	29,9
	2001-10 000	15,1	16,8	20,1	18,4	29,5
	10 001-50 000	14,6	21,6	18,8	18,8	26,2
	50 001-100 000	17,7	33,2	19,9	12,9	16,2
	nad 100 000	15,0	10,8	24,2	23,5	26,5
KRAJ	Bratislavský	14,5	14,2	21,9	22,9	26,5
	Trnavský	15,1	17,6	19,7	19,0	28,7
	Trenčiansky	18,0	23,8	20,4	14,3	23,5
	Nitriansky	18,4	27,9	19,7	15,4	18,7
	Žilinský	11,3	16,4	20,8	21,3	30,3
	Banskobystrický	17,1	18,3	18,3	14,0	32,3
	Prešovský	18,9	18,9	21,9	17,1	23,1
	Košický	12,0	16,4	19,4	21,6	30,6

Znenie otázky: Stretli ste sa vy osobne za posledných 12 mesiacov s dezinformáciami alebo hoaxmi (napr. o zdraví, vojne)? N=2 601

Z našich zistení vyplýva, že **s dezinformáciami alebo hoaxmi sa aspoň raz mesačne a častejšie na internete stretla viac ako polovica žiakov základných a stredných škôl (54,8 %)**. Žiadnu skúsenosť s nimi nemalo alebo ju malo iba párkrát za rok 45,2 % respondentov. Častejšie ich zažili stredoškoláci (aspoň raz za mesiac a častejšie: 67,3 %) ako žiaci základných škôl (44,5 %) a gymnazisti (73,9 %) oproti žiakom stredných odborných škôl (64,6 %). Podľa pohlavia to boli o niečo častejšie chlapci (57,8 %) v porovnaní s dievčatami (52,3 %). Triedenie podľa veku ukázalo, že starší žiaci sa s dezinformáciami, hoaxmi stretávali vo vyššej miere ako mladší žiaci (tabuľka 36).

Ďalší nevhodný obsah

Školská mládež sa na internete môže stretnúť aj s ďalšími druhmi škodlivých obsahov tvorenými inými užívateľmi internetu. Môžu sem patriť texty, fotografie alebo videá, ktoré podnecujú k rizikovým aktivitám. Tabuľka 37 uvádza frekvenciu skúsenosti žiakov s vybranými škodlivými obsahmi. Približne štvrtina opýtaných sa stretla aspoň raz mesačne a častejšie so zobrazením spôsobov sebapoškodzovania, ubližovania (28,3 %) a so zobrazením skúseností s užívaním anabolických steroidov (27,2 %). O niečo menej aj so skúsenosťami s užívaním drog (25,3 %) a so spôsobmi ako byť veľmi štíhly (25,2 %). Najmenej sa na internete stretli so spôsobmi spáchania samovraždy (20,3 %). Podľa stupňa vzdelania, aj veku, sa so skúsenosťami s užívaním drog a anabolických steroidov častejšie stretávali stredoškoláci.

Tabuľka 37: *Skúsenosť žiakov s ďalším nevhodným obsahom na internete za posledný rok (v %)*

	Denne/ takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
Skúsenosti s užívaním drog	6,5	7,8	11,0	18,1	56,6
Skúsenosti s užívaním anabolických steroidov	8,5	7,9	10,8	17,7	56,1
Spôsoby ako byť štíhly/a (napr. anorexia, bulímia)	7,3	7,2	10,7	17,3	57,4
Spôsoby sebapoškodzovania alebo ubližovania	6,2	9,6	12,5	20,6	51,2
Spôsoby spáchania samovraždy	4,6	6,1	9,6	15,3	64,2

Najväčšie rozdiely medzi chlapcami a dievčatami sa zistili pri pozeraní obsahov ako byť veľmi štíhly/a, ktoré môžu súvisieť s poruchami príjmu potravy. Až dvakrát viac dievčat (32,2 %) ako chlapcov (16,6 %) uviedlo, že takýto obsah videli na internete aspoň raz mesačne a častejšie. Dievčatá najčastejšie vo veku 14 (39,4 %), 15 (35,6 %) a 16 rokov (36,6 %) a chlapci vo veku 16 rokov (19,4 %). Aj so spôsobmi sebapoškodzovania na internete sa dievčatá (32 %) stretli častejšie než chlapci (24,1 %). Naopak, spôsoby užívania anabolických steroidov vo vyššom počte uvádzali chlapci (35,3 %) oproti dievčatám (19,5 %). Výraznejšie rozdiely podľa veľkosti a miesta kraja sa nepotvrdili.

Tabuľka 38: *Skúsenosť žiakov s užívaním drog a anabolických steroidov na internete jedenkrát mesačne a častejšie za posledný rok (v %)*

		Skúsenosti s užívaním drog	Skúsenosti s užívaním anabolických steroidov
TYP ŠKOLY	ZŠ	20,1	21,5
	SŠ	31,6	34,0
VEK	12 rokov	10,7	15,2
	13	19,4	16,0
	14	24,2	26,9
	15	27,9	31,4
	16	32,8	37,8
	17	24,5	31,7
	18	42,7	28,7

Graf 2: *Skúsenosť žiakov s užívaním drog, anabolických steroidov, so spôsobmi ako byť veľmi štíhly/a a so sebapoškodzovaním alebo ubližovaním na internete jedenkrát mesačne a častejšie za posledný rok (v %)*

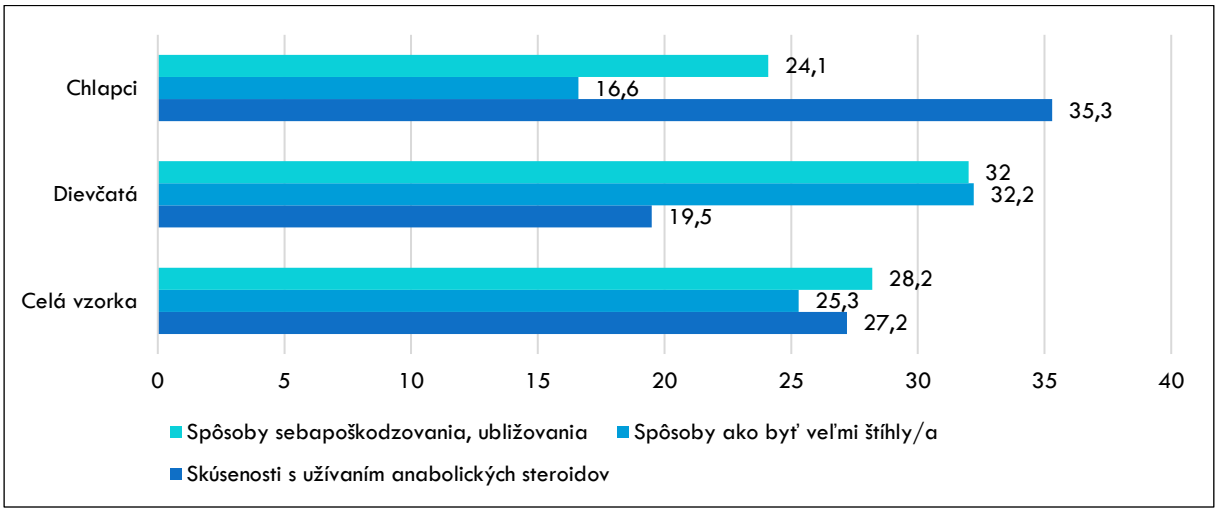

Online agresia a kyberšikanovanie

Kyberšikanovanie sa často označuje aj ako online obťažovanie. Znamená šikanovať s využitím digitálnych zariadení a internetu. Patrí sem ubližovanie telefonátmi, textovými správami a ubližovanie online, napr. s využitím odkazov, fotografií, videí v prostredí sociálnych sietí, komunikačných aplikácií a webových stránok. I keď sa preukázala súvislosť medzi elektronickým a klasickým šikanovaním, má niektoré svoje špecifiká. Sú nimi dostupnosť obete, anonymita útočníka a publicita (L. Kollerová, A. Pospíšilová, P. Janošová, 2020).

V dotazníku bolo kyberšikanovanie uvedené nasledovne:

> *Kyberšikanovanie je, keď sa k vám niekto úmyselne, väčšinou opakovane správa veľmi zle alebo zraňujúco cez mobil alebo na internete. Môže sa to stať cez volania, správy/emaily, fotografie/videá, internetové diskusie, sociálne siete, online hry a pod.*

Žiakov sme sa pýtali, ako často za posledný rok boli v pozícii obete, útočníka alebo pozorovateľa kyberšikanovania a s akými konkrétnymi prejavmi kyberšikanovania sa stretli.

Tabuľka 39: *Skúsenosť žiakov s online agresiou a kyberšikanovaním za posledný rok (v %)*

		Denne/ takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
CELÁ VZORKA		**2,9**	**2,5**	**2,4**	**22,5**	**69,7**
TYP ŠKOLY	ZŠ	3,4	3,0	2,7	22,7	68,2
	SŠ	2,4	1,9	1,9	22,4	71,4
POHLAVIE	chlapci	3,4	3,0	2,4	18,9	72,3
	dievčatá	2,1	2,2	2,4	25,9	67,4
VEK	12 rokov	1,4	2,2	1,4	21,9	73,0
	13	3,7	2,8	2,8	22,5	68,3
	14	3,9	3,5	3,9	23,4	65,4
	15	3,0	3,3	1,8	24,6	67,3
	16	3,4	2,3	2,6	21,1	70,6
	17	0,8	1,4	1,4	23,8	72,7
	18	3,9	0,7	2,6	17,6	75,2
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	3,5	2,8	2,2	19,5	72,0
	2001-10 000	3,0	3,1	2,8	21,3	69,8
	10 001-50 000	2,0	2,5	2,3	24,0	69,3
	50 001-100 000	2,2	0,7	1,9	26,5	68,7
	nad 100 000	3,1	1,9	1,9	26,3	66,8
KRAJ	Bratislavský	3,2	1,3	2,3	26,1	67,1
	Trnavský	4,6	3,9	4,2	18,3	69,0
	Trenčiansky	1,2	2,8	2,1	21,5	72,4
	Nitriansky	4,9	4,2	2,6	22,9	65,4
	Žilinský	2,6	3,1	2,3	23,8	68,2
	Banskobystrický	1,8	0,6	2,1	20,9	74,5
	Prešovský	1,2	2,4	2,1	23,5	70,8
	Košický	4,3	2,1	1,2	23,3	69,0

Znenie otázky: Ako často ste sa za posledných 12 mesiacov stretli s kyberšikanovaním? Bol/a som obeťou kyberšikanovania. N=2 614

Ukázalo sa, že len 3 % respondentov bolo kyberšikanovaných denne alebo takmer denne, spolu **7,9 % aspoň raz za mesiac a častejšie – práve títo žiaci sa pravdepodobne stali obeťami kyberšikanovania** a nielen jednorazovej online agresie. 92,2 % opýtaných s elektronickým šikanovaním nemalo žiadnu skúsenosť alebo sa im niečo podobné stalo iba párkrát za rok. Podrobnejšia analýza ukázala, že 86,4 % obetí bolo zároveň pozorovateľom elektronického šikanovania inej osoby a **62,9 % aj v úlohe agresora** (párkrát za rok a častejšie).

Rozdiely podľa typu školy, veku, pohlavia a ani veľkosti bydliska sa nepotvrdili. Kyberšikanovaniu (aspoň raz mesačne a častejšie) čelila až štvrtina opýtaných ukrajinskej (25,9 %) a 14,9 % rómskej národnosti. Vo výrazne nižšom počte respondenti slovenskej (7,5 %) a maďarskej národnosti (3,7 %). Podľa kraja sa ukázalo, že v nadpriemernom počte boli kyberšikanovaní žiaci v Trnavskom (12,7 %) a Nitrianskom kraji (11,8 %), najmenej v Banskobystrickom kraji (4,6 %).

Okrem osobných skúseností s kyberšikanovaním sme sa respondentov pýtali, či patrili k agresorom na internete a ako často sa takto správali k iným ľuďom. **Ako útočník na internete sa identifikoval každý desiaty žiak základnej a strednej školy (11,3 %), dvakrát častejšie chlapci (15 %) než dievčatá (7,5 %).** Aspoň raz mesačne a častejšie na internete útočilo 7,1 % oslovených žiakov, z toho denne 3,5 % respondentov (graf 3). Takýmto spôsobom sa nesprávalo 88,7 % žiakov.

V pozícii pozorovateľa šikanovania inej osoby na internete bolo aspoň raz za mesiac a častejšie 13,1 % žiakov, z toho takúto dennú skúsenosť malo 4,3 % respondentov. 86,9 % opýtaných sa s elektronickým šikanovaním niekoho iného vôbec nestretli alebo si ho na internete všimli iba párkrát za rok.

Graf 3: *Ako často za posledný rok žiaci na niekoho útočili na internete (v %)*

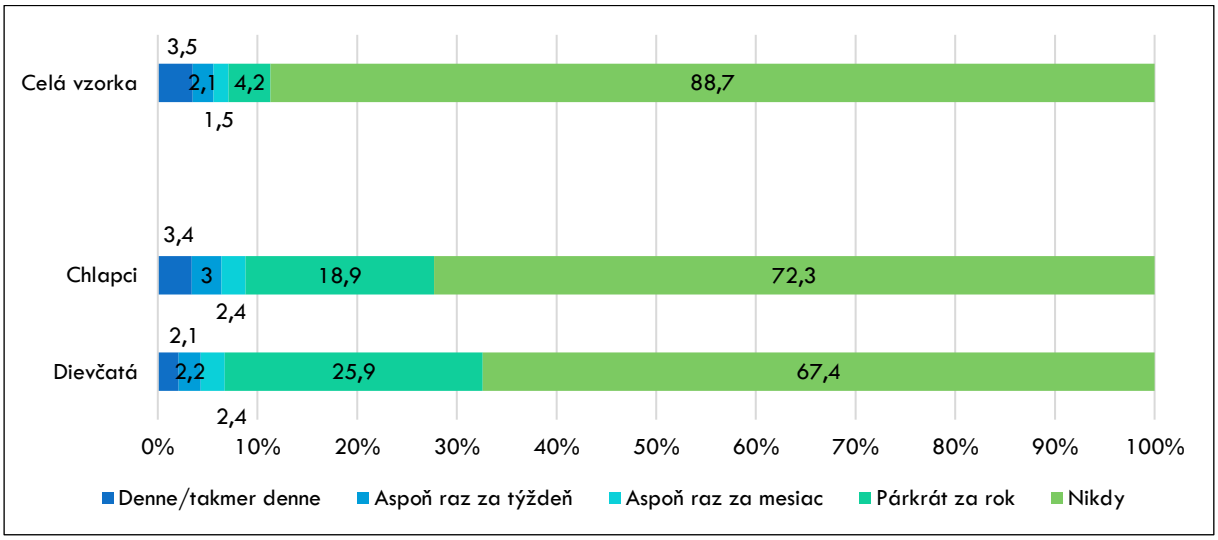

Znenie otázky: Ako často ste sa za posledných 12 mesiacov stretli s kyberšikanovaním? Ja som kyberšikanoval/a inú osobu. N=2 289

Z porovnania výsledkov s rokom 2022 vyplýva, že sa mierne zvýšil počet žiakov základných a stredných škôl, ktorí patrili k obetiam (aspoň raz za mesiac a častejšie: nárast o 2,2 p. b.), svedkom (o 3,1 p. b.), ako aj útočníkom tohto negatívneho javu (o 3 p. b.).

Tabuľka 40: *Porovnanie výsledkov za roky 2022 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov s online agresiou a kyberšikanovaním za posledný rok		Denne/takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
2022	Bol/a obeťou	0,7	0,8	1,6	7,8	89,2
	Bol/a svedkom	1,2	0,8	2,8	13,2	82,0
	Bol/a útočníkom	0,5	0,5	0,7	1,4	96,9
2023	Bol/a obeťou	2,9	2,5	2,4	22,5	69,7
	Bol/a svedkom	4,3	3,6	5,2	20,4	66,5
	Bol/a útočníkom	3,5	2,1	1,5	4,2	88,7

Poznámka: N (2022)=1 965 a N (2023)=2 614. Zdroj: CVTI SR.

Sexting, nátlak na sexuálny styk

Sexting je kombinácia anglických slov sex a texting, sa stal jednou z foriem digitálnej komunikácie. Označuje akékoľvek zdieľanie sexuálne explicitného obsahu prostredníctvom textových správ, fotografií alebo videí pomocou mobilných telefónov, počítačov alebo iných digitálnych zariadení. Tento typ komunikácie môže zahŕňať erotické alebo sexuálne texty, fotografie nahých častí tela alebo explicitné videá. Sexting môže byť používaný ako spôsob vzrušenia, flirtovania alebo udržiavania intímneho kontaktu v rámci romantického vzťahu, alebo aj mimo neho. So sextingom sú však spojené riziká, napríklad nedostatok súhlasu, možnosť šírenia nežiaduceho obsahu alebo porušenie súkromia. V prípade detí a dospievajúcich je zaraďovaný medzi online

formy rizikového správania. Treba však zdôrazniť, že pri sextingu sa nemusí jednať len o negatívne skúsenosti, ale môže ísť o prirodzenú súčasť dospievania a budovania vzťahov (K. Hollá, 2017).

V dotazníku sme sa žiakov základných a stredných škôl pýtali na ich skúsenosť s prijímaním správ so sexuálnym obsahom za posledný rok a tiež na skúsenosť s ich posielaním alebo požadovaním sexuálnych správ alebo intímnych informácií od ostatných. Skúsenosť respondentov so sextingom ukazuje tabuľka 41.

Tabuľka 41: *Skúsenosť žiakov so sextingom na internete za posledný rok (áno/aspoň niekedy/áno, v %)*

n1=2 627 n2=2 619 n3=2 632		Dostal/a som správu so sexuálnym obsahom	Niekto chcel na internete odo mňa intímne informácie	Poslal/a alebo zverejnil/a som správu so sexuálnym obsahom
CELÁ VZORKA		**41,0**	**33,5**	**10,7**
TYP ŠKOLY	ZŠ	34,6	30,3	8,9
	SŠ	48,6	37,3	12,9
POHLAVIE	chlapci	40,6	24,1	11,8
	dievčatá	41,2	42,2	9,5
VEK	12 rokov	29,9	24,4	6,7
	13	29,5	25,8	7,4
	14	41,1	36,8	12,0
	15	44,6	39,2	12,8
	16	46,8	39,1	11,8
	17	48,2	35,7	12,0
	18	48,4	30,1	13,1
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	35,4	30,7	12,1
	2001-10 000	40,0	33,6	8,3
	10 001-50 000	43,2	34,0	12,7
	50 001-100 000	42,5	33,1	7,4
	nad 100 000	47,5	37,3	10,8
KRAJ	Bratislavský	49,5	42,1	13,9
	Trnavský	39,4	33,1	7,6
	Trenčiansky	45,9	32,7	15,2
	Nitriansky	36,6	36,6	14,1
	Žilinský	40,8	29,5	9,4
	Banskobystrický	37,1	31,4	10,2
	Prešovský	43,9	31,3	8,4
	Košický	34,9	33,0	7,7

Znenie otázky: Dostali ste za posledných 12 mesiacov nejaké správy so sexuálnym obsahom? Mohlo ísť o slová, fotografie alebo videá. Ako často, ak vôbec, od vás za posledný rok na internete niekto chcel o vás intímne informácie (správy, fotografie alebo videá, napr. ako vyzeráte bez oblečenia alebo aké máte sexuálne zážitky), aj keď ste na také otázky nechceli odpovedať? Poslali alebo zverejnili ste za posledných 12 mesiacov nejaké správy so sexuálnym obsahom? Mohlo ísť o slová, fotografie alebo videá týkajúce sa vás alebo niekoho iného.

Z celkového počtu opýtaných až **41 % uviedlo, že za posledný rok dostalo správu so sexuálnym obsahom**. Podľa stupňa vzdelania sa ukázalo, že častejšie dostávali správy s týmto obsahom žiaci stredných (48,6 %) než základných škôl (34,6 %). Medzi žiakmi gymnázií a stredných odborných škôl sa rozdiely nezistili. Triedenie podľa veku ukázalo, že s narastajúcim vekom bol podiel žiakov s touto skúsenosťou vyšší. Uviedlo ju „len“ 29,9 % 12- a 29,5 % 13-ročných, ale už 45,2 % dospievajúcich vo veku 14 až 17 rokov a až 48,4 % dospelých respondentov vo veku 18 rokov. Medzi chlapcami a dievčatami neboli žiadne rozdiely. Dievčatá dostali správy so sexuálnym obsahom v 41,2 % prípadoch a chlapci v 40,6 %.

Rozdiely sa potvrdili pri otázke, **či po žiakoch niekto v poslednom roku na internete požadoval intímne informácie**, čo sa vo vyššej miere stávalo dievčatám (42,2 %) než chlapcom (24,1 %). **Častejšie ako raz mesačne túto skúsenosť uviedlo 15,4 % žiakov a denne 2,8 % opýtaných.** Od veku 14 rokov sa zvyšoval počet respondentov, ktorí potvrdili, že od nich niekto požadoval intímne informácie.

Skúsenosť s posielaním alebo zverejňovaním sexuálnych správ na internete mal každý desiaty žiak (10,7 %), častejšie sa vyskytovalo u opýtaných starších ako 13 rokov.

Podrobnejšia analýza výsledkov ukázala, že 6,6 % opýtaných posielalo správy so sexuálnym obsahom o sebe a 5 % o niekom inom[4]. Vo vyššom počte ich posielali alebo zverejňovali žiaci stredných škôl, respondenti žijúci v malých obciach a menších mestách, podľa kraja z Trenčianskeho, Nitrianskeho a Bratislavského.

Porovnanie výsledkov s rokom 2022 ukázalo, že **skúsenosť žiakov základných a stredných škôl so sextingom na internete sa zvýšila**, najvýraznejšie pri prijímaní správ so sexuálnym obsahom škôl (nárast o 8,1 p. b.). Nárast približne 4 p. b. bol zaznamenaný pri požadovaní intímnych informácií od žiakov a pri posielaní a zverejňovaní správ so sexuálnym obsahom samotnými respondentmi.

Tabuľka 42: *Porovnanie výsledkov za roky 2022 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov so sextingom na internete za posledný rok	2022	2023	Rozdiel (v p. b.)
Dostal/a som správu so sexuálnym obsahom	32,9	41,0	8,1
Niekto na internete odo mňa chcel intímne informácie	29,8	33,5	3,7
Poslal/a alebo zverejnil/a som správu so sexuálnym obsahom	6,9	10,7	3,8

Sexuálny nátlak je situácia, kedy jedna osoba vyvíja tlak na druhú osobu s cieľom dosiahnuť sexuálnu aktivitu, ktorú druhá osoba nechce, alebo nie je ochotná urobiť. Tento nátlak môže byť emocionálny, verbálny, fyzický alebo aj s využívaním moci či autority. Môže sa vyskytnúť v rôznych kontextoch, vrátane vzťahu medzi partnermi, kolegami, spolužiakmi alebo v iných situáciách, kde je dynamika moci a kontroly.

Na otázku **„Stretli ste sa niekedy za posledných 12 mesiacov na internete s nátlakom od známej alebo neznámej osoby, aby ste s ním/ňou mali sex?, odpovedalo kladne až 12,9 % žiakov**, pričom 6,7 % opýtaných sa stretlo s týmto nátlakom od neznámej osoby a približne podobný počet respondentov zas od známej osoby (6,2 %). Stredoškoláci mali o niečo častejšie skúsenosť so sexuálnym nátlakom od známej osoby (7,9 %; ZŠ: 4,7 %), naopak, žiaci základných škôl zas od neznámej osoby (7,5 %; SŠ: 5,8 %). Menšie rozdiely sa ukázali aj podľa veku, veľkosti a miesta bydliska. 12-roční žiaci sa stretli so sexuálnym nátlakom na internete v 8,8 %, starší respondenti do 18 rokov v 13,3 % prípadov. O niečo častejšie čelili tomuto neprijateľnému správaniu opýtaní žijúci v stredne veľkých mestách, malých obciach a v Bratislavskom kraji.

[4] Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Tabuľka 43: *Skúsenosť žiakov so sexuálnym nátlakom na internete za posledný rok (áno, v %)*

		Od známej osoby	Od neznámej osoby	Spolu
CELÁ VZORKA		**6,2**	**6,7**	**12,9**
TYP ŠKOLY	ZŠ	4,7	7,5	**12,2**
	SŠ	7,9	5,8	**13,7**
POHLAVIE	chlapci	5,9	6,8	**12,7**
	dievčatá	6,4	6,7	**13,1**
VEK	12 rokov	3,5	5,3	**8,8**
	13	3,2	8,8	**12,0**
	14	7,3	7,7	**15,0**
	15	6,3	7,6	**13,9**
	16	7,7	6,4	**14,1**
	17	7,6	5,4	**13,0**
	18	8,5	3,3	**11,8**
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	6,4	8,0	**14,4**
	2001-10 000	6,0	5,5	**11,5**
	10 001-50 000	6,3	5,4	**11,7**
	50 001-100 000	5,9	9,6	**15,5**
	nad 100 000	5,8	6,9	**12,7**
KRAJ	Bratislavský	8,7	9,0	**17,7**
	Trnavský	6,1	5,4	**11,5**
	Trenčiansky	7,3	4,8	**12,1**
	Nitriansky	5,9	7,6	**13,5**
	Žilinský	4,8	8,4	**13,2**
	Banskobystrický	5,6	4,3	**9,9**
	Prešovský	4,8	8,0	**12,8**
	Košický	6,7	6,1	**12,8**

Znenie otázky: Stretli ste sa niekedy za posledných 12 mesiacov na internete s nátlakom od známej alebo neznámej osoby, aby ste s ním/s ňou mali sex? N=2 614

Ako vidieť z tabuľky 44, **od roku 2019 došlo k poklesu počtu žiakov, ktorí uvádzali, že sa za posledný rok stretli so sexuálnym nátlakom na internete.**

Tabuľka 44: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov so sexuálnym nátlakom na internete za posledný rok	2019	2021	2023
Aspoň niekedy za rok/od známej + neznámej osoby	19,5	21,5	12,9
Nikdy/takmer nikdy/nie	80,5	78,5	72,5
Nespomínam si	N	N	14,6

Poznámka: N (2019)=2 215, N (2021)=2 481 a N (2023)=2 614.

Rizikové online správanie

Rizikové online správanie sa definuje ako akékoľvek správanie na internete, ktoré môže viesť k negatívnym dôsledkom pre jednotlivca, iných používateľov alebo celú komunitu. Týmito dôsledkami môžu byť strata súkromia, finančné straty, poškodenie reputácie, emocionálna traumu, fyzické ohrozenie alebo aj iné formy ujmy. Žiakov sme sa vo výskume pýtali, či zdieľali osobné informácie, či komunikovali a stretávali sa s ľuďmi známymi cez internet, či sa venovali online hazardu alebo zapájali do online výziev.

Zdieľanie osobných údajov a informácií

Odhaľovanie súkromia (prostredníctvom fotografií, videí) alebo zverejňovanie osobných údajov na internete – meno, adresa, telefónne číslo alebo informácie o financiách, môže viesť k narušeniu súkromia alebo zneužitiu informácií, krádeži identity. Zistenia ukázali, že **žiaci, ktorí mali aspoň jeden profil na sociálnej sieti, najčastejšie zverejňovali svoje priezvisko (56,8 %), o niečo menej aj fotografiu (48,7 %)**. Výrazne menej, približne štvrtina respondentov uvádzala nadhodnotený vek (25,5 %) a podobný počet reálny vek (24,5 %). Každý desiaty žiak mal na profile uvedené telefónne číslo (9,9 %) a informáciu o škole (8,8 %). Menej ako 5 % respondentov zverejnilo aj svoju adresu (4,1 %). **Ani jednu z uvedených osobných informácií neuvádzalo na svojom najčastejšie používanom profile 17,2 % oslovených žiakov.**

Podľa stupňa vzdelania sa zistilo, že žiaci stredných škôl častejšie na profile zverejňovali nielen priezvisko, ale aj svoju fotografiu, kde bola zreteľne viditeľná tvár. Naopak, mladší žiaci častejšie potvrdili, že si na profile uvádzajú vyšší vek ako v skutočnosti mali a vo vyššom počte než stredoškoláci nezverejňovali o sebe žiadne informácie (19,5 %; SŠ: 14,6 %). Relatívnu početnosť uvádza tabuľka 45. Menšie rozdiely sa ukázali aj podľa typu strednej školy, kedy gymnazisti častejšie uvádzali na svojom profile priezvisko (69 %; SOŠ: 61 %). Ostatné informácie o sebe poskytovali v podobnej miere.

Tabuľka 45: *Osobné informácie zverejnené žiakmi na ich najčastejšie používanom profile na sociálnych sieťach (v %)*

	Fotografia	Priezvisko	Adresa	Tel. číslo	Škola	Skutočný vek	Vyšší vek	Žiadne z uvedených
CELÁ VZORKA	**48,7**	**56,8**	**4,1**	**9,9**	**8,8**	**24,5**	**25,5**	**17,2**
ZŠ	44,3	51,1	3,8	10,3	8,4	24,1	31,4	19,5
SŠ	53,8	63,3	4,3	9,5	9,2	25,0	18,7	14,6
chlapci	38,6	53,6	5,2	11,9	9,4	26,5	25,6	20,2
dievčatá	58,0	59,6	2,8	8,0	8,2	22,5	25,3	14,5
12 rokov	34,6	49,4	3,3	10,0	4,5	14,9	41,3	22,3
13	44,8	49,8	4,0	11,9	9,2	23,8	32,2	20,3
14	47,7	52,6	4,7	8,7	9,4	28,9	27,1	17,0
15	47,9	59,1	2,3	8,5	9,1	22,3	25,4	18,4
16	57,6	60,5	4,1	10,9	8,8	22,0	19,6	14,7
17	54,8	66,0	4,4	9,3	10,1	28,2	18,9	12,1
18	52,0	57,2	5,9	9,9	10,5	35,5	9,9	17,1
do 2000 obyvat.	48,9	61,2	5,5	10,0	6,6	23,8	23,0	17,2
2001-10 000	49,3	57,9	4,1	8,4	7,8	24,7	27,4	16,9
10 001-50 000	48,5	55,3	2,9	9,4	6,3	22,4	26,0	17,6
50 001-100 000	49,6	57,9	2,3	11,7	23,3	37,2	22,9	12,8
nad 100 000	45,0	46,6	5,6	13,1	8,4	18,7	26,3	22,3
Bratislavský	50,7	46,7	4,7	11,3	6,7	19,7	24,0	21,7
Trnavský	43,2	46,6	3,8	10,5	5,6	24,4	22,9	21,1
Trenčiansky	46,2	57,2	4,6	9,5	5,6	26,9	27,8	15,9
Nitriansky	60,7	65,7	6,3	10,7	25,3	34,7	20,0	11,7
Žilinský	37,9	63,1	2,9	10,4	5,2	22,3	30,9	16,1
Banskobystrický	51,3	63,5	3,3	6,6	8,9	21,4	23,4	16,8
Prešovský	45,9	55,0	3,0	8,8	6,1	24,0	27,1	18,5
Košický	55,5	54,2	4,0	10,9	7,8	23,4	24,9	17,1

Znenie otázky: Ktoré z nasledujúcich informácií obsahuje profil, ktorý najčastejšie používate na sociálnych sieťach? N=4 963. Súčet presahuje 100 % pre možnosti uvedenia viacerých odpovedí.

Dievčatá sa častejšie prezentovali na svojom profile nielen priezviskom (59,6 %; chlapci: 53,6 %), ale aj fotografiou (58 %; chlapci: 38,6 %). Naopak, chlapci vo vyššom počte zverejňovali svoj skutočný vek (26,5 %; dievčatá: 22,5 %) alebo žiadne zo sledovaných osobných informácií (20,2 %; dievčatá: 14,5 %). Podľa veku sa ukázalo, že fotografiu s jasne viditeľnou tvárou vo vyššej miere zverejňovali žiaci starší ako 15 rokov. Zverejňovanie reálneho veku bolo výrazne častejšie vo veku 18 rokov (35,5 %) ako v ostatných vekových kategóriách. **Nadhodnocovanie počtu rokov s vekom klesalo**. Žiadne so sledovaných informácií uvádzali menej 16- a 17-roční.

Aj podľa veľkosti bydliska sa zistili zaujímavé výsledky. S vyšším počtom obyvateľov klesal podiel tých, ktorí uverejňovali svoje priezvisko. Informácie o škole výrazne častejšie zverejnili žiaci zo stredne veľkých miest od 50 001 do 100 000 obyvateľov. V menšej miere svoj vek na sociálnej sieti nadhodnocovali respondenti z malých obcí a stredne veľkých miest. Skutočný vek vo výrazne vyššom počte uvádzali respondenti v stredne veľkých mestách a žiadne informácie v najväčších mestách. **Podľa kraja viedli Bratislavský (21,7 %) a Trnavský kraj (21,1 %), kde sa zistil najvyšší podiel tých, ktorí uvádzali, že žiadnu zo sledovaných informácií o sebe nezverejňujú na svojich profiloch**. Priezvisko uvádzali najmä žiaci z Nitrianskeho, Banskobystrického a Žilinského kraja, fotografiu zas respondenti z Nitrianskeho kraja. V Nitrianskom kraji v najvyššom počte uvádzali aj informáciu o škole a skutočný vek. Naopak, vek nadhodnocovali najmä žiaci zo Žilinského, Trenčianskeho a Prešovského kraja.

Zneužitie osobných údajov a informácií

V súvislosti so zdieľaním osobných údajov a informácií na sociálnych sieťach sme chceli zistiť, aký počet žiakov mal skúsenosť s ich zneužitím. **Aspoň raz za mesiac alebo častejšie sa so zneužitím osobných údajov alebo informácií stretlo 10,5 % respondentov**. Menšie rozdiely sa potvrdili podľa pohlavia a kraja. So zneužitím osobných údajov mali skúsenosť o niečo častejšie chlapci (12,1 %, aspoň raz za mesiac a častejšie) než dievčatá (8,9 %) a žiaci z Trnavského (13,5 %), Nitrianskeho a Košického kraja (zhodne po 13,1 %) v porovnaní s ostatnými krajmi (tabuľka 47).

Porovnaním údajov od roku 2019 sa ukázalo, že **došlo k zlepšeniu situácie vo výskyte negatívnej skúsenosti žiakov so zneužitím osobných údajov**. Aspoň niekedy sa stretlo s týmto negatívnym javom 31,1 % respondentov v roku 2019, 24,2 % v roku 2021 a 21,3 % v roku 2023. Oproti roku 2019 teda došlo k poklesu výskytu skúseností žiakov so zneužitím ich osobných údajov alebo informácií až o 9,8 percentuálnych bodov.

Tabuľka 46: *Porovnanie výsledkov za roky 2019, 2021 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov so zneužitím osobných údajov na internete za posledný rok	2019	2021	2023
Denne alebo takmer denne	1,6	2,7	2,5
Aspoň raz za týždeň	3,1	3,4	3,2
Aspoň raz za mesiac	7,1	6,0	5,1
Párkrát za rok	19,3	12,1	10,5
Nikdy	68,9	75,8	78,8

Poznámka: N (2019)=2 206, N (2021)=2 477 a N (2023)=2 612

Tabuľka 47: *Skúsenosť žiakov so zneužitím osobných údajov na internete za posledný rok (v %)*

		Denne/ takmer denne	Aspoň raz za týždeň	Aspoň raz za mesiac	Párkrát za rok	Nikdy
CELÁ VZORKA		**2,5**	**3,2**	**5,1**	**10,5**	**78,8**
TYP ŠKOLY	ZŠ	2,7	3,2	5,2	11,0	77,8
	SŠ	2,2	3,1	4,9	9,8	80,0
POHLAVIE	chlapci	3,4	3,5	5,2	10,9	77,1
	dievčatá	1,5	2,8	4,8	10,2	80,7
VEK	12 rokov	1,4	1,8	2,5	9,6	84,8
	13	2,5	1,8	5,3	11,4	78,9
	14	3,3	4,8	5,7	11,8	74,5
	15	3,3	3,1	7,6	8,7	77,4
	16	2,1	3,9	4,9	9,8	79,3
	17	1,4	3,5	4,6	10,4	80,1
	18	2,6	1,3	3,2	11,7	81,2
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	4,1	3,5	3,6	10,7	78,1
	2001-10 000	1,4	2,7	5,0	11,9	79,0
	10 001-50 000	1,8	3,2	5,6	8,5	80,8
	50 001-100 000	2,6	2,6	5,9	12,6	76,3
	nad 100 000	1,9	3,8	6,5	10,0	77,8
KRAJ	Bratislavský	2,3	3,2	6,1	10,0	78,4
	Trnavský	2,1	3,2	8,2	12,1	74,5
	Trenčiansky	0,6	5,7	4,8	13,0	75,8
	Nitriansky	6,2	3,0	3,9	14,1	72,8
	Žilinský	2,3	2,3	4,6	8,4	82,4
	Banskobystrický	2,2	0,9	2,5	9,9	84,5
	Prešovský	1,5	2,1	5,6	11,9	78,9
	Košický	2,8	5,0	5,3	5,6	81,4

Znenie otázky: Stretli ste sa vy osobne s nasledujúcim obsahom (texty, fotografie, videá) alebo správaním sa na internete za posledných 12 mesiacov? Niekto zneužil moje osobné údaje, súkromné videá alebo fotografie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil.

Zoznamovanie a stretávanie sa s neznámymi ľuďmi z internetu

Vážnym rizikom, ktorému deti a dospievajúci v súčasnosti čelia, je možnosť spoznávať nových ľudí na internete. Otvorenosť komunikácie v online prostredí môže viesť k nadviazaniu kontaktu s ľuďmi, ktorí nie sú bežne dostupní v offline svete podľa veku, sociálneho postavenia, bydliska a podobne. Na rozdiel od známych ľudí v reálnom živote, ktorí sú ich kamarátmi, spolužiakmi alebo známymi zo susedstva, online známosti nie sú nevyhnutne určené týmto sociálnym kontextom. Takéto známosti môžu byť potencionálne nebezpečné, pretože sú bez kontroly a obmedzení najbližšieho okolia dieťaťa a komunity, kedy mladý človek nemusí vedieť riešiť potencionálne nebezpečnú situáciu po nadviazaní nového kamarátstva cez internet (Popadić, Pavlović, Petrović, Kuzmanović, 2016).

Z našich výsledkov možno konštatovať, že **značný počet žiakov (69,4 %) bol oslovený prostredníctvom internetu niekým cudzím, koho predtým nepoznal**. Približne tretinu (30,6 %) nikto cudzí v online priestore nekontaktoval. Oslovovaní boli predovšetkým žiaci stredných škôl (80,3 %; ZŠ: 60,4 %), 16- (82,5 %) a 18-roční (82 %) a podľa miesta bydliska respondenti z Trenčianskeho (78,3 %), Bratislavského (72,3 %), Žilinského (70,8 %) a Trnavského kraja (70,3 %; NR: 62,3 %, BB: 65,8 %, PO: 68,4 %, KE: 66,2 %). Menšie rozdiely sa potvrdili aj podľa pohlavia a veľkosti bydliska.

Neznámymi osobami z internetu boli o niečo vyššom počte kontaktované dievčatá (73,2 %) ako chlapci (65,3 %) a respondenti žijúci vo väčších obciach, malých a najväčších mestách (do 2 000 obyvateľov: 64,1 %, 2 001-10 000: 72,7 %, 10 001-50 000: 72,6 %, 50 001-100 000: 63,9 %, nad 100 000: 70,6 %). Naopak, typ strednej školy nehral žiadnu úlohu.

Tabuľka 48: *Komunikácia a stretávanie sa žiakov s neznámymi osobami z internetu (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Oslovila ma neznáma osoba z internetu	**69,4**	60,4	80,3	65,3	73,2	59,3	55	67	71,5	82,5	76,4	82
Pozvala ma neznáma osoba z internetu na osobné stretnutie	**35,7**	27,4	45,6	29,2	41,6	19,4	25,3	32,1	39,4	48,2	46,6	38,3
Stretol/a som sa osobne s neznámou osobou z internetu	**26,4**	22,3	31,3	27,7	25,2	17	21	25,5	27	33,4	30,3	33,3
Bola to dospelá osoba, staršia než ja	**13,0**	11,9	13,9	11,2	14,7	4,4	7,2	14,7	16,8	14,3	12	23,5

Poznámka: Percentuálny údaj vyjadruje kladné odpovede respondentov.

Riziko negatívnych dopadov komunikácie a stretávania sa s neznámymi ľuďmi na internete môžu mladí ľudia minimalizovať zdôverením sa osobe, ku ktorej majú dôveru. **Na otázku, či povedali niekomu o pozvaní neznámou osobou na osobné stretnutie, odpovedalo kladne až 75,1 %.** Nikomu o tomto pozvaní nepovedala necelá pätina (18,7 %) a 6,1 % respondentov si nevedelo spomenúť, či sa niekomu vtedy zdôverilo (tabuľka 49). Na túto otázku odpovedali iba respondenti, ktorých na osobné stretnutie už nejaká osoba známa iba z internetu pozvala. Častejšie sa zdôverili blízkej osobe dievčatá (83 %) ako chlapci (62,2 %). Podľa veku boli menej opatrní a nepovedali blízkej osobe o pozvaní na offline stretnutie respondenti vo veku 12 rokov (32,3 %) ako ostatné vekové kategórie. Podľa kraja sa v najnižšom počte zdôverili blízkej osobe opýtaní z Banskobystrického (68,7 %) a Trenčianskeho kraja (68,6 %; BA: 78,9 %, TT: 73,6 %, NR: 79,4 %, ZA: 75,1 %, PO: 78,9 %, KE: 79 %). V Trenčianskom kraji si aj najčastejšie nevedeli spomenúť na túto situáciu (10,3 %). Veľkosť bydliska nezohrávala žiadnu rolu.

Tabuľka 49: *Povedal/nepovedal/a žiak niekomu o pozvaní na osobné stretnutie s neznámou osobou z internetu (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	CH	D	12	13	14	15	16	17	18
Áno	**75,1**	73,4	76,4	62,2	83,0	61,5	76,3	76,4	73,7	77,6	76,2	78,3
Nie	**18,7**	20,5	17,5	30,8	11,5	32,3	16,0	19,2	19,6	17,8	17,2	16,9
Nespomínam si	**6,1**	6,1	6,1	7,0	5,5	6,2	7,7	4,3	6,7	4,6	6,6	4,8

Znenie otázky: Komu ste povedali o pozvaní na stretnutie s neznámou osobou? N=998

Najčastejšie o tomto pozvaní na osobné stretnutie povedali kamarátovi alebo spolužiakovi (52,9 %). Už vo výrazne nižšom počte sa zdôverili rodičom (22,4 %) alebo súrodencom (12,8 %). Najmenej uvádzali starých rodičov (2,9 %), učiteľov (2,2 %) alebo inú bližšie nešpecifikovanú osobu (3,9 %). V oboch skupinách, žiakov základných (48,2 %) aj stredných škôl (56,4 %) dominovali kamaráti alebo spolužiaci, avšak u starších žiakov vo výrazne vyššej miere. U stredoškolákov mali prekvapujúco vyššie zastúpenie aj rodičia (24,6 %; ZŠ: 19,6 %). Gymnazisti o pozvaní na stretnutie častejšie ako žiaci stredných odborných škôl referovali kamarátom alebo spolužiakom (59,7 %; SOŠ: 55,3 %) a rodičom (28,5 %; SOŠ: 23,3 %).

Aj u chlapcov (37,5 %) a dievčat (63,4 %) mali najvyššie zastúpenie kamaráti, spolužiaci, u dievčat však výrazne vyššie. Dievčatá sa vo vyššej miere zdôverili aj rodičom (24,7 %; chlapci: 19 %) a súrodencom (16,2 %; chlapci: 7,8 %). Zaujímavé rozdiely sa zistili podľa veku. Vo všetkých vekových skupinách síce dominovali kamaráti alebo spolužiaci, avšak u 12-ročných (38,6 %) boli uvádzaní vo výrazne nižšom počte (13 rokov: 48 %, 14 rokov: 52,5 %, 15 rokov 56,1 %, 16 rokov: 55,3 %, 17 rokov: 57,7 %, 18 rokov: 55,9 %). Prekvapujúco, starší žiaci vo veku 16 až 18 rokov sa častejšie zdôverili rodičom ako mladší žiaci (12: rokov: 17,5 %, 13 rokov: 21,1 %, 14 rokov: 21,9 %, 15 rokov: 20,7 %, 16 rokov: 24,4 %, 17 rokov: 23,6%, 18 rokov: 32,2 %).

Žiaci žijúci v stredne veľkých a veľkých mestách častejšie povedali o pozvaní na stretnutie rodičom (do 2 000 obyvateľov: 21,3 %, 2 001-10 000: 19,2 %, 10 001-50 000: 22,5 %, 50 001-100 000: 28 %, nad 100 000: 27,7 %). Starým rodičom sa zdôverili vo vyššom počte respondenti z malých obcí (5,3 %) a stredne veľkých miest (5,4 %; 2 000-10 000: 1,2 %, 10 001-50 000: 1,7 %, nad 100 000: 2,7 %) a učiteľom zas žiaci zo stredne veľkých miest (6,5 %; do 2 000: 2,7 %, 2 001-10 000: 1,9 %, 10 001-50 000: 1,7 %, nad 100 000: 0 %). Podľa kraja sa žiaci vo všetkých najčastejšie obracali na kamarátov, spolužiakov, avšak vo vyššej miere v Prešovskom (60,2 %) než v ostatných krajoch (BA: 54,3 %, TT: 51,4 %, TN: 48,3 %, NR: 52,9 %, ZA: 54,5 %, BB: 51,5 % a KE: 52,1 %). Druhou najpočetnejšom odpoveďou boli rodičia, ktorí boli najviac zastúpení v Nitrianskom (33,3 %) a naopak, najmenej v Trenčianskom (15,9 %) a Prešovskom kraji (16,4 %; BA: 27,5 %, TT: 27,6 %, ZA: 22,4 %, BB: 20,8 %, KE: 20 %). Na starých rodičov sa s radou obracali najmä opýtaní zo Žilinského (5,2 %) a Banskobystrického kraja (4 %) a na kamarátov alebo spolužiakov zas respondenti pochádzajúci z Prešovského kraja (60,2 %; BA: 54,3 %, TT: 51,4 %, TN: 48,3 %, NR: 52,9 %, ZA: 54,5 %, BB: 51,5 %, KE: 52,1 %).

Komunikácia s novými ľuďmi na internete môže prerásť až do osobného stretnutia. **Necelých 40 % opýtaných pozvala neznáma osoba, s ktorou sa zoznámili v online prostredí, na osobné stretnutie.** Rozdiely sa potvrdili podľa stupňa vzdelania, pohlavia a veku. Neznámou osobou boli pozvaní na stretnutie vo vyššom počte žiaci stredných škôl (45,6 %; ZŠ: 27,4 %), dievčatá (41,8 %; chlapci: 29,2 %) a starší žiaci (12 rokov: 19,4 %, 13 rokov: 25,3 %, 14 rokov: 32,1 %, 15 rokov: 39,4 %, 16 rokov: 48,2 %, 17 rokov: 46,6 %, 18 rokov: 38,3 %). Na rozdiel od kontaktov nadväzovaných s novými ľuďmi na diskusných fórach alebo pri hraní online hier, ktoré bývajú často náhodné alebo povrchné a majú tendenciu zostať virtuálnymi, kontakty prenesené z online do reálneho sveta môžu byť potencionálne oveľa nebezpečnejšie. Údaje v tabuľke 50 ukazujú, že sa to stáva pomerne často. **S osobou, ktorú poznali len z internetu, sa stretla štvrtina žiakov (26,4 %).** Častejšie boli otvorení pre tento rizikový druh zážitku stredoškoláci (31,3 %), žiaci stredných odborných škôl (33,1 %; GYM: 26,7 %), 16- až 18-roční (12 rokov: 17 %, 13 rokov: 21 %, 14 rokov: 25,5 %, 15 rokov: 27 %, 16 rokov: 33,4 %,

17 rokov: 30,3 %, 18 rokov: 33,3%) a opýtaní z Košického (33 %), Trenčianskeho (31,5 %) a Trnavského kraja (31,3 %). Naopak, najopatrnejší boli žiaci v Banskobystrickom kraji, kde pozvanie na osobné stretnutie prijala iba pätina opýtaných (19,9 %).

Tabuľka 50: *Stretávanie sa žiakov s neznámou osobou z internetu (v %)*

	Celá vzorka	ZŠ	SŠ	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE
Raz	**12,0**	10,7	13,4	10,3	17,4	11,3	9,8	10,4	8,3	13,6	15,6
Viackrát	**14,4**	11,5	17,9	11,0	13,9	20,2	14,7	13,7	11,7	12,5	17,4
Uvažoval/a o tom	**7,8**	7,0	8,9	10,6	8,2	8,9	5,9	9,2	5,5	6,8	7,6
Nestretol/a sa	**65,8**	70,8	59,8	68,1	60,5	59,6	69,6	66,7	74,5	67,1	59,3

Znenie otázky: Stretli ste sa za posledných 12 mesiacov s neznámou osobou, ktorú ste ešte nikdy predtým osobne nevideli a poznali len cez internet? N=2 617

Pokiaľ ide o vek osoby, s ktorou sa respondenti stretli, **polovica uviedla, že bola v ich veku (50,3 %)**. Štvrtina žiakov (25,9 %) sa stretla so staršou osobou ako boli oni, ale nie dospelou a 13 % s dospelou staršou osobou. Najmenšiu skupinu tvorili tí, ktorí prijali pozvanie od mladšej osoby (10,8 %). Druhostupňové triedenie potvrdilo rozdiely podľa stupňa vzdelania, pohlavia, veku a kraja (tabuľka 51). Žiaci základných (40,6 %) aj stredných škôl (58,5 %) sa v najvyššom počte stretli s osobou, ktorá mala rovnaký vek ako oni sami, avšak stredoškoláci vo vyššej miere. Mladší žiaci prišli častejšie na stretnutie so staršou, ale nie dospelou a mladšou osobou. Chlapci sa vo vyššom počte ako dievčatá stretli s osobou v rovnakom a nižšom veku a dievčatá zas so staršou, ale nie dospelou a dospelou staršou osobou.

Tabuľka 51: *Vek osoby známej z internetu, s ktorou sa žiaci stretli osobne (v %)*

		Asi v mojom veku	Mladšia	Staršia, ale nie dospelá	Dospelá a staršia
CELÁ VZORKA		**50,3**	**10,8**	**25,9**	**13,0**
TYP ŠKOLY	ZŠ	40,6	12,5	35,0	11,9
	SŠ	56,5	9,3	18,3	13,9
POHLAVIE	chlapci	58,4	14,3	16,0	11,2
	dievčatá	42,2	7,5	35,5	14,7
VEK	12 rokov	42,2	2,2	51,1	4,4
	13	42,3	16,5	34,0	7,2
	14	38,8	14,7	31,9	14,7
	15	46,9	7,1	29,2	16,8
	16	57,9	9,0	18,8	14,3
	17	67,5	9,4	11,1	12,0
	18	51,0	17,6	7,8	23,5
KRAJ	Bratislavský	56,0	6,7	17,3	20,0
	Trnavský	59,3	11,6	19,8	9,3
	Trenčiansky	54,8	4,6	22,2	8,3
	Nitriansky	45,0	18,8	16,3	10,0
	Žilinský	48,5	12,4	25,8	13,4
	Banskobystrický	26,6	12,5	35,9	25,0
	Prešovský	44,4	10,0	33,3	12,2
	Košický	50,0	12,0	26,9	11,1

Znenie otázky: Keď ste sa poslednýkrát s niekým takto stretli, koľko rokov mala daná osoba? N=710

V takmer všetkých vekových kategóriách dominovala osoba v rovnakom veku, okrem 12-ročných, ktorí sa najčastejšie stretli so staršou nedospelou osobou. U respondentov vo veku 18, 13 a 14 rokov malo nadpriemerné zastúpenie aj stretnutie s neznámou osobou z internetu, ktorá bola mladšia ako oni. Najstarší, 18-roční respondenti, sa v najvyššej miere stretli so staršou dospelou osobou. Vo väčšine krajov sa žiaci základných a stredných škôl stretávali s novými ľuďmi známymi z internetu, ktorí mali rovnaký vek ako oni, okrem Banskobystrického, kde dominovalo stretnutie so staršou nedospelou osobou (36,9 %). V tomto kraji spolu s Bratislavským sa respondenti výrazne stretávali aj so staršími dospelými osobami. Stretnutie s mladšími ľuďmi uvádzali výrazne častejšie respondenti z Nitrianskeho kraja (18,8 %).

Tabuľka 52: *Emocionálna reakcia žiakov po stretnutí s neznámou osobou z internetu (v %)*

		Šťastný/á	Ani šťastný/á, ani znepokojený/á	Trochu znepokojený/a	Dosť znepokojený/á	Veľmi znepokojený/á
CELÁ VZORKA		**56,5**	**26,3**	**11,2**	**3,9**	**2,0**
TYP ŠKOLY	ZŠ	49,0	28,0	14,7	5,3	3,0
	SŠ	62,4	24,8	8,6	2,9	1,3
POHLAVIE	chlapci	56,9	26,3	10,1	4,3	2,3
	dievčatá	55,4	26,5	12,7	3,6	1,8
VEK	12 rokov	62,2	21,6	10,8	2,7	2,7
	13	49,4	29,9	14,9	3,4	2,3
	14	51,3	28,3	14,2	4,4	1,8
	15	49,6	26,5	15,0	5,3	3,5
	16	60,3	28,2	4,6	5,3	1,5
	17	68,1	21,6	7,8	0,9	1,7
	18	63,5	21,2	13,5	0	1,9
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	52,5	27,1	14,9	3,9	1,7
	2001-10 000	55,1	29,0	10,8	2,8	2,3
	10 001-50 000	59,3	25,4	10,1	2,1	3,2
	50 001-100 000	56,1	28,8	6,1	9,1	0
	nad 100 000	63,9	19,7	8,2	6,6	1,6
KRAJ	Bratislavský	66,7	19,4	5,6	6,9	1,4
	Trnavský	61,4	28,4	4,5	3,4	2,3
	Trenčiansky	57,6	30,3	10,1	2,0	0
	Nitriansky	50,0	30,0	16,3	1,3	2,5
	Žilinský	59,4	20,8	10,4	6,3	3,1
	Banskobystrický	45,8	33,9	8,5	6,8	5,1
	Prešovský	60,0	22,4	11,8	5,9	0
	Košický	51,0	26,0	20,2	0	2,9

Znenie otázky: Prvé stretnutie s neznámou osobou, ktorú ste spoznali len cez internet, môže byť fajn alebo môže byť nepríjemné a rozrušiť vás. Keď ste sa naposledy takto s niekým stretli, ako ste sa cítili? N=685

Žiakov základných a stredných škôl, ktorí spoznali online známosti aj osobne, sme sa pýtali ako sa pri tej príležitosti cítili. Hoci stretnutia s neznámymi ľuďmi z internetu môžu byť potencionálne rozrušujúce a vo verejnom povedomí vnímané ako nebezpečné a spájané so sklamaním, odpovede respondentov ukazujú, že tieto stretnutia neboli pre nich vždy iba negatívne. **Viac ako polovica (56,5 %) potvrdila, že boli po stretnutí šťastní.** Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili tí, ktorí neboli šťastní, ani znepokojení

(26,3 %). Byť znepokojený bolo najmenej bežné. Väčšinou negatívny pocit hodnotili odpoveďou „bol/a som trochu znepokojený/á“ (11,2 %). Dosť a veľmi znepokojených bolo 5,9 %. Najťažšie pocity potvrdila iba malá skupina opýtaných (2 %). Zdá sa, že väčšina opýtaných, ktorí sa rozhodli zoznámiť online s novými ľuďmi, boli opatrní, vnímali potencionálne nebezpečenstvo a vedeli sa mu vyhnúť. **Pre veľkú skupinu žiakov základných a stredných škôl to bola zaujímavá skúsenosť, len malá časť zažila nejakú ujmu z týchto stretnutí.**

Druhostupňové triedenie ukázalo, že **pri zoznamovaní a stretávaní sa s neznámymi osobami z internetu boli častejšie ohrození žiaci základných (23 %)**[5] **ako stredných škôl (12,8 %) a respondenti, ktorí sa stretli so staršou dospelou** (26,3 %), ale **aj nedospelou** (20,4 %) **a mladšou osobou** (22,4 %) než tí, ktorí prijali pozvanie od rovesníka (10,8 %). Pohlavie, vek, veľkosť a miesto bydliska nezohrávali žiadnu rolu. Negatívne emocionálne dopady zo stretnutia s neznámou osobou mali, prekvapujúco, vo vyššom počte respondenti, ktorí si nespomínali, či o pozvaní na stretnutie povedali nejakej blízkej osobe (25 %) než tí, ktorí o tomto stretnutí povedali (14,8 %), ale aj nepovedali (16,4 %).

Tabuľka 53: *Emocionálna reakcia po stretnutí s neznámou osobou z internetu (v %)*

	Celá vzorka
Bol/a šťastný/a	14,9
Nebol/a šťastný/a, ani znepokojený/á	6,9
Bol/a trochu znepokojený/á	3,0
Bol/a dosť znepokojený/á	1,0
Bol/a veľmi znepokojený/á	0,5
S osobou známou iba cez internet sa ešte nikdy nestretol/a	73,6

Uvádzať podiel detí a dospievajúcich s negatívnou skúsenosťou iba z počtu respondentov, ktorí sa stretli s neznámou osobou, by mohlo spôsobiť skreslenie výsledkov pri odhade počtu ohrozených detí. Preto v tabuľke 53 uvádzame aj percento žiakov, z celej výskumnej vzorky, ktorí boli znepokojení. Po zohľadnení tohto hľadiska je zrejmé, že **počet ohrozených detí a dospievajúcich stretávaním sa s novými ľuďmi z internetu je relatívne nízky (4,5 %), najväčšiu skupinu z tohto počtu tvorili tí, ktorí boli „trochu“ znepokojení (3 %).**

V porovnaní s rokom 2022 došlo k dvom zmenám – poklesol počet žiakov (o 3,3 p. b.), ktorých pozvala na osobné stretnutie osoba známa z internetu. Znížil sa aj počet respondentov, ktorí mali po tomto stretnutí negatívnu emocionálnu reakciu (o 3,5 p. b.). Môže to súvisieť s obnovením osobných kontaktov s rovesníkmi po pandémii Covid-19 a vplyvom preventívnych aktivít v školách alebo informovanosti o potencionálnych rizikách v médiách.

Tabuľka 54: *Porovnanie výsledkov za roky 2022 a 2023 (v %)*

Komunikácia a stretávanie sa žiakov s neznámymi osobami z internetu	2022	2023	Rozdiel (v p. b.)
Oslovila ho/ju neznáma osoba z internetu	68,2	69,4	+1,2
Pozvala ho/ju neznáma osoba z internetu na osobné stretnutie	39,0	35,7	-3,3
Povedal/a o pozvaní blízkej osobe	73,5	75,1	+1,6
Stretol/a sa s neznámou osobou z internetu osobne	28,2	26,4	-1,8
Bola to dospelá osoba, staršia než ja	10,6	13,0	+2,4
Negatívna emocionálna reakcia po stretnutí	20,6	17,1	-3,5

[5] Percentuálny údaj vyjadruje súčet kategórií trochu, dosť a veľmi znepokojený/á.

Online hazardné hry

Hranie hazardných hier na internete medzi deťmi a dospievajúcimi je vážny problém, ktorý môže mať potenciálne negatívne dôsledky na fyzické a duševné zdravie. Toto rizikové správanie má rôzne príčiny. Môže súvisieť so zvedavosťou, snahou o vzrušenie alebo aj s dostupnosťou online hazardných platforiem. Zapojenie do online hazardných hier sa meralo pomocou otázky: *Ako často ste sa venovali za posledných 30 dní online hazardu (napr. stávky, kasíno, lotérie, ežreby)?* Zistenia ukázali, že **za posledný mesiac sa hazardným hrám na internete venovalo denne až 6,5 % žiakov** a aspoň raz za týždeň 7,3 % opýtaných. Takmer nikdy alebo nikdy sa tejto aktivity na internete nezúčastnilo 86,2 % respondentov.

Najvýraznejšie rozdiely sa potvrdili podľa pohlavia. **Chlapci** (22,1 %)[6] **sa venovali hazardu na internete vo výrazne vyššom počte než dievčatá** (5,8 %). Rozdiel medzi oboma skupinami bol až 16 p. b. **S vekom rástol aj podiel žiakov, ktorí sa za posledný mesiac venovali online gamblingu**. Pokým u 12-ročných respondentov uviedlo túto aktivitu 6,7 %, u 15-ročných to bolo 14,1 % a u dospelých žiakov až 18,5 %. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v SR je zákonom stanovený minimálny vek (18 rokov) na legálne hranie hazardných hier. Z uvedeného je zrejmé, že **v online prostredí nie je veková hranica pre hazard neprekonateľnou prekážkou ani u maloletých osôb**.

Tabuľka 55: *Online hazard za posledný mesiac (v %)*

		Denne	Aspoň raz za týždeň	Takmer nikdy alebo nikdy
CELÁ VZORKA		**6,5**	**7,3**	**86,2**
TYP ŠKOLY	ZŠ	5,4	6,1	88,4
	SŠ	7,8	8,6	83,6
POHLAVIE	chlapci	10,4	11,7	77,9
	dievčatá	2,6	3,2	94,2
VEK	12 rokov	2,1	4,6	93,3
	13	6,5	4,4	89,1
	14	5,5	8,1	86,4
	15	8,1	6,0	85,9
	16	6,7	10,6	82,7
	17	7,3	9,8	82,9
	18	11,9	6,6	81,5
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	8,2	7,4	84,4
	2001-10 000	5,0	7,7	87,3
	10 001-50 000	5,9	7,9	86,2
	50 001-100 000	7,0	6,6	86,3
	nad 100 000	7,7	5,4	86,9
KRAJ	Bratislavský	5,8	4,9	89,3
	Trnavský	11,3	12,8	75,9
	Trenčiansky	7,6	7,9	84,5
	Nitriansky	7,6	7,6	84,5
	Žilinský	4,6	4,1	91,4
	Banskobystrický	4,6	5,2	90,1
	Prešovský	5,1	8,7	86,2
	Košický	6,5	8,3	85,2

Znenie otázky: Ako často ste sa venovali za posledných 30 dní nasledujúcim aktivitám na internete? Online hazard (stávky, kasíno, lotérie, ežreby); N=2 609

[6] Percentuálny údaj vyjadruje súčet kategórií „denne“ a „aspoň raz za týždeň“.

Podľa kraja sa hazardu v nadpriemernom počte online venovali žiaci z Trenčianskeho, Nitrianskeho (zhodne po 15,5 %), Košického (14,8 %) a Prešovského kraja (13,8 %). **O extrémne vysokej miere výskytu tejto aktivity sa dá hovoriť v Trnavskom kraji, kde každý štvrtý respondent (24,1 %) potvrdil, že za posledný mesiac minul peniaze na hazardné hry.** Najčastejšie sa venovali tejto aktivite chlapci v Trnavskom (30,8 %) a Nitrianskom kraji (27,6 %) a dievčatá v Trnavskom kraji (16,7 %).

Podľa veku sa zistili **nadpriemerné hodnoty zapojenia do online hazardných hier u 12-ročných respondentov v Nitrianskom** (13,8 %) **a Prešovskom kraji** (12,3 %), **u 13-ročných v Nitrianskom** (23,2 %) **a Žilinskom kraji** (14,5 %), **u 14-ročných v Trnavskom** (40 % !), **Nitrianskom** (26,5 %) **a Prešovskom kraji** (14,3 %), **u 15-ročných v Trnavskom** (33,3 %) **a Banskobystrickom kraji** (16,4 %), **u 16-ročných v Trenčianskom** (35,4 %), **Košickom** (26,3 %) **a Prešovskom kraji** (25,6 %), **u 17-ročných v Trenčianskom** (29,8 %), **Nitrianskom** (25 %), **Trnavskom** (23,5 %) **a Košickom kraji** (23,1 %) a u respondentov vo veku 18 rokov v Bratislavskom (40 %!), Trnavskom (35 %), Košickom (23,1 %) a v Žilinskom kraji (21,1 %).

V roku 2019 sa podľa našich výskumov gamblingu (vrátane online gamblingu) venovalo denne 3,7 % žiakov základných a stredných škôl, v roku 2023 to bolo iba v prípade online hazardných hier až 6,5 % opýtaných za posledný mesiac. I keď v oboch zisťovaniach bol použitý iný spôsob merania, možno konštatovať, že **došlo k zvýšeniu počtu žiakov, ktorí potvrdili, že sa venujú hazardným hrám na internete.**

Nadmerné používanie internetu

V dnešnej digitálnej dobe je nadmerné používanie internetu medzi mladými ľuďmi rozšíreným problémom. Nie je to iba pre počet hodín strávených na mobile alebo počítači, ale ide aj o kvalitu používania internetu, kedy môže jedincovi spôsobovať fyzické, psychické alebo aj sociálne problémy. Možno o ňom uvažovať ako o kontinuu, kde na vrchole pyramídy je závislosť od používania internetu (Blinka, 2014). V našom výskume sme pri meraní tohto fenoménu uplatnili päť zo šiestich kritérií Marka Grifithsa, ktoré musia byť zachytené u respondenta:

1. ***významnosť***, daná aktivita sa stane najdôležitejšou v živote jedinca a podriaďuje sa jej v správaní aj prežívaní;
2. ***zmeny nálad*** sprevádzané danou činnosťou;
3. ***abstinenčné príznaky*** v prípade, ak sa danej činnosti nemôže venovať;
4. ***tolerancia*** vyznačujúca sa potrebou viac sa venovať danej činnosti, aby došlo k uspokojeniu;
5. ***konflikt*** danej činnosti s ostatnými oblasťami života;
6. ***relaps*** v podobe návratu do problémového správania (in Blinka, Grifiths, 2007).

Stimuly reprezentujúce týchto 5 oblastí boli prevzaté z výskumu EU KIDS ONLINE.

Žiakov sme sa pýtali na ich skúsenosť s negatívnymi dopadmi nadmerného používania internetu minimálne raz za týždeň (súčet kategórií „denne alebo takmer denne“ a „aspoň raz za týždeň“), čo zodpovedá častému výskytu problémového správania. Z celkového počtu respondentov 13,5 % uviedlo, že nejedli alebo nespali kvôli internetu; 16,2 % potvrdilo, že zanedbávali rodinu, kamarátov alebo školu kvôli času strávenému na internete; 18,7 % v dotazníku označilo, že sa cítili nepríjemne, keď nemohli byť

na internete; 26,9 % sa snažilo obmedziť čas, ktorý trávia na internete, ale neúspešne a 31,5 % sa minimálne každý týždeň pristihlo, že sú na internete, aj keď ich to v skutočnosti nezaujímalo.

Tabuľka 56 ukazuje koľko percent respondentov uviedlo, že sa im minimálne raz za týždeň a častejšie stávali všetky vyššie spomínané veci, a u ktorých možno tak hovoriť o nadmernom používaní internetu. Uvádza aj koľko žiakov týždenne nezažilo žiadnu z týchto skúsenosti. Zo zistení vyplýva, že **necelé 4 % žiakov základných a stredných škôl aspoň raz za týždeň zažilo všetkých päť faktorov súčasne. Pri tejto skupine respondentov môžeme hovoriť o nadmernom používaní internetu**. Na druhej strane, polovica opýtaných (49,1 %) mala uvedené ťažkosti menej často alebo vôbec. Aspoň jeden z piatich problémov mala podobne veľká skupina žiakov (47,2 %). Rozdiely medzi žiakmi základných a stredných škôl, chlapcami a dievčatami, vekovými kategóriami, respondentmi žijúcimi v rôznych veľkostných kategórií obcí a miest a krajmi boli minimálne. Nadpriemerný počet respondentov používajúcich nadmerne internet sa zistil u žiakov základných škôl, 13- a 14-ročných žiakov, žijúcich v malých obciach do 2 000 obyvateľov a v Nitrianskom kraji.

Tabuľka 56: *Percento žiakov, ktorí spĺňajú žiadne, 1 až 4 a 5 z piatich kritérií pri nadmernom používaní internetu (v %)*

		5 z piatich	1 až 4	Žiadne
CELÁ VZORKA		**3,7**	**47,2**	**49,1**
TYP ŠKOLY	ZŠ	4,4	45,0	50,6
	SŠ	2,9	50,0	47,2
POHLAVIE	chlapci	3,3	44,5	52,1
	dievčatá	3,7	50,1	46,2
VEK	12 rokov	1,1	47,0	52,0
	13	5,6	43,1	51,3
	14	5,7	46,8	47,5
	15	3,8	48,5	47,7
	16	3,2	47,9	48,9
	17	2,7	49,3	48,0
	18	1,3	47,1	51,6
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	5,4	45,0	49,5
	2001-10 000	3,6	44,9	51,5
	10 001-50 000	2,8	50,2	47,0
	50 001-100 000	1,9	44,6	53,4
	nad 100 000	3,5	52,5	43,9
KRAJ	Bratislavský	3,3	52,6	44,1
	Trnavský	3,2	49,1	47,7
	Trenčiansky	4,8	49,4	45,8
	Nitriansky	8,9	42,4	48,7
	Žilinský	1,6	46,4	52,1
	Banskobystrický	1,9	45,5	52,6
	Prešovský	3,3	50,6	46,1
	Košický	3,4	43,0	53,6

Znenie otázky: Ako často sa vám stala za posledných 12 mesiacov niektorá z nasledujúcich vecí?
(a) Nejedol/a alebo nespal/a som kvôli internetu.
(b) Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete.
(c) Pristihol/a som sa, že som na internete, aj keď ma to v skutočnosti nezaujíma,
(d) Zanedbával/a som rodinu, kamarátov alebo školu kvôli času strávenému na internete.
(e) Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne. N=2 587

Internetové výzvy

Internetové výzvy medzi mladými ľuďmi si v posledných rokoch získali veľkú popularitu. Tieto výzvy obvykle vznikajú na sociálnych médiách a môžu mať rôzne formy – od nevinných a zábavných až po potenciálne nebezpečné či škodlivé. Na otázku „*Zapojili ste sa osobne do online výzvy za posledných 12 mesiacov?*“, **odpovedalo kladne 6,9 % žiakov**. 92,8 % opýtaných sa do žiadnej internetovej výzvy nezapojilo a 0,3 % respondentov si nevedelo spomenúť. Druhostupňové triedenie ukázalo, že častejšie prijali internetovú výzvu chlapci (9,6 %) než dievčatá (4,3 %).

Hlbšia analýza ukázala, že **v najvyššom počte sa zapojili do internetových výziev zameraných na športové** (25,3 %; cvičenie, tanec, futbal, beh) **a sexuálne aktivity** (24,1 %; sexuálna abstinencia, vzdanie sa pornografie alebo opačne, intenzívna sexuálna aktivita – NNN, DDD, No Fap). Približne každý desiaty žiak (13,3 %) uviedol online výzvu spojenú so zábavou (k-pop, hráč aneb sráč, Kazma chalange, pravda/odvaha, máš vedieť). 6 % opýtaných bolo zameraných na online výzvy počítačových hier a záujmov (kreslenie, fotografovanie, modelárstvo, triky so psom). Rovnaký počet respondentov (6 %) sa zapojil aj do rizikových aktivít (nepiť, jedenie čili papričiek, konzumácia čo najväčšieho množstva liekov, ponáranie sa do vody, zadržiavanie vyprázdňovania). Necelých 5 % uviedlo verejnoprospešné aktivity (ekologické, Ice Bucket chalange) a 2,4 % internetové výzvy zamerané na zdravé stravovanie. Jednotlivo boli uvádzané aj online výzvy (14,5 %): deň coming outu, makeup chalange, obmedzenie času na internete ai.

Graf 4: *Zameranie internetových výziev (v %)*

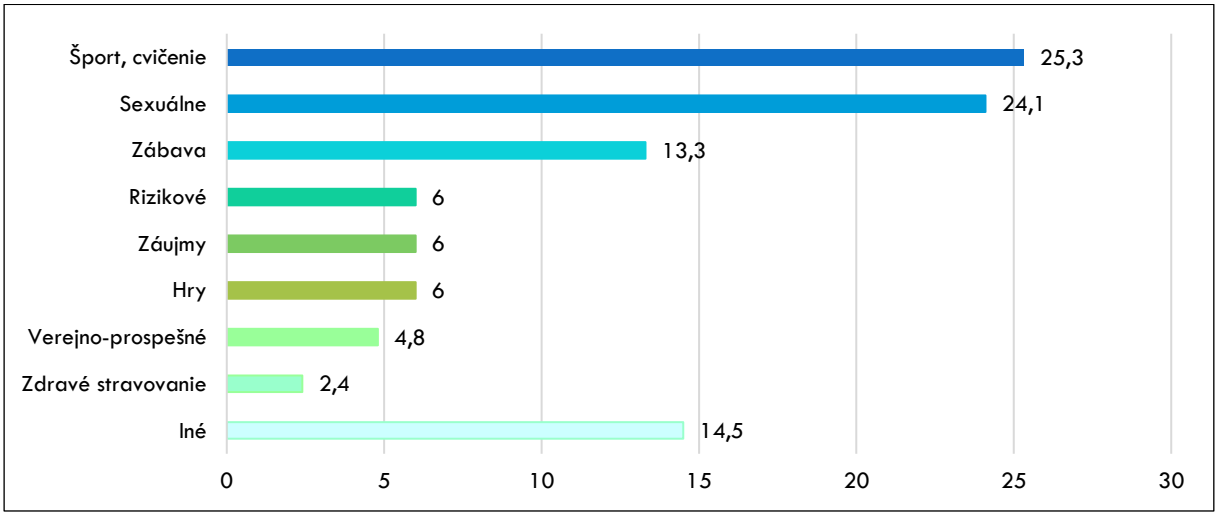

Znenie otázky: Zapojili ste sa osobne do online výzvy (tzv. chalange) za posledných 12 mesiacov? Ak áno, uveďte do akej. N=80

Internetové podvody

Internetové podvody sú rozšíreným fenoménom, ktorý môže postihnúť každého, kto používa internet. Tieto aktivity sa vyvíjajú spolu s technologickým pokrokom a sú často výsledkom kriminálnej činnosti rôznych skupín alebo jednotlivcov. Žiakov sme sa konkrétne pýtali na skúsenosť s posielaním nebezpečných emailov alebo správ do mobilu, počítača, tabletu s cieľom nainštalovať vírus a internetovými podvodmi, napríklad podvodnými emailmi, správami, telefonátmi so žiadosťou o peniaze (phishing). Ako ukazujú údaje

v tabuľke 57, s posielaním nebezpečných emailov alebo správ s cieľom nainštalovať vírus **malo skúsenosť za posledný rok 37,8 % a s phishingovými emailmi alebo správami až 49,4 % žiakov základných a stredných škôl.** Pri skúsenosti s posielaním emailov, správ, ktorých cieľom bolo nainštalovať vírus, boli rozdiely medzi chlapcami a dievčatami, vekovými kategóriami, respondentmi žijúcimi v rôznych veľkostných kategórií obcí a miest a krajmi minimálne. Naopak, s phishingom sa častejšie stretli žiaci stredných škôl, gymnazisti a chlapci. S vyšším vekom sa zvyšovala aj skúsenosť s týmto typom online rizika.

Tabuľka 57: *Skúsenosť žiakov s nebezpečným emailom alebo správou s cieľom nainštalovať vírus do digitálneho zariadenia a s phishingovými emailmi, správami alebo hovormi za posledný rok (v %)*

		Dostal/a email, správu s cieľom nainštalovať vírus do digitálneho zariadenia	Dostal/a som správu, email alebo telefonát s cieľom vylákať/obrať ma o peniaze
CELÁ VZORKA		**37,8**	**49,4**
TYP ŠKOLY	ZŠ	36,3	40,3
	SŠ	39,7	60,4
POHLAVIE	chlapci	38,7	51,4
	dievčatá	37,2	47,5
VEK	12 rokov	29,1	33,3
	13	32,6	33,9
	14	40,4	49,4
	15	43,5	52,0
	16	38,9	57,9
	17	43,3	64,0
	18	33,7	55,8
VEĽKOSŤ BYDLISKA	do 2000 obyvateľov	35,5	43,8
	2001-10 000	35,7	50,4
	10 001-50 000	36,5	53,4
	50 001-100 000	50,9	51,1
	nad 100 000	39,5	49,2
KRAJ	Bratislavský	37,4	49,2
	Trnavský	40,9	52,9
	Trenčiansky	38,8	57,5
	Nitriansky	51,5	45,8
	Žilinský	37,1	48,4
	Banskobystrický	28,0	49,9
	Prešovský	38,1	48,7
	Košický	32,3	43,8

Znenie otázky: Stretli ste sa vy osobne s nasledujúcimi obsahmi (texty, fotografie, videá) alebo správaním sa na internete za posledných 12 mesiacov?
A) Za posledný rok som dostal/a nebezpečný email alebo správu, ktorá mi nainštalovala vírus do mobilu, PC, alebo tabletu. N=2 613
B) Za posledný rok som sa stretol/a s internetovým podvodom (napr. podvodnou správou, emailom alebo telefonátom, kedy odo mňa chceli vylákať (vylákali), alebo ma chceli obrať (obrali) o peniaze. N=2 618
Percentuálny údaj vyjadruje súčet kategórií „denne alebo takmer denne", „aspoň raz za týždeň", „aspoň raz za mesiac" a „párkrát za rok". Dopočet do 100 % tvorí kategóriu „nikdy".

Komparácia výsledkov za roky 2021 a 2023 (tabuľka 58) ukázala, že počet žiakov základných a stredných škôl, ktorí dostali za posledný rok email alebo správu s cieľom nainštalovať im do digitálneho zariadenia vírus (nárast o 3,9 p. b.) alebo, ktorí mali skúsenosť s internetovým podvodom za účelom vylákať od nich peniaze (o 11,5 p. b.), sa zvýšil.

Tabuľka 58: *Porovnanie výsledkov za roky 2021 a 2023 (v %)*

Skúsenosť žiakov s nebezpečným emailom alebo správou s cieľom nainštalovať vírus do digitálneho zariadenia za posledný rok	2021	2023
Denne alebo takmer denne	3,2	2,8
Aspoň raz za týždeň	4,3	4,2
Aspoň raz za mesiac	8,7	7,5
Párkrát za rok	17,7	23,3
Nikdy	66,1	62,2
Skúsenosť žiakov s phishingovými emailmi, správami alebo hovormi za posledný rok	**2021**	**2023**
Denne alebo takmer denne	4,4	4,9
Aspoň raz za týždeň	4,4	6,4
Aspoň raz za mesiac	10,6	13,8
Párkrát za rok	18,5	24,3
Nikdy	62,2	50,6

Hlavné zistenia

U žiakov základných a stredných škôl došlo od roku 2019 k poklesu vnímania rizík spojených s používaním internetu, avšak stále boli uvádzané vo významnej časti z nich (58,3 %). V najvyššom počte, podľa ich mienky, by mohli mladých ľudí v ich veku obťažovať alebo vyviesť z miery v online prostredí sexuálny (37,7 %) a násilný obsah (33,5 %). Väčšie obavy z online rizík vyjadrovali stredoškoláci (62,7 %) v porovnaní so žiakmi základných škôl (54,4 %), dievčatá (65,2 %) oproti chlapcom (50,4 %), 12-, 16- a 15-roční respondenti než v ostatných vekových kategóriách, žiaci žijúci vo väčších obciach a malých mestách a podľa kraja najmä respondenti v Banskobystrickom, Žilinskom, Prešovskom a Trenčianskom kraji.

40,3 % opýtaných v poslednom roku niečo obťažovalo alebo vyviedlo z miery, ale len 7,7 % z nich uviedlo, že sa to stávalo minimálne raz týždenne alebo častejšie. Vo vyššom počte mali negatívnu skúsenosť na internete dievčatá (46,9 %) než chlapci (33,3 %).

48,3 % žiakov, ktorých na internete niečo obťažovalo, o tom hovorilo s kamarátmi alebo spolužiakmi a 17,8 % s rodičmi. Iba 2,3 % sa poradilo s učiteľom a 1 % s odborníkmi. Negatívnym zistením je, že vyše tretina žiakov (36,3 %), ktorí mali negatívnu skúsenosť, o tom nepovedala nikomu. Častejšie stredoškoláci (39,9 %) než žiaci základných škôl (32,6 %), chlapci (41,7 %) v porovnaní s dievčatami (33,2 %), 15- (41,2 %) a 17-roční (40,3 %), respondenti žijúci v malých obciach do 2 000 (38,9 %) a mestách do 10 000 obyvateľov (40,1 %) a v Trenčianskom kraji (44,9 %).

Najfrekventovanejším riešením nepríjemnej situácie bolo jej ignorovanie (55,6 %), pričom častejšie to bolo u žiakov stredných škôl, gymnazistov (62,1 %; SOŠ: 56,3 %), chlapcov a žiakov vo veku 16 rokov. **Približne polovica opýtaných zablokovala osobu (49,3 %),** ktorá ju obťažovala na internete, aby ich nemohla ďalej kontaktovať. Týmto spôsobom častejšie reagovali najmladší respondenti, dievčatá, žiaci žijúci v najväčších mestách nad 100 000 obyvateľov (56,6 %) a v Košickom (53,4 %), Bratislavskom (52,7 %) a Žilinskom kraji (52,3 %).

So sexuálnym obsahom na internete malo skúsenosť 67,3 % respondentov, z toho každý desiaty denne (11,5 %). Častejšie boli vystavení tomuto obsahu žiaci stredných škôl, chlapci, starší žiaci a respondenti z Trenčianskeho a Trnavského kraja. V porovnaní s rokom 2021 došlo k nárastu výskytu skúseností so sexuálnym obsahom na internete.

S násilným alebo šokujúcim obsahom na internete mal skúsenosť podobný počet žiakov (69,3 %), z toho 6,8 % denne. Vo vyššej miere boli vystavení násilnému obsahu stredoškoláci a podľa veku starší žiaci. V porovnaní s rokom 2019 došlo k poklesu počtu respondentov, ktorí videli na internete aspoň raz za mesiac a častejšie násilný alebo šokujúci obsah.

Minimálne raz za mesiac a častejšie sa **menej ako polovica opýtaných (46,4 %) stretla s videami, fotografiami alebo textami, ktoré útočili na niektoré skupiny ľudí alebo jednotlivcov.** S nenávistným obsahom sa častejšie stretli stredoškoláci, gymnazisti, chlapci a starší respondenti.

S dezinformáciami alebo hoaxmi sa aspoň raz mesačne a častejšie na internete stretla viac ako polovica opýtaných (54,8 %). Žiadnu skúsenosť s nimi nemalo alebo ju malo iba párkrát za rok 45,2 % respondentov. Častejšie ich zažili starší žiaci, stredoškoláci, gymnazisti a podľa pohlavia chlapci.

Približne štvrtina opýtaných sa na internete stretla aspoň raz mesačne a častejšie so spôsobmi sebapoškodzovania, ubližovania (28,3 %), so zobrazením skúseností s užívaním anabolických steroidov (27,2 %). O niečo menej aj so skúsenosťami s užívaním drog (25,3 %) a so spôsobmi ako byť veľmi štíhly (25,2 %). Pätina sa na internete stretla aj so spôsobmi spáchania samovraždy (20,3 %). Podľa stupňa vzdelania a veku sa so skúsenosťami s užívaním drog a anabolických steroidov častejšie stretávali stredoškoláci. S obsahom ako byť veľmi štíhly a so spôsobmi sebapoškodzovania sa vo vyššej miere stretávali dievčatá, so spôsobmi užívania anabolických steroidov zas chlapci.

30,3 % žiakov uviedlo, že sa v poslednom roku na internete stali obeťou agresie, z toho iba **7,9 % malo osobnú skúsenosť s kyberšikanovaním**. Častejšie čelili kyberšikanovaniu žiaci ukrajinskej (25,9 %) a rómskej (14,9 %) než slovenskej (7,5 %) a maďarskej národnosti (3,7 %). V nadpriemernom počte boli kyberšikanovaní respondenti z Trnavského (12,7 %) a Nitrianskeho kraja (11,8 %).

V pozícii pozorovateľa kyberšikanovania inej osoby bolo aspoň raz mesačne a častejšie 13,1 % opýtaných a ako útočník sa identifikoval každý desiaty respondent (11,3 %). Dvakrát častejšie chlapci (15 %) než dievčatá (7,5 %). Z porovnania výsledkov s rokom 2022 vyplýva, že sa mierne zvýšil počet žiakov, ktorí patrili k obetiam, ako aj útočníkom tohto negatívneho javu.

41 % žiakov za posledný rok **dostalo správu** so sexuálnym obsahom. **33,5 %** uviedlo, **že od nich niekto na internete vyžadoval intímne informácie**. Častejšie od dievčat (42,2 %) než od chlapcov (24,1 %). Starší respondenti vo vyššom pošte dostávali aj posielali správy so sexuálnym obsahom než mladší respondenti. **10,7 % opýtaných** za posledný rok **poslalo** (zverejnilo) **správu so sexuálnym obsahom**. Porovnanie výsledkov s rokom 2022 ukázalo, že skúsenosť žiakov so sextingom na internete sa zvýšila, najvýraznejšie pri prijímaní správ.

So sexuálnym nátlakom na internete sa za posledný rok stretlo až 12,9 % opýtaných, stredoškoláci o niečo častejšie od známej osoby (7,9 %) a žiaci základných škôl zas od neznámej osoby (7,5 %). 12-roční respondenti sa stretli so sexuálnym nátlakom

na internete v 8,8 % prípadov a starší žiaci do veku 18 rokov v 13,3 %. O niečo častejšie čelili tomuto neprijateľnému správaniu opýtaní žijúci v stredne veľkých mestách, v malých obciach a v Bratislavskom kraji. Od roku 2019 došlo k poklesu počtu žiakov, ktorí uvádzali, že sa za posledný rok stretli so sexuálnym nátlakom na internete.

Z osobných údajov a informácií žiaci na sociálnych sieťach najčastejšie zverejňovali svoje priezvisko (56,8 %) a fotografiu (48,7 %). Každý desiaty mal na profile svoje telefónne číslo a 4,1 % aj adresu. Žiadne osobné informácie neuvádzala na svoj profil iba približne pätina respondentov (17,2 %). Opatrnejší v tomto zmysle boli žiaci základných škôl, chlapci, respondenti žijúci v najväčších mestách a v Bratislavskom a Trnavskom kraji.

So zneužitím osobných údajov alebo informácií za posledný rok sa stretlo aspoň raz za mesiac a častejšie 10,5 % žiakov. O niečo častejšie mali takúto skúsenosť chlapci (12,1 %) než dievčatá (8,9 %) a žiaci z Trnavského (13,5 %), Nitrianskeho a Košického kraja (zhodne po 13,1 %) v porovnaní s ostatnými krajmi. Oproti roku 2019 došlo k poklesu výskytu skúseností žiakov so zneužitím osobných údajov alebo informácií až o 9,8 percentuálnych bodov.

69,4 % žiakov bolo oslovených prostredníctvom internetu niekým cudzím, koho predtým nepoznali. Väčšina z nich (75,1 %) o tom niekomu povedala, častejšie dievčatá (83 %) ako chlapci (62,2 %). V menšej miere sa zverili s touto skúsenosťou 12-roční (32,3 %) a respondenti z Banskobystrického (68,7 %) a Trenčianskeho kraja (68,6 %). **Najčastejšie o tomto pozvaní na osobné stretnutie povedali kamarátovi alebo spolužiakovi (52,9 %)**. Už vo výrazne nižšom počte rodičom (22,4 %), ale aj učiteľovi (2,2 %).

35,7 % opýtaných pozvala neznáma osoba, s ktorou sa zoznámili v online prostredí, na osobné stretnutie. Častejšie sa to stalo stredoškolákom a dievčatám. **O niečo menej respondentov (26,4 %) sa s touto osobou aj stretlo**. Častejšie boli otvorení pre tento rizikový druh zážitku stredoškoláci (31,3 %), žiaci stredných odborných škôl (33,1 %), 16- až 18-roční a respondenti z Košického (33 %), Trenčianskeho (31,5 %) a Trnavského kraja (31,3 %).

Polovica z nich (50,3 %) sa stretla s rovesníkom alebo rovesníčkou (50,3 %), štvrtina (25,9 %) so staršou osobou ako boli oni, ale nie dospelou a 13 % s dospelou staršou osobou. Žiaci základných (40,6 %) aj stredných škôl (58,5 %) sa v najvyššom počte stretli s osobou, ktorá mala rovnaký vek ako oni sami, avšak stredoškoláci vo vyššej miere. Mladší žiaci prišli častejšie na stretnutie so staršou, ale nie dospelou a mladšou osobou. Chlapci sa vo vyššom pošte ako dievčatá stretli s osobou v rovnakom a nižšom veku a dievčatá zas so staršou, ale nie dospelou a dospelou staršou osobou.

Z počtu opýtaných, ktorí sa stretli s neznámou osobou z internetu, viac ako polovica (56,5 %) potvrdila, že boli po stretnutí šťastní. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili tí, ktorí neboli šťastní, ani znepokojení (26,3 %). Celkovo byť znepokojený alebo znepokojená bolo menej bežné. Väčšinou negatívny pocit hodnotili odpoveďou „bol/a som trochu znepokojený/á" (11,2 %). Dosť a veľmi znepokojených bolo 5,9 %. Najťažšie pocity (veľmi znepokojený/á) potvrdila iba malá skupina opýtaných (2 %). **Častejšie boli ohrození žiaci základných (23 %)**[7] **než stredných škôl (12,8 %) a respondenti, ktorí sa stretli so staršou dospelou** (26,3 %), ale **aj nedospelou osobou** (20,4 %) **a mladšou osobou** (22,4 %) než tí, ktorí prijali pozvanie od rovesníka v ich

[7] Percentuálny súčet kategórií trochu, dosť a veľmi znepokojený/á.

veku (10,8 %). Faktory pohlavia, veku, veľkosti a miesta bydliska nezohrávali žiadnu rolu. V porovnaní s rokom 2022 poklesol počet žiakov, ktorých pozvala osoba známa z internetu na osobné stretnutie a znížil sa aj počet respondentov, ktorí mali po tomto stretnutí negatívnu emocionálnu reakciu.

Za posledný mesiac sa online hazardným hrám venovalo denne až 6,5 % žiakov a aspoň raz za týždeň 7,3 %. Častejšie chlapci (súčet kategórií denne a aspoň raz za týždeň: 22,1 %) než dievčatá (5,8 %). S vekom rástol aj podiel žiakov, ktorí sa za posledný mesiac venovali online gamblingu. O extrémne vysokej miere výskytu tejto aktivity sa dá hovoriť v Trnavskom kraji (24,1 %) a o nadpriemernej v Trenčianskom, Nitrianskom (zhodne po 15,5), Košickom (14,8 %) a Prešovskom kraji (13,8 %). V porovnaní s rokom 2019 došlo k nárastu počtu žiakov, ktorí sa venovali online hazardným hrám.

U 3,7 % žiakov možno hovoriť o nadmernom používaní internetu. Polovica opýtaných (49,1%) mala negatívne dopady menej často alebo vôbec a aspoň jeden z piatich problémov mala podobne veľká skupina respondentov (47,2 %). Rozdiely medzi žiakmi základných a stredných škôl, chlapcami a dievčatami, vekovými kategóriami, respondentmi žijúcimi v rôznych veľkostných kategórií obcí a miest a krajmi boli minimálne.

Do internetových výziev sa zapojilo 6,9 % opýtaných, častejšie chlapci (9,6 %) než dievčatá (4,3 %). V najvyššom počte so zameraním na pohybové a sexuálne aktivity.

S posielaním nebezpečných emailov alebo správ s cieľom nainštalovať vírus malo za posledný rok skúsenosť 37,8 % a s phishingovými emailmi alebo správami až 49,4 % žiakov. S phishingom sa častejšie stretli žiaci stredných škôl, gymnazisti a chlapci. S vyšším vekom sa zvyšovala aj skúsenosť s týmto typom online rizika. V prípade skúseností s posielaním emailov, správ, ktorých cieľom bolo nainštalovať vírus, boli rozdiely medzi chlapcami a dievčatami, vekovými kategóriami, respondentmi žijúcimi v rôzne veľkých obciach a mestách a krajmi minimálne. V porovnaní s rokom 2021 došlo k nárastu počtu respondentov, ktorí sa stretli s oboma online rizikami.

Zhrnutie a odporúčania

V tejto správe boli zosumarizované výsledky výskumu medzi žiakmi základných a stredných škôl vo veku 12 až 18 rokov zo všetkých krajov v Slovenskej republike, ktoré sa **viažu k dvom oblastiam – používaniu internetu a online rizikám.** Konkrétne ich vnímaniu, negatívnej skúsenosti na internete všeobecne, vystaveniu sa nevhodnému obsahu (sexuálny, násilný, nenávistný obsah, dezinformácie a hoaxy a ďalšie škodlivé obsahy), online agresii a kyberšikanovaniu, sextingu a nátlaku na sexuálny styk, rizikovému správaniu (zdieľanie osobných informácií a údajov, zoznamovanie a stretávanie sa s neznámymi ľuďmi z internetu, online hazardné hry, nadmerné používanie internetu, internetové výzvy) a internetovým podvodom.

Používanie internetu prostredníctvom digitálnych zariadení sa pre mladých ľudí stalo neoddeliteľnou súčasťou ich života. **Dostatočný prístup na internet v domácom prostredí malo až 96,8 % žiakov.** Avšak, vo vyššom počte presahujúcom 5 % chýbalo kvalitné pripojenie: žiakom základných škôl žijúcim v najmenších obciach s počtom obyvateľov do 2 000 (5,3 %), žiakom základných škôl pochádzajúcim zo Žilinského (6,5 %) a Trenčianskeho kraja (5,5 %), žiakom stredných škôl v najväčších mestách nad

100 000 obyvateľov (5,2 %) a žiakom stredných škôl rómskej (11,1 %) a ukrajinskej národnosti (7,7 %). Od roku 2019 došlo k miernemu zhoršeniu podmienok pri používaní internetu v domácom prostredí žiakov, čo môže súvisieť so zhoršovaním sociálnej situácie významnej časti domácností spôsobenej pandémiou a infláciou.

Najčastejšie používaným zariadením, ktorým sa žiaci pripájali na internet, bol mobilný telefón. Denne bolo pomocou neho online 96,3 % respondentov, zatiaľ čo prostredníctvom počítača 48,3 % a tabletu iba 23,1 %. Mobil aj počítač (alebo notebook) denne viac používali k pripojeniu na internet stredoškoláci a chlapci, čo súviselo s ich vyššou intenzitou hrania online hier. S vyšším vekom rástol podiel žiakov, ktorí používali počítač. Prístup na internet prostredníctvom tabletu sa líšil podľa veľkosti a miesta bydliska, kedy sa v nadpriemernom počte denne pripájali na internet cez toto zariadenie žiaci žijúci v stredne veľkých mestách a s počtom obyvateľov od 2 000 do 10 000, v Nitrianskom, Trnavskom a Banskobystrickom kraji.

Školská populácia detí a mládeže trávila na internete niekoľko hodín denne a aktivity na internete dominovali v porovnaní s inými každodennými činnosťami. V množstve času strávenom online sa nezistili rozdiely medzi dievčatami a chlapcami a ani podľa veľkosti a miesta bydliska respondentov. Naopak, súviseli so stupňom vzdelania, typom strednej školy a vekom. Starší žiaci trávili viac času na internete ako mladší žiaci počas bežných školských, aj voľných dní. Medzi stredoškolákmi približne 49 % strávilo na internete v mimoškolskom čase päť a viac hodín denne (ZŠ: 33,1 %), počas víkendov alebo prázdnin až 69,2 % (ZŠ: 59,2 %). Žiaci stredných odborných škôl boli častejšie online než gymnazisti. Porovnanie výsledkov **od roku 2019** ukázalo, že **došlo k nárastu počtu žiakov, ktorí trávili bežné školské** (nárast o 9,8 p. b.), **aj voľné dni** (o 15,6 p.b.) **na internete 5 a viac hodín** a naopak, poklesol počet tých, ktorí boli online menej.

Činnosti, ktorým sa oslovení žiaci na internete bežne venovali, boli rôznorodé. **Najpopulárnejšie boli komunikácia s kamarátmi alebo rodinou (84,5 %), sledovanie videí (83,7 %), činnosť na sociálnych sieťach (75,2 %) a počúvanie hudby (75,1 %).** Necelá polovica respondentov (47,6 %) sa pomocou internetu pripravovala do školy a 40,4 % žiakov hrávalo každý deň počítačové hry, častejšie žiaci základných (43,7 %) než stredných škôl (36,5 %). Činnosti v online skupinách pre zdieľanie záujmov (31,3%), sledovaniu filmov (30,5 %) a vyhľadávaniu informácií (29,9 %), ktoré mladých ľudí zaujímali, sa venovala približne tretina opýtaných. Necelá pätina respondentov uvádzala získavanie praktických informácií (17,8 %) a vyhľadávanie informácií o štúdiu alebo práci (16,5 %). Viac ako desatina žiakov sa denne venovala online nákupom (15,1 %), sebavzdelávaniu (14,6 %), čítaniu správ (13,9 %), zdieľaniu vlastnej tvorby (13,4 %), ale aj sledovaniu erotických alebo pornografických stránok/videí (13,2 %). Vyjadrovanie názorov o politike a spoločnosti (6,8 %), online hazard (6,5 %), nadväzovanie známostí (5 %) a účasť na online kampani, proteste alebo podpísanie petície (3,5 %) patrili k menej frekventovaným aktivitám. S vyšším vekom sa zvyšovala intenzita počúvania hudby, činnosť na sociálnych sieťach, vyhľadávanie informácií o štúdiu alebo práci, sledovanie erotických alebo pornografických stránok okrem činnosti v online skupinách a hrania hier, ktoré naopak, vekom klesali. Oproti roku 2021 výrazne poklesol podiel žiakov, ktorí každý deň čítali správy na internete a vyhľadávali praktické informácie. Znížilo sa aj vyjadrovanie názorov o politike a spoločnosti, vyhľadávanie informácií (podľa záujmu) a prekvapujúco aj hranie hier. Mierny nárast bol iba pri príprave do školy a sledovaní videí. Podobnú intenzitu ako v predchádzajúcom zisťovaní si zachovala komunikácia s kamarátmi alebo rodinou, činnosť na sociálnych sieťach a zdieľanie vlastnej tvorby na internete.

Online komunikácia môže mať obrovský potenciál, ak deti a dospievajúci disponujú potrebnými digitálnymi zručnosťami. **Zistenia potvrdzujú, že mladí ľudia majú o týchto zručnostiach vysokú mienku.** Až **50,2 % oslovených žiakov potvrdilo, že má všetkých desať zisťovaných digitálnych zručností**. Kladné hodnotenie bolo častejšie medzi stredoškolákmi (63,2 %) než žiakmi základných škôl (39,3 %). Menšie rozdiely sa zistili aj podľa pohlavia a kraja. Vzhľadom na to, že deti začínajú používať mobil a internet v čoraz nižšom veku, je potrebné systematicky rozvíjať ich digitálne kompetencie ešte pred začiatkom povinnej školskej dochádzky, v predškolskom veku. Rodičia by mali a mohli zohrávať významnejšiu úlohu pri zvyšovaní online bezpečnosti a digitálnych kompetencií svojich detí. Podľa vyjadrení 51,1 % respondentov sa rodičia iba niekedy zaujímali akým spôsobom trávili svoj čas na internete ich deti a až 73,8 % respondentov potvrdilo, že nemajú doma stanovený čas, ktorý môžu tráviť na internete, a keď ho aj majú stanovený, dodržiavajú ho iba niekedy. I keď sa od roku 2020 zvýšil podiel žiakov, ktorí potvrdili záujem rodičov o aktivity detí na internete, stále ho nemožno považovať za dostatočný.

Vzdelávať mladých ľudí o bezpečnom používaní internetu je kľúčové pre ochranu ich bezpečia, súkromia, ale aj duševného zdravia v digitálnom prostredí. **Žiakov základných a stredných škôl najčastejšie poučili v tomto smere rodičia (49,3 %) a učitelia (40,7 %)**. Vo výrazne nižšom počte uvádzali odborníkov na prednáške alebo diskusii (27,8 %) a klasické médiá (24,7 %). Približne pätina opýtaných sa poradila s kamarátmi, spolužiakmi (21,8 %) alebo so súrodencami (17 %), prípadne si o tomto probléme prečítali na internete (20,1 %). Od ostatných príbuzných alebo na nástenkách, stránke školy, v školských novinách (zhodne po 13,7 %) získala tieto potrebné informácie viac ako desatina respondentov. **Takmer každý desiaty (8,3 %) potvrdil, že dosiaľ nedostal žiadnu radu o bezpečnom používaní internetu**. Vo vyššom počte to boli žiaci základných škôl, chlapci a respondenti žijúci v stredne veľkých mestách a v Nitrianskom kraji.

U žiakov základných a stredných škôl došlo od roku 2019 k výraznému poklesu vnímania rizík spojených s používaním internetu. Väčšie obavy vyjadrovali stredoškoláci (62,7 %) než žiaci základných škôl (54,4 %), dievčatá (65,2 %) oproti chlapcom (50,4 %), 12-, 16- a 15-roční respondenti než v ostatných vekových kategóriách, žiaci žijúci vo väčších obciach a malých mestách a podľa kraja najmä respondenti v Banskobystrickom, Žilinskom, Prešovskom a Trenčianskom kraji. Podľa mienky žiakov by **mladých ľudí v ich veku mohli obťažovať alebo vyviesť z miery najmä sexuálny (37,7 %) a násilný obsah (33,5 %)**. Už vo výrazne nižšom počte prejavy online agresie a kyberšikanovania (14 %), nasledujú dezinformácie a hoaxy (6,7 %), sexuálne obťažovanie (6,3 %), šírenie nenávisti voči niektorým skupinám ľudí (6,1 %) a niektorými sociálnymi sieťami (4,1 %).

Negatívnu skúsenosť na internete za posledný rok potvrdilo 40,3 % opýtaných, častejšie dievčatá (46,9 %) než chlapci (33,3 %). Ukázalo sa, že len malý počet žiakov sa s niečím podobným stretával denne (2,1 %) alebo aspoň raz za týždeň (5,6 %). **Najčastejšie o tejto svojej negatívnej skúsenosti**, naprieč všetkými vekovými kategóriami, **povedali kamarátom alebo spolužiakom (48,3 %)**. Rodičom sa zdôverili už vo výrazne nižšom počte (17,8 %). **Až 36,3 % žiakov o tom nepovedalo nikomu**, vo vyššej miere to boli stredoškoláci, chlapci, 15- a 17-roční, respondenti žijúci v malých obciach do 2 000 obyvateľov a mestách od 2 001 do 10 000 a v Trenčianskom kraji. Iba 2,3 % o negatívnej skúsenosti na internete informovali učiteľov a 1 % odborníkov. **Výskyt skúseností žiakov s niečím obťažujúcim alebo nepríjemným sa líšil podľa**

množstva času stráveného na internete najmä počas voľných dní. Tí respondenti, ktorí trávili viac času na internete (5 a viac hodín), mali vyššiu šancu, že sa na internete stretli s potencionálnym online rizikom.

Reakcie mladých ľudí na negatívne skúsenosti na internete sa môžu líšiť podľa charakteru problému a individuálnych faktorov. Z našich zistení sa ukázalo, že **najfrekventovanejším riešením nepríjemnej situácie bolo jej ignorovanie (55,6 %)**, pričom častejšie to bolo u žiakov stredných škôl, gymnazistov, chlapcov a žiakov vo veku 16 rokov. **Približne polovica opýtaných (49,3 %) zablokovala osobu**, ktorá ju obťažovala na internete, aby ich nemohla ďalej kontaktovať. Týmto spôsobom častejšie reagovali najmladší respondenti, dievčatá, žiaci žijúci v najväčších mestách a v Košickom, Bratislavskom a Žilinskom kraji. Už v nižšom počte sa oslovení žiaci poradili s kamarátmi (14,2 %), rodičmi či inými príbuznými (10 %) alebo požiadali útočníka, aby prestal (10,3 %). Podobný počet respondentov útočníka nahlásil administrátorovi (14,2 %) alebo zmenil nastavenie súkromia a kontaktov na sociálnych sieťach (11,9 %). V menšej miere riešili žiaci situáciu tak, že prestali na nejaký čas používať internet (5,5 %), zrušili si profil, účet na sociálnej sieti (3,5 %), odplatili sa podobným spôsobom (3,1 %), zmenili si telefónne číslo, email (2,2 %) alebo vec ohlásili na polícii (1,4 %). Políciu o svojej negatívnej skúsenosti informovali najmä 15-roční (3,1 %) a respondenti žijúci v Nitrianskom kraji (2,9 %).

Za posledný rok sa žiaci základných a stredných škôl stretli na internete minimálne raz za mesiac a častejšie s násilným (43,2 %) a sexuálnym obsahom (38,6 %), s online agresiou (22,5 %) a **kyberšikanovanie zažilo približne 7,8 % opýtaných**. Oproti roku 2022 sa zaznamenal mierny nárast tohto negatívneho javu (o 2,2 percentuálnych bodov). Správu so sexuálnym obsahom dostalo 41 % respondentov a od 33,5 % niekto na internete požadoval intímne informácie. **Sexuálnemu nátlaku od neznámej osoby čelilo až 6,7 % a od známej osoby 6,2 % žiakov**. Stredoškoláci mali o niečo častejšie skúsenosť so sexuálnym nátlakom od známej osoby, žiaci základných škôl zas od neznámej osoby. Pozitívnym zistením je, že od roku 2019 došlo k poklesu počtu žiakov, ktorí uvádzali, že sa za posledný rok stretli so sexuálnym nátlakom na internete.

Komunikácia s novými ľuďmi na internete môže prerásť až do osobného stretnutia. **Necelých 40 % opýtaných pozvala neznáma osoba, s ktorou sa zoznámili v online prostredí, na osobné stretnutie. 26,4 % respondentov sa aj osobne stretlo.** Častejšie boli otvorení pre tento rizikový druh zážitku stredoškoláci, žiaci stredných odborných škôl, 16- až 18-roční a respondenti z Košického, Trenčianskeho a Trnavského kraja. Dosť a veľmi znepokojených po tomto stretnutí bolo 5,9 % respondentov. Najťažšie pocity (veľmi znepokojený/á) potvrdila iba malá časť z nich (2 %). Zdá sa, že väčšina opýtaných, ktorí sa rozhodli zoznámiť online s novými ľuďmi, boli opatrní, vnímali potencionálne nebezpečenstvo a vedeli sa mu vyhnúť. Iba malá časť zažila z týchto stretnutí nejakú ujmu. Naopak, vrátane podielu žiakov so skúsenosťou so sexuálnym nátlakom na internete boli **ďalšími mimoriadne znepokojivými zisteniami, že 3,7 % žiakov používalo internet nadmerne, 6 % opýtaných sa zapájalo do rizikových online výziev a v priemere až 13,5 % 12- až 17-ročných respondentov hralo online hazardné hry** (za posledný mesiac) aj napriek zákonnému vekovému limitu pre hazard.

Výsledky výskumu naznačili viaceré problémy pri používaní internetu mladými ľudí vo veku 12 až 18 rokov. V tejto súvislosti a v súlade so zisteniami odporúčame zamerať sa v rámci vyučovacieho procesu najmä na podporu a rozvoj digitálnej gramotnosti, kritického myslenia a zásad bezpečného používania internetu, konkrétne:

- zvýšiť povedomie o potencionálnych rizikách spojených s používaním internetu,
- naučiť žiakov, aby sa vedeli nielen chrániť, ale aj brániť, prípadne na koho sa obrátiť pri negatívnej skúsenosti,
- naučiť ich identifikovať a vhodným spôsobom spracovať nevhodné a škodlivé obsahy na internete,
- naučiť sa byť kritický voči informáciám, ktoré prijímajú, zaoberať sa ich overením, aby sa vyhli manipulácii,
- naučiť sa byť opatrní pri zverejňovaní osobných informácií, údajov a odhaľovaní svojho súkromia, a to aj v súčasnosti blízkym osobám,
- oboznámiť s rizikami komunikácie a stretávania sa s neznámymi ľuďmi z internetu, a to najmä v prípade starších osôb ako sú oni sami,
- pri prevencii venovať v škole pozornosť povedomiu o potencionálnom riziku vzniku závislostí (nadmerné používanie internetu, závislosť od internetu, hrania online hier a hazardných hier, pornografie a i.),
- pri preventívnych aktivitách podporovať a naučiť žiakov sebamonitoringu, aby dokázali rozpoznať kedy a čo ich môže priviesť na cestu závislosti a
- cielenú pozornosť zamerať aj na informovanie a podporu rodičov v oblasti rizík spojených s používaním internetu, zásad bezpečnosti a možnosti kontroly množstva času a činnosti detí na internete.

Literatúra

Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť, ESPAD report 2019 : results from the European school survey project on alcohol and other drugs. Publications Office, 2020, https://data.europa.eu/doi/10.2810/877033

HOLLÁ, K.: Detekcia kyberagresie – kyberšikanovania a sextingu. Nitra : UKF, 2017. ISBN 978-80-558-1205-2

IZRAEL, P., HOLDOŠ, J., ĎURKA, R., HASÁK, M. (2020). *Správa z výskumu EU Kids Online IV na Slovensku – Slovenské deti a dospievajúci na internete*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku.

JANKOVÁ, M.: *Význam internetu a sociálnych médií u žiakov základných a stredných škôl*. Záverečná správa z výskumu, CVTI SR, Bratislava 2019.

JANKOVÁ, M.: *Vybrané výsledky z výskumu zameraného na používanie internetu, online aktivity a potencionálne riziká z pohľadu žiakov ZŠ a SŠ*. Bratislava : CVTI SR, 2022, ISBN 978-80-8240-028-4

JANKOVÁ, M.: *Šikanovanie a kyberšikanovanie v základných a stredných školách*. Bratislava : CVTI SR, 2023. 39 s. ISBN 978-80-88240-449-9

KOLLEROVÁ, L., POSPÍŠILOVÁ, A., JANOŠOVÁ, P.: *Šikanování na školách*. Praha : SERIFA, 2020.

PÉTIOVÁ, M.: *Názory a skúsenosti žiakov základných a stredných škôl so šikanovaním a kyberšikanovaním*. Bratislava : CVTI SR, 2021, ISBN 978-80-8240-017-8

POPADIĆ, D., PAVLOVIĆ, Z., PETROVIĆ, D. and KUZMANOVIĆ, D. (2016) Global kids online Serbia: Balancing between Opportunities and Risks. Results from the Pilot Study, Belgrade: University of Belgrade, at: www.globalkidsonline/serbia

ŠEVČÍKOVÁ, A. a kol.: *Děti a dospívající online*. Praha: Grada publishing, 2014. ISBN 978-80-247-5010-1

SMAHEL, D., MACHACKOVA, H., MASCHERONI, G., DEDKOVA, L., STAKSRUD, E., ÓLAFSSON, K., LIVINGSTONE, S., and HASEBRINK, U. (2020). *EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries*. EU Kids Online. Doi: 10.21953/lse.47fdeqj01ofo

Názov:	Používanie internetu a riziká s tým spojené u žiakov základných a stredných škôl
Autorka:	Mgr. Mária Janková
Jazyková úprava:	Mgr. Gabriela Aichová
Rok vydania:	2024
Vydavateľ a tlač:	Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava

ISBN 978-80-8240-063-5